

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ד' (תש"פ)

מאמרים נבחרים משכיכות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

שופטים

זֶהַר הַמְבַאֵר
הַפֶּתַח וְהַכְבוֹד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכה'

מכון אור לישרים
ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

שופטים

נודע מה שאמר הבעש"ט ז"ל, ששאלוהו על פרה אדומה שמטרתה הטמאים ומטמאת הטוהרים וכו', שצה ענין הגבהות, שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב ורחוק מהשם ותברו, התחלת תקונו הוא מצד הגבהות ושללא לשמה וכו', ומתוך שלא לשמה בא לשמה. ובלשמה צריך להיות זך מכל סיג גבהות, כי אם יתערב בלשמה פניה מצד הגבהות תפסל העבודה. נמצא הגבהות מטרת הטמאים - הרחוקים מהשית, ומטמא את הטוהרים - שנתקרו בו כבר להשם (וישר דברי אמת) ותברו.

אוצר פניני החסידות

- א יסוד העבודה | הצדיקים זכו ללך מדרגותם מפני התמימות והאמונה הפשוטה
- א שערי העבודה לרבנו יונה | באור מצוות התמימות והאמונה
- ב דרך פקודיך | אי אפשר לברה קטנה להבין את דרכי השם יתברך
- ב לקוטי ה'הלכות' | מעים ישראל נדרש להתעלות ולהתדייק בהנהגת עולם הכא בו יהיה בטול הטבע
- ג פתוחי חותם | יצא הרע ונחליתו רבים ונזקים אצל מי שמשמטל הקב"ה עוזרו
- ג תפארת שמואל | העצה לשלט על כל מעשיו ולהגיע לתשובה שלמה היא להתבונן שכל חושי וכוחותיו הם מאתו יתברך
- ד תורת אמת | על האדם לדון ולשפט את יצרו בכל עת אם מעשיו לשם שמים ולטהר לבבו | על העבודה היא רק בסמיכת דשמיא
- ה פתוחי חותם | מלחמת היצר בתורה וקריאת שמע וזכרון יום המיתה
- ה תפארת שלמה | מנהיג הדור מוסר נפשו לממרי עברו עם ישראל וכל אחד נדמה לו כאחי
- ו אמרי חיים | סגלת הנסיעה לצדיק | לעתיד יתהוה תורה הנדשה מנסיעת כל אחד לבו
- ו דמישק אליעזר | שכינה מדברת מרגונו של הצדיק באמירת התורה
- ז שפע חיים | טעם סמיכות פרשת רגלים לפרשת שפטים
- ח ספר המאמרים תרצ"ט | באור ענין שופטים וזוטרים בעבודת ה' בפעל
- ט דברי יואל | דברים צודקים שלא במקומם הם המה דברים מסלפים
- ט מחשוף הלכך | הנפש רוח וקשמה נזמנים אל האדם לשייטיב מעשיו
- יא מחשוף הלכך | יהיה לבו פניו מכל המחשבות בעת התפילה
- יב באר משה | כאשר יאמרו באמונה שלמה שכל דבורו קשור במקום עליון בודאי יתקשר לבואו ולא יסיה דעתו
- יג יד דוד | על האדם לחשב דרבו בכל עת ולא לצעוד בדרך אחת תמיד
- יג דודאים בשלמה | צדיק גדול מנחם יחודים ומקשר עולמות בעת עסקו בדברים שמיים כשם ששאר צדיקים מיוחדים בעסקם בתורה ותפילה
- יג אור הגנון לצדיקים | על האדם להשתוקק לקב"ה כיון שהוא חלק אלוה מפעל
- יד אנגרא דכלה | יש להרהר בתשובה קדם קריאת שמע כדי שיהיה כשר לעדות
- יד שמועה טובה | באור המסורה על דרך העבודה
- יד מהר"ש מפעולא | פרוש מחדש בפסוק
- טו לקוטי שיוחז | באור ענין עגלה ערופה בדברי הרמב"ם במורה נבוכים
- טז עטרת ישראל | בחדש אלול שבים בתשובה קדם חזרת ימי השנה למקורן
- יח שם משמאל | על כל בעל נפש ללמד חודש אלול מוסדות ראש השנה ויום כיפור
- יח פני מנחם | שבע שבתות מראש חודש אלול עד אחרי סוכות - כנגד שבעה רעי ישראל
- יח משמרת שלום | כבוד שבת הוא לישון בערב שבת
- יט שלחן הסהור | מנהג של הצדיקים בשנה בערב שבת
- יט אבקת רוכלים | ללך הפחות לישב בעינים סגורות | תדבר תקון וסגולה לשמירה
- יט דברי תורה | באור דקדוק לשון הצדיקים ששניה בערב שבת היתה צריכה להכתב בעשרת הדברות

אוצרות גאוני הדורות

- כ נחל קדומים | הסינת האברים לעבודת ה'
- כא כבוד יום טוב | יראה אדם את עצמו כבינוני ובמצינה אחת מקריע לכף זכות
- כא קול קול יעקב | אסור גיטילת שוחד על שדא דדינאי
- כב מי מנחות | אסור הסינת דינו של רשע
- כב חומת אגן | נתינת צדקה ביריות תשובה כשתי נתינת
- כב פרח לבנון | על ידי הסינת הדין מסתלקת השכינה מישראל ואינו הנשמה רוצה לחזור לגוף האדם
- כב לראש יוסף | נתינת צדקה על מנת להביל פרס
- כג עולת שלמה | רמז לשלשת האמירות שתיב אדם בכל יום
- כג צמח דוד | אסור נטיעת עץ במקום המנוחה אף בזמן הגדה
- כג נפתלי שבע רצון | הרופה לנכות בכתבה של תורה צריך לשתק כשרבו גוער בו
- כג פרי העץ | צדיק גורו ונקב"ה מקום
- כד חמדות ישראל | הצדיקים מאריכים ימים בשביל ללמד את זרעם דרך ה'
- כד עוד יוסף חי | תקוני תשובה לפני ולעשר
- כה תוצאות חיים | רמזי תוכחת מוסר של המשוח מלחמה
- כה שמע יעקב | העושה רצונו של מקום אינו בא לדי הריגת שוגג
- כו צרו המר | על ידי הריגת הרוצח עולה נפש ההרוג למעלה ופוסקת לקטרג על ישראל
- כו מדרש תלפיות | על ידי הריגת הרוצח יתקונו הנשארים מלשפר דם נקי מישאל
- כז משיבת נפש | כל זמן שהרוצח בחיים אין דמו של הנהרג נבלע בארץ
- כז אבן שלמה | ההורג נפש מישאל נתיים מזותיו להרהר ויוצא נקי מנקסיו
- כז מקרא מפרש | על ידי התעוררות בתשובה מתפייס דמו של ההרוג כיון שלא נשפר דמו בחנם
- כח מעשי צדיקים
- לו יומא דהילולא
- לח ספרי ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

נושאים בפרשת שופטים

תמים תהיה

יסוד העבודה

רבי אברהם מסלונים זיע"א

הצדיקים זכו לכל מדרגות מפני התמימות והאמונה הפשוטה

שְׁלוֹם זכו' אהובי ידידי כו' כו', והסבה לזה, כי אתה רוצה שתהיה עבורך בהתלהבות נפלא ותשוקה יתרה, להיות שאתה מתלבש בבגדי אדם הגדול – כמו שאתה שומע ספורי הצדיקים מה שהם מסרו כל נפשם לה' באהבה עזה, וסבור אתה שזה זכו מפני גדל ההתבוננות והתקירות, חס ושלום חס ושלום אינה כן.

ולא זכו לזה אלא מפני רב תמימות, שבחרו בדרך אבות והאמינו אמונה פשוטה, אשר כדאי הוא הפשטיות לכד להאמין בהשם יתברך ובתורתו הקדושה הנצחית, כפי שהקים השם יתברך מקדם לאבותינו הקדושים ונביאים ונשמות מתחת פסא הכבוד אברהם יצחק ויעקב, ואליהם היה פמה ספרי קדשים כדאיתא בהר, ספרא דאדם ספרא דחנוך, ומן אדם הראשון לא נפסק צדיקים עד אברהם יחיד הדור אשר ראו זה את זה ומסרו להם כל סתרי חכמה, סודות עליונים זכו' זכו' זכו'.

ואפלו משה רבנו כתיב ביה 'בכל ביתי נאמן הוא' (במדבר יב ז), רוצה לומר, אם שהוא בכל ביתי, בכל זאת מחזיק באמונה פשוטה, והמאמין, 'סודו הפתוח הוא הדבור עם המחשבה של מח, הגם שהוא אינו שומע בלב, וכל מצות עשה מחזקת אמונת אנכי, וכל לא תעשה מחזקת לא יהיה לך.

על פן אהובי השמר לך מבה בדרמים ומחשבות חיצוניות רעות סמי מות, ולא תרצה בהם

ובטובתם, ורבים חללים הפילה רחמנא לצלן. כי אם באמונה פשוטה ויראת עגש וקיום התורה ומצותיו, ואם ירצה ה' בך יפתח לך ארבות אור, ואם יהיה רצונו ממך שתעבד אותו בתמימות ובהסתר פנים, אז כל העצות לא די שלא יעילוףך אלא חס ושלום מי יודע.

ורבנו הקדוש הרב ר"מ זלה"ה אמר: מוטב שאהיה שוטה כל ימי ואל אהיה רשע שעה אחת – רצה לומר באמונת ה' שהוא אחת זכו' זכו' זכו'. שאדם הישראלי הגם שרוצה הסתר אמונה בלבד אל ידאג, כי היא משרשת מעולם בקרבו, ורק שנהו הסתר זכו'.

ואלו דברים הם ככשונו של עולם, ואנחנו כצאן מרעיתו שעומד על המקום שרוצה שלו העמידו, ואשרי הנמצא נאמן בעת הסתר רוחני ובגופני ואינו פועס, ומקבל בנחת ובתפלה ושפיכת נפשו לה' מתוך אהבת אמת ותמימות כמאמר הכתוב תמים תהיה – לא תנסו את ה'

(מכתב כח):

שערי העבודה לרבנו יונה

באר מצות התמימות והאמונה

המצוה אשר לא ישיג להבין חכמה וענינה, קיים אותה לאהבת ה' אלקיו בתמימות, כענין שנאמר תמים תהיה עם ה' אלקיך, וידע באמת בלי ספק, כי כל פקודי ה' ישרים, וכי הכל אמת וצדק, וכי לא דבר רק הוא, ומחסרון דעתו הוא שלא השיג הענין הנכבד בו.

וזו היא האמונה השלמה שיאמין בתורת ה' כי בלה נכונה אמת ואמונה, ערות ה' נאמנה, וכי כל אמרת ה' אלוה צרופה. וישקיים

וּמַעֲוֹנִים תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ, עִם ה' אֱלֹקֶיךָ דִּיקָא. ה' אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת שֵׁם מְלֶא, בְּחִינַת עֲלֵמָא דְאַתִּי, שְׂאֵז הִיזָה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּחִינַת פְּלוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ז"ל בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת. כִּי אֵז תִּבְטַל הַטְּבַע וְיִתְנַהֵג עַל יְדֵי הַשְּׁגָחָתוֹ לְבַד, וְהַשְּׁגָחָתוֹ תִּתְבַּרֵּךְ הוּא פְּלוֹ טוֹב פְּלוֹ חֶסֶד, בְּחִינַת 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה' (תהלים פט א), כִּי הַטְּבַע הוּא הַסְּתֵרֶת הַשְּׁגָחָתוֹ תִּתְבַּרֵּךְ, בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת 'אֱלֹקִים' גִּימַטְרִיא 'הַטְּבַע' כְּמוֹכָא.

כִּי בְּאֵמַת גַּם הַטְּבַע הוּא מִתְנַהֵג עַל יְדֵי הַשְּׁגָחָתוֹ תִּתְבַּרֵּךְ, רַק שֶׁהַשְּׁגָחָה הִיא נִסְתָּרֶת וְנִעְלָמָת בְּבִחִינַת הַסְּתֵרָה בְּבִחִינַת דִּין. וְכַשְּׁנִתְגַּלְגַּלָּה הַהַשְּׁגָחָה אֲזִי הוּא פְּלוֹ טוֹב פְּלוֹ חֶסֶד, שְׂזָה בְּחִינַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה', כִּי אֵז תִּתְנַהֵג עַל יְדֵי הַשְּׁגָחָה לְבַד כְּפִנ"ל.

וְאֲזִי תִּתְגַּלְגַּלָּה כִּי פְּלוֹ אֶחָד, כִּי גַם הַטְּבַע הוּא הַשְּׁגָחָה, כִּי ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, בְּחִינַת ה' הוּא הָאֱלֹקִים. ה' הוּא בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה, בְּחִינַת חֶסֶד, אֱלֹקִים בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת הַטְּבַע כְּפִנ"ל. וְלַעֲתִיד תִּתְגַּלְגַּלָּה כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, כִּי פְּלוֹ טוֹב פְּלוֹ אֶחָד, כִּי גַם הַטְּבַע תִּתְגַּלְגַּלָּה נִכְלָלָת בְּהַשְּׁגָחָה, כִּי פְּלוֹ חַד כְּפִנ"ל.

וְאֲנַחְנוּ עִם קְדוּשׁ מְצִיּוֹים גַּם עֲכָשׁוּ לְאֹדְבָקָא מִחֻשְׁבְּתָא בְּעֲלֵמָא דְאַתִּי, וְלִהְמִשִּׁיף בְּחִינַת עֲלֵמָא דְאַתִּי בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה עֵקֶר עֲבוּדָתְנוּ שִׁיחִיָּה נִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בְּבִחִינַת עֲלֵמָא דְאַתִּי, שִׁיחִיָּה פְּלוֹ אֶחָד. וְעַל כֵּן אָנוּ מְצִיּוֹין שְׂלֵא לְדַרְשׁ בְּאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם וְלֹא בְּמִנְחָשִׁים וּמַעֲוֹנִים, רַק לְהֶאֱמִין בְּה' כְּדִי לְזַכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְבִחִינַת הַשְּׁגָחָה, בְּחִינַת עֲלֵמָא דְאַתִּי וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת 'תָּמִים', כִּי זֶה עֵקֶר הַתְּמִימוֹת וְהַשְּׁלֵמוֹת - שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם חֶסֶד, כִּי פְּלוֹ הַחֶסֶד וְהַיְדִינִים הֵם בְּבִחִינַת הַטְּבַע

כִּל הַמְצִיּוֹת בְּכּוֹנֵה מְקַיֵּם גְּזֵרְתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ אֲשֶׁר אֵינְנוּ רִשְׁאֵי לְהִתְהַר אַחֵר דְּבָרָיו, וְלִשְׂאֵל אוֹתוֹ מִה טַעַם הוּא מְצִוֶּה לַעֲשׂוֹת כֹּף וְכָף, וּמִה רָצָה עַל כֵּכָה, אֲבָל מְקַיֵּם גְּזֵרְתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בְּאֵימָה וּבִיָּרָאָה בְּרַתָּת וּבִזְעָה.

עַל אַחַת כְּפִמָּה וְכִמְהָ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא חֶסֶם לְכָב וְאֶמִּיץ כַּח, חֶסֶם הַרְזִים, מִי יֹאמֵר לוֹ מִה תַּעֲשֶׂה וְהוּא אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוֹ כִּי כָל דְרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא, כְּעֵדוֹת הַתּוֹרָה הַנֶּאֱמָנָה, וְרֹאֵי לְכָל לִקְנִים גְּזֵרֹתָיו וּמְצִוֹתָיו בְּאֵימָה בְּרַתָּת וּבִזְעָה בְּכּוֹנֵה נְכוּנָה:

דֶּרֶךְ פִּקּוּדֵיךָ

רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מְדִינַת זִיע"א

אִי אִפְשָׁר לְכַרְיָה קִטְנָה לְהַכִּיֵּן אֶת דְּרָכֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ

מְחִיב הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מְצִוֹתָיו בְּלִי תְקִינָה לְמַה עָשָׂה ה' כֵּכָה, רַק לְהִתְהַלֵּךְ בְּתַם וְלִהְשַׁלִּיף עָלָיו וְיִתְבַּרֵּךְ כָּל מְאֻזֵּי וּלְקִיָּם מְצִוֹתָיו. הַגַּם שֶׁהַשְּׁכָל דוֹחֵקוֹ לְמַה עָשָׂה ה' כֵּכָה, לְשׁוֹב אֵל לְבוֹ הֵלֵא אִין מִחֻשְׁבְּתוֹ כְּמִחֻשְׁבְּתוֹ, וּמִה אָנוּ וּמִה חִינּוּ לְבוֹא עַד תְּבִינָתוֹ תִּתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ. וְנֶאֱמַן הוּא בְּעַל מְלֶאכְתָּנוּ אֲשֶׁר הוּא וְדַעַתוֹ וְחֻכְמָתוֹ אֶחָד, הוּא יוֹדֵעַ הַטּוֹב וְהַמְּבַחֵר לָנוּ רַק עֲשׂוֹת מְצִוֹתָיו. וּבְכֵּן יִרְצָה לְשׁוֹטֵט בְּשִׁכְלוֹ מִה עֲנִין הַמְצִוָּה הַזֹּאת יִפֵּל בְּמִכְמֶרֶת, כִּי הָאִיף אֲפָשָׁר לְנִבְרָא בְרִיָּה קִטְנָה וּמַעֲוִטָּה בְּדַעַת לְבוֹא עַד תְּכִלִּית חֻכְמָתוֹ, וְהוּא וְחֻכְמָתוֹ וְדַעַתוֹ אֶחָד:

לְקוּטֵי הַלְכוֹת

רַבִּי נִתָּן מְבַרְסֵלֵב זִיע"א

מַעַם יִשְׂרָאֵל נִרְדַּשׁ לְהַתְעַלּוֹת וּלְהַתְדַבֵּק בְּהַנְהַגַּת עוֹלָם הַכֹּא בּוֹ יִהְיֶה כְּטוֹל הַטְּבַע

זֶה שְׁפָתוֹב אֲצֵל אִסוּר שְׂלֵא לְדַרְשׁ בְּמִכְשָׁפִים

מבקש לאבד את האדם מארץ חיים. ובא משה רבנו עליו השלום להזהיר כל אחד ואחד מישראל ולומר לו, אל ירף לך בראותך פחות יצר הרע גדולים ועצומים.

וזהו שאמר כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב, סוס היא ליליית, ורכב הוא סמאל. ולא זו בלבד, אלא גם חילים רבים עמהם, וזהו עם רב ממך. לא תירא מהם, והטעם, כי ה' אלהיך עמך, ומאחר שה' אלהיך עמך זהו העקר, וראיה לזה, המעלה מארץ מצרים, דכל פחות הסטרא אחרא העליונים והתחתונים הראו כל פח גבורתם במצרים, וכיין שהקדוש ברוך הוא היה עמך לא הועילו כלום, גם עכשו אם עשית רצון ה' הוא יהיה עמך ולא תירא:

שיניקתה מבחינת דין, מבחינת אלקים, אבל בבחינת השגחה, בחינת עלמא דאתי אין שום חסרון ודין כלל, כי כלו טוב פנ"ל (מעונן ומנחש ה"ב אות ב):

עצות ודרכים לחזק במלחמת היצר

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א יצר הרע וחילותיו רבים וחזקים אבל מי שמשטרל הקב"ה עוזרו
 כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלהיך עמך המעלה מארץ מצרים (כ א).

תפארת שמואל

רבי שמואל צבי מאלכסנדר זיע"א העצה לשלט על כל מעשיו ולהגיע לתשובה שלמה היא להתבונן שכל חושיו וכחותיו הם מאתו יתברך
שופטים ושטרים וכו'. התורה הקדושה נותנת חיים לעושיה ועצה נאמנה איך שיוכל להיות רבי, בחינת שופט ושטר על עצמו, כמו שאמר בקדשו רבנו הקדוש מנוראקע זצלה"ה זי"ע, והוא אשר ה' אלהיך נתן לך, שתשים אל לבך שכל הכח והחיות אשר בך ה' אלהיך נתן לך, על דרך (דברי הימים א' כט יד) 'כי ממך הפל ומיך נתנו לך'.

אפשר לרמוז הפסוקים האלה על יצר הרע ויצר הטוב. הגה ידוע דייצר הרע קשה ערף ועז פנים, דיש לו כמה כחות של סטרא אחרא, סמאל ולייליית וחילותיהם, וכלם אש לוהט. והגה בראות האדם כל הכחות של יצר הרע נבהל, ולקבו ימס וידין רפות, כי יאמר מה אני מה כחי שאוכל להלחם נגד כל אלה.

אמנם כשיפתן אל לבו מה שאמרה התורה ומה שפראשו רבותינו זכרונם לברכה, ידע נאמנה שיוכל ויוכל להלחם בו. והטעם, דהעקר הוא הקדוש ברוך הוא, ומי שהקדוש ברוך הוא בעזרתו הוא הנוצח, והגה פת יצר הרע חסר מהם עזרת ה', וכת יצר הטוב יש עמהם עזרת ה', והעקר הוא הקדוש ברוך הוא, רק לשפדל האדם לעשות רצון הקדוש ברוך הוא, והוא יעזרהו נגד יצר הרע וכחותיו וחילותיו.

לא יפחד מיצר הרע וחילותיו כיון שהקב"ה עוזרו

וזהו שאמר כי תצא למלחמה על איבך, הוא יצר הרע, שאין אויב יותר ממנו, שהוא

אָל לבו שִׁפְּתָה כָּל זֹאת הִיא מִפְּאֵת שְׁנֵי מְדָה לוֹ שְׁחִיתוֹ וְכֹחוֹ הוּא מִצְדּוֹ וְלֹא ה' פָּעַל כָּל זֹאת, וְגוֹרֵם עוֹד בְּזֶה שְׁמִכְרִיעַ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לִכְפֹּחַ חוֹב, וְיִדְאָב לְבוֹ עַל זֶה, וּבִימֵי רָצוֹן וְתַחֲנוּנִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִקְבַּל תְּרַשְׁתּוֹ וְתִשְׁכַּחַתּוֹ לְטוֹב לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ.

וְזֶה שְׁאָמַר יְדוּד הַמֶּלֶךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם (תהלים יז ב) 'מִלְפָּנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תַּחֲזִינָה מִיִּשְׂרָאֵל', שְׁעַל יְדֵי זֶה הוּא נִשְׁמַר מִכָּל רָע. וְזֶה שְׁאָמַר הַמְּדַרְשׁ (תנחומא משפטים ה) בְּזִמְן שֵׁישׁ דִּין לְמִטָּה – שְׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְעוֹמֵד וְשׁוֹמֵר הַשְּׁעָרִים שְׁלוֹ מִמִּילָא – אֵין דִּין לְמַעְלָה, וְנָהוּ 'צָדֵק צָדֵק תְּרַדֶּף', שְׁגוֹרֵם בְּזֶה צָדֵק מִלְתַּתָּא צָדֵק מִלְעֵילָא, וְנָהוּ הִכְנָה לְיוֹם הַמִּשְׁפָּט שְׁיֵצֵא לְצָדֵק דִּינָנוּ:

תורת אמת

רבי יהודה לייב אייגר מליובלין זיע"א

על האדם לדרון ולשפוט את יצרו בכל עת אם מעשיו לשם שמים ולטהר לבבו | כל העבודה היא רק בסיעתא דשמיא

שִׁפְּטִים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ כִּכֵּל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְגו'. כְּתִיב 'פִּי ה' שִׁפְּטָנוּ ה' מִחֻקֵּינוּ ה' מִלְכָּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנו' (ישעיה לג כב) וְגַם לְהִבִּין הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּפְּל מִלַּת הַגִּי' בְּכָל פֶּעַם, וְלִכְסוּף לֹא כְּתִיב הַגִּי' רַק הוּא יוֹשִׁיעֵנו.

יש לומר בְּהִקְדָּם לְהִבִּין עֲנֵן הַמִּצְוָה הַזֹּאת שִׁפְּטִים וְשִׁטְרִים בְּזִמְן הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵינָה בְּפִעַל מִמֶּשׁ כְּמֵאז, וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא נִצְחִית בְּכָל אוֹת מִמְּנָה עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת. אֲמַנָּם יש לומר שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת מְרַמֶּזֶת לְהִקְדָּם דְּרָכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַהֲנָה אָמְרוּ רַז"ל (מגילה טו:) עַל פְּסוּק 'וְלִירוּחַ מִשְׁפָּט לְיוֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּט' (ישעיה כח

כִּי הַחַיִּית וְהַלַּחַת וְהַתְּמַשָּׁה חוֹשִׁים שְׁבָאָדָם הִיא מִהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִשְׁכַּח זֹאת יוֹכֵל לְבוֹא לִידֵי רָע.

וּכְמֵאמֵר הַכְּתוּב לְקַמֵּן בְּפִרְשָׁה זֹו כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְרֵאִיתָ סוֹס וְרֹכֵב עִם רֶב מִמֶּךָ, וּפְרַשׁ רִשׁוֹ עִם רֶב' – בְּעֵינֶיךָ הוּא רֶב אֲבָל בְּעֵינֵי אֵינוֹ רֶב, וּמִבְּאֵר בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים שְׁמֵרְמוֹז לְמַלְחָמַת הַיָּצֵר, וְרֵאִיתָ סוֹס וְרֹכֵב הֵינּוּ הַסִּטְרָא אַחְרָא וְהַחִיצוֹנִים שְׁנַתּוֹסְפוּ, תֵּדַע שֶׁכָּל זֶה הִיא מִמֶּךָ, שְׁנִבְרָאִים מִמַּעֲשֵׂה בְנֵי אָדָם וּמִפְּגַם הַבְּרִית וְהֵם הֵם הַנִּגְעֵי בְנֵי אָדָם.

וְזֶהוּ הַרְמֵז רְאִישֵׁי תְבוֹת עִם רֶב מִמֶּךָ רְאִישֵׁי תְבוֹת עִמָּר גִּימְטְרִיא קו"ף רי"ש יו"ד, וְזֶה שְׁפָתַי רִשׁוֹ וְל עִם רֶב – בְּעֵינֶיךָ הוּא רֶב, רָצָה לִזְמַר הַתְּרַבּוֹת הַסִּטְרָא אַחְרָא חֵס וְשְׁלוֹם הִיא מִפְּאֵת שְׁנֵי מְדָה לוֹ כִּי הַעֵינַיִם הֵמָּה שְׁלוֹ, שֶׁהוּא כֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ, וְתִשְׁכַּח ה' עוֹשֶׁךְ, אֲבָל בְּעֵינֵי, אִם תִּזְכֹּר וְתֵדַע שְׁאֲבָרֶיךָ וְעֵינֶיךָ הֵם עֵינֵי, עֵינֵי ה', הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֹתֵן לָךְ כֹּחַ לְרֵאוֹת וְלִדְבַר וְלִשְׁמַע וְלַעֲשׂוֹת, אֵינוֹ רֶב, לֹא הֵיךָ לְהֵם שׁוֹם תְּקוּמָה חֵס וְשְׁלוֹם.

וּבְזֶה הַפֶּתַח הוּא מְכַרֵּית וּמִבְעַר הַחִיצוֹנִים מִן הָעוֹלָם שְׁמִפְּסִיק לְהֵם כְּחֵם וְחִיּוּתָם, וְזֶה הוּא פְרוּשׁ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְאֵיךָ תַעֲשֶׂיז בְּכֹחוֹ וְחִיּוּתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְלַעֲשׂוֹת נֶגֶד רָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְעַמּוֹד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ לְהִיּוֹת רֶבִי וְשׁוֹפֵט עַל עַצְמוֹ וְלִשְׁמַר אֶת הַשְּׁעָרִים מִכָּל רָע, וְיִזְכֶּה עוֹד לְהִיּוֹת בְּחִינַת שְׁבִט וּמוֹשֵׁל, וְנָהוּ 'לְשִׁבְטֶיךָ', לְשׁוֹן שְׁבִט וּמוֹשֵׁל, בְּחִינַת מִי מוֹשֵׁל בִּי צָדִיק (מ"ק טו:), וְתִגְדֹּר אִמָּר וְיִקָּם' (איוב כב כח), וּמִמִּילָא וְשִׁפְטוֹ אֶת הָעָם מִשְׁפָּט צָדֵק - לְהַשְׁפִּיעַ כָּל טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל.

וּכְאֲשֶׁר עָתָה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים שֶׁהַחִיצוֹנִים וְעִם רֶב וְהַגְּזֵרוֹת רְעוֹת מִתְגַּבְּרִים בְּכָל יוֹם, בְּיִדֵי צָרֶיךָ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַתְּבוֹנֵן

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זי"ע א'

מלחמת היצר בתורה וקריאת שמע וזכרון יום

המיתת

כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. והיה אם שלום תענה ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך. ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה. ונתנה ה' אלהיך בידיך והכית את כל זכורה לפי

ח'ב (כ ו-ג).

אפשר לרמוז על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות

ה) לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, אי אזיל מוטב, ואם לאו יעסק בתורה. אי אזיל מוטב, ואי לאו יקרא קריאת שמע. אי אזיל מוטב, ואי לאו יזכר לו יום המיתת.

וזהו שאמר כי תקרב אל עיר, הוא הגוף שלך שנקרא 'עיר קטנה', ויצר הרע אדוק

דבוק בו ולא רצה להפריד ממנו, ואתה נתעוררת להלחם עם יצר הרע להרחיקו מעליך. התקון הוא וקראת אליה לשלום, דהיינו קרא קריאת שמע ועסק בתורה. וזהו וקראת, היא קריאת שמע, לשלום, היא התורה הנקראת 'שלום'.

והיה אם שלום תענה, דהיינו, אם על ידי התורה נכנע הגוף ונתנצח יצר הרע

והלך לו, אז והיה כל העם הנמצא בה שהם כל אברי הגוף, יהיו לך למס ועבדוך, דהיינו כלם ילכו אחר עצתך לעבודתו תפריד. ואם לא תשלים עמך, דהיינו אפלו אחר שעסקת בתורה וקריית קריאת שמע לא נכנע הגוף ועדין יצר הרע בתקפו, אף על פי כן לא תשוב לאחור, רק התגבר לעשות מלחמה עם היצר הרע עד שיכנע הגוף ויכריח יצר הרע.

והתקון הוא, זכר לו יום המיתת, וכנהו כנע הגוף ויכריח יצר הרע. וזהו שאמר

ונתנה ה' אלהיך בידיך, דהיינו, כנע הגוף וימסר בידיך לעבודתו תפריד מטעם והכית את כל זכורה

ו - זה הדין את יצרו, ויבדאי אין פונתם ז"ל על המצות עשה ולא תעשה הנגלות לנו, כי אין שייך על זה לשון 'הדין', זיל קרי בי רב הוא, קיום המצות עשה והרחקות מהלא תעשה הוא הטוב, וההפוך בהפוך רחמנא ל'ל'ן, בשגם כי ידוע זאת שיוכל להיות שמקום אדם כל הרמ"ח מצות עשה ואינו עושה את הלא תעשה ועוד לא נגע בקצה פנימיות העבודה, כידוע מזה כמה פעמים בזה הקדוש.

אך פונתם ז"ל בהדין את יצרו - על העובד ה' בהשכל על דבר המתר לו, ובקיום מעשי המצות גופא דין ושופט את יצרו אם טוב הוא אם לא, אם לכבו נקי מכל פסלת, וכל מעשיו בלתי לה' לבדו בלי שום פניה ומחשבה אחרת חס ושלום, ודבר זה הוא מסור אף ללבו של האדם בעצמו, וצריך לשפוט זאת בדעתו היטב היטב, וזהו ענין המצוה שפטים.

אמנם גם אחרי הודע להאדם פנימיות לכבו, עוד צריך הוא להתחזקות הלב למשל ברוחו להכריח את לכבו רק אל הטוב, וזהו ענין ושטרים, וכדאיתא ברש"י ז"ל: ושטרים הרודים את העם אחר מצותם כו' עד שיקבל עליו את דין השופט.

אמנם באמת מה כח האדם נחשב, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו כו' (קידושין ב'), ונדרך לזה סיעתא דשמיא, וזהו אשר ה' אלהיך נתון לך, היינו אף כי הנהירך התורה שפטים ושטרים תתן לך, שאתה בעצמך תתן לך ובך ב' אלה הענינים וכנ"ל, ותהיה בעצמך שופט ושטר ומושל עליך, להכריח לכבד אף אל הטוב, אמנם כשאתה לעצמך מה כחך, והעקר נדרך לך הסיעתא דשמיא, וזהו אשר ה' אלהיך נתון לך:

ישראל, מקרב אחיד שמוכן להקריב את עצמו עבור כלל ישראל במסירות נפש, מקרב אחיד שיהיה כל אחד ואחד מבני ישראל נדמה לו כאחיו, זהו הראוי להיות לך מלך.

לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיד הוא, פרוש מי שאינו בבחינה זו ואתה נכרי בעיניו וגם איננו במסירות נפש עבורך, ועל זה הבטיחה התורה כי לא יזיק לו כלל המסירות נפש הלזו, אדרבא למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל.

ועל פי זה מישב הכתוב להלן (יה טו) 'נביא מקרֶבֶךָ מאחֶיךָ כַּמִּנִּי יָקִים לְךָ' וגו' וכן כתוב (שם פסוקים יז-יח) 'הִיטִיבו אֲשֶׁר דִּבְרוּ נְבִיאֵי אֲקִים לָהֶם מִקְרֶב אֶחֶיךָ כַּמִּוֹד', הלא פתיב (להלן לד ט) 'ולא קם נביא עוד כְּמֹשֶׁה וְאִיךָ פתיב כאן 'כְּמוֹד'.

אך הפרוש באותו הבחינה במסירות נפש כמו שמשו רבנו עליו השלום היה תמיד במסירות נפש עבור כלל ישראל, ולא שיהיה כמו מדרגת משה שלא קם כמותו, רק בבחינה זו יהיה מנהיג הדור במסירות נפש ובאהבת ישראל כנ"ל:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

סגלת הנסיעה לצדיק | לעתיד יתהווה תורה חדשה מנסיעת כל אחד לרבו

דרך הבעל שם טוב, אשר חסידים נוסעים אל רבם להסתופף בצלו בראש השנה יום הדין הגדול והנורא, והוא יתקן נפשם ונשמתם יעורר אותם לתשובה על חטאם בכל ימות השנה, וידוע מאמר הרב הקדוש רבי מענדלי מרימינוב זצ"ל שכל מארעות נסיעת החסידים כל אחד לרבו אשר שם שרש נשמתו פתבו בספר ומנה יתהוה תורה חדשה.

לפי חרב, דהינו, יום החרב, שהוא יום המיתה, זכר אותו, וכזה יכנע יצר הרע ויברח לו:

מעלת הצדיקים

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א

מנהיג הדור מוסר נפשו לנכרי עבור עם ישראל וכל אחד נדמה לו כאחיו

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, מקרב אחיד תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיד הוא (יז טו).

יש לדקדק מה שכתב מקרב אחיד, למה לא נאמר 'מבני ישראל'. עוד יש לדקדק מה היה הסלקא ועתה לתת עליך איש נכרי חס ושלום, נכרי ממש.

אך הנראה לי על פי מה שנאמר (שמות כח ו) 'ונשא אהרן את משפט בגי ישראל על לבו' וגו', הינו שבחינת צדיק הדור צריך להיות במדרגת אהרן שהיה מוסר נפשו על בגי ישראל, והיה מקבל עליו, כל מה שייבוא חס ושלום על בגי ישראל שום רעה, היה מוסר נפשו עליהם כדי להציל אותם מכל משפט ולבטל הדינין מהם, ולזאת הבטיחו שלא יאנה לו כל נזק חס ושלום כמו שנאמר 'בבאו ובצאתו ולא ימות' כמבאר במקום אחר וכו'.

וזה שאמרו חז"ל (סנהדרין כ): שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך, פרוש וראתו מהענש ויגרות רעות חס ושלום רק עליך, ולא ישים כל מגמתו עבור עצמו כלל. וזה פרוש שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, שכל בחינת בחירתו בלתי לה' לבדו כנ"ל.

מקרב אחיד תשים עליך מלך רמוז על הנ"ל שיהיה בלבו מסירות נפש עבור כלל

שייכול עוד רבות בשנים להזרית בלבות בני ישראל אור פנימי התלהבות לעבודת השם תתברך:

דמטק אליעזר

רבי אליעזר מוויז'ניץ זיע"א

שכינה מדברת מגונו של הצדיק באמירת התורה

נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך (יח יח) – אקים להם מנהיג, ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוונו, ביום תנאי מתנה הקדוש ברוך הוא עם המנהיג: והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי – שיהיה מפשט לגמרי, עד כי אֶזְנִיו לא ישמעו מה שמדבר, אלא יאמר השכינה מדברת מתוך גרונו, אנכי אדרש מעמו – מנהיג פנה מקבל עלי, אָבַל מִי שְׁאֶזְנִיו שׁוֹמְעוֹת דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ, אין הקדוש ברוך הוא חפץ בדרשתו.

באור נוסף בפסוק

והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי, אנכי אדרש מעמו (יח יט). ואפשר לומר בצחות, כי השם תתברך מזהיר, שאם החזן מתפלל לפני התכה בכונה תמימה להשם תתברך, ואינו מתכוון להנות מתפלתו הערבה, אנכי אדרש מעמו – תפלתו של זה אני אקבל לפני, ומפלל הן אתה שומע לאו:

על וכתב לו את משנה התורה הזאת (יז יח) פֶּרַשׁ רִשׁוֹי שְׁתֵּי סִפְרֵי תוֹרוֹת אַחַת שֶׁהִיא מִנַּחַת בַּבַּיִת גִּנְזָיו וְאַחַת שֶׁנִּכְנַסְתָּ וְיִוצֵאתָ עִמּוֹ, אַחַת הַתּוֹרָה מִסִּינַי וְאַחַת שֶׁנִּכְנַסְתָּ וְיִוצֵאתָ עִמּוֹ, 'עִמּוֹ' בְּמִסְפָּר גְּדוֹל וְקָטָן גִּימְטְרִיא חִסְדִּים עִם הַכּוֹלֵל, הֵם יִכְתְּבוּ גַם הַתּוֹרָה הַחֲדָשָׁה – הַכְּנִיסָה לְהַרְבֵּי אֶת אֲשֶׁר שָׁמַע וְרָאָה וְהִרְגִישׁ וְאִיךָ יֵצֵא מִשֵּׁם בְּכֹל, כָּל הַפְּרָטִים מְנַסֵּיעֵתוֹ אֶל הַצַּדִּיק יִכְתֹּב בְּסֵפֶר.

וְכַתֵּב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם, כִּהְנִיִּם הָיָה צַדִּיקֵי הַדּוֹר, לְיוֹם מוֹרָה עַל הַדְּבָקִים בָּהֶם מֵה שֶׁקָּבְלוּ הַחִסְדִּים הַדְּבָקִים מֵהַכֹּהֲנִים יִכְתֹּב בְּסֵפֶר וְקָרָא כּוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּו, שֶׁל הַצַּדִּיק גְּדֹל פְּרִישְׁתּוֹ קִדְשָׁתּוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ הַכֹּל יְכוֹל לְקָרָא בַּתּוֹרָה הַחֲדָשָׁה - סְפּוּרֵי צַדִּיקִים.

וְהוּא סִגְלָה לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו וְכו' לְבַלְתִּי רוּם לִכְבוֹ מֵאֲחֵיו, שְׁלֹא יִתְגַּאֲהַ, וְלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמַּעֲנָה זְמִין וְשִׁמְאֵל כְּדֵאִיתָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר הָאוֹתִיּוֹת מִזְמִין וּמִשְׁמֵאֵל שֶׁל תַּבַּת מַצְנֵ"ה הֵם מ"ה רוּמוֹ לְעֲנֹה, וְנִחְנָנוּ מֵה', יִקְנֶה לוֹ מִדַּת עֲנֹה.

וַיִּתְפַּלֵּל עַל הַצַּדִּיק לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו, שֶׁהַבְּנִים יִלְכוּ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשִׁים. בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל, הָאוֹתִיּוֹת הַתִּיכוּנִים בְּתַבַּת יִשְׂרָאֵל הֵם רֵא"ש אֹר פְּנִימִי.

פרשת שפטים

שפטים ושטרות תתן לה' (טז יח)

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנו זיע"א

טעם סמיכות פרשת רגלים לפרשת שפטים

יקני הקדוש מורנו הרב צבי אלימלך זי"ע

כותב בכני יששכר (הקדמה לספרו, ועוד) שבזמן שבני ישראל מתאספים אצל הצדיק, כמו בליל שבת קדש וכדומה, מקבלים הצדיקים השפעות מן השמים והם משפיעים זאת על בני ישראל, ולכן נוהגים לומר אז דברי תורה.

בשערים דאנון דרגין עלאין, ואיתא בדרך אמת פרוש שית ספירן, ו' קצוות נקראים שערים ומלכות נקראת שערי צדק, ששני התרועים הם ענני א', אלא שהם שני פרושים בתבת שערים, הא' שער פרושו לשון השערה, והב' שער פרושו שער הפניסה.

והנה פרוש הא' בשערים לשון השערה. הנה השערה הוא ידיעת המציאות, שהיא ידיעה מעליתא, וכהא דאמר רבי יהושע לרבן גמליאל (הוריות י'): שיודעין לשער כמה טפות יש בים, הרי דבהשערה אמר לשון ידיעה, להיותה ידיעה מעליתא, ולכאורה היה ליה לומר שיודעין למנות כמה טפות יש בים, ובכל זה אמר רק לשון השערה, דהינו לא שיודע במכון אלא פי אם בהשערה בלבד, דהידיעה במקון הוא ידיעת המהות והידיעה בהשערה הוא ידיעת המציאות.

ידיעת המציאות דאלקות, זה יכול להיות בהשגה מוחשית, דהא מה דאור אין סוף אינו משג כלל, וכמאמר ולית מחשבה תפיסא בך כלל, זהו מה שמהות אור אין סוף ברוך הוא אינו משג כלל, אבל המציאות דאלקות זה יכול להיות משג וכו'.

אמנם בכדי שיהיה נודע בשערים בעלה', דהמציאות דאלקות יהיה נודע, הוא על ידי שפטים ושטרים תתן לה בכל שעריה, שיהיה המשפט בהשערים שהדינים פוסקים את הדין והשוטרים רודין ומכריחין לקיים את הפסק דין.

דהנה 'את זה לעמת זה עשה אלקים' (קהלת י ד), וכשם שיש חמשים שערי בינה דקדושה, אשר על ידי שערים אלו נמשכים אורות העליונים, הנה פן יש זה לעמת זה חמשים שערי טמאה. וכשם שיש ז' מדות טובות דקדושה, הנה פן יש ז' מדות רעות דקלפה, דשרשן הוא מבינה דקלפה, והן הנו"ן

גם מועדים ורגלים נחשבים לזמנים מיעדים להמשיך השפעות טובות על ישראל, בהתאסף עם רב יחדיו, ואז מתברכים בני ישראל מן השמים על ידי הכהנים, שנאמר להם (במדבר ו כג) 'פה תברכו את בני ישראל וגו'', וברגלים עולים הכהנים לדוכן אף בזמן הזה, בכל מקום. הכהנים הם הצדיקים, והם לא מברכים מטעם עצמם, אלא היא ברכה מן השמים שרק עוברת דרכם, כפי שמשמע מלשון הפסוק שם 'ואני אברכם' שהברכה באה ממקור הברכות.

לכן נסמכה פרשת הרגלים בסוף פרשת ראה לפרשת שפטים ושטרים תתן לה, לפי שברגלים מתאספים רבבות אלפי ישראל לעלות לרגל, ואז צריכים שופטי ישראל הצדיקים, להמשיך לבני ישראל השפעות טובות לכל איש ואיש די פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה אשר יחסר להם, שתבוא הברכה ממקור עליון מצד כל העולמים ברוך הוא:

ספר המאמרים תרצ"ט

רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א

כאור ענין שופטים ושוטרים בעבודת ה' בפעל

צריך להבין מהו ענין המצות עשה דמנוי שופטים ושוטרים שהם הדינים והרודין לקיים את פסקי הדינים, ברוחניות בעבודה בנפש האדם, דהמשפט צריך להיות בהשערים, מהו שערים, ומהו ענין המשפט בשערים דוקא.

ובאור הענין בעבודה הפנימית, דהנה כתיב (משלי לא כג) 'נודע בשערים בעלה', ואיתא בזהר (ח"א קג) בעלה דא קודשא בריך הוא, והקשה בזהר, הלא אין סוף נעלם תכלית העולם, ובלהו עלאי ותתאי לא כלין להתדבקא, ואיך נאמר 'נודע בשערים' שהוא ידוע.

ותרין שני תרועים, הא' דאיהו אתידע ואתדבק לפנים מה דמשער בלביה, והב' דנודע

זמן, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום במקום אחר בספר תהלים (קלט כא) 'הלא משנאך ה' אשנא ובתקומתיך אתקוטט', ואסור לבלם פיו מלגלות רעתם בקהל, אלא החיוב להוכיחם על פניהם, ולפעמים אף לגלות קלונם, כדי להציל בני אדם שלא יפלו ברשתם.

והנה אלה הם שני מדות הפסיים, וצריך להשתמש בכל אחד במקומו ובשעתו הראוי לו. אבל אלו לא הראה לו הספר מלך, רק הפסוק 'צור לשונך בלבד, הנה אפשר לבוא לידי טעות להשתמש בה לעולם, גם במקום שאסור לבלם פיו, והבן.

ומעתה יוכן היטב מאמר הכתוב ויסלף דברי צדיקים, בדבאמת הוא אומר דברים המצדקים של תורה, משפטי אמת, אלא שאין כאן מקומו, ודין זה אמת במקום אחר או בנדון אחר, והוא מחליף את של זה בזה, ושל זה בזה, נמצא שהם דברים מצדקים משפטי אמת, אלא שהם מסלפים ונאמרים שלא במקומו, שלא בשעתו, ושלא כפי הענין (פרשת נח):

ודברו השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו. ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחללנו. ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה (כ ה-ו)

מחשוף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הנפש רוח ונשמה מזמנים אל האדם כשייטיב מעשיו

אפשר לרמוז, דהנה כל אדם מישאל יש לו גפש רוח ונשמה, גפש מעולם העשיה ורוח מייצרה ונשמה מבריא. והנה

שערי טמאה רחמנא לצלן, שהם משפיעים כל מיני רע בכמה אפנים, שהנצר הרע בא לכל אחד ואחד לפי מהותו וענינו, דתחלה מרגיל את האדם להיות שקוע בדברים המתרים, ובאופן בזה מורידו רחמנא לצלן מרחי אל דחי. **ועל** פן צריך להיות המשפט בהשערים, לידיע כל דבר לאמתתו, אם אין בזה מעצת הנצר הרע ותחבולותיו. וזהו ובערת הרע מקרבך, שהוא הרע הפנימי המכסה בכמה התרים, ובעור זה הוא על ידי השופטים שהם הדגינים הפוסקים את הדין, ועל ידי השוטרים שהם הרודין במקל ורצועה ומכריחים לקיים פסק דין הדגינים:

ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים (טו יט)

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

דברים צודקים שלא במקומם הם המה דברים מסלפים

ויסלף דברי צדיקים. פרוש רש"י דברים המצדקים, משפטי אמת, ולכאורה ביון שהוא אומר הפוך דעת התורה, אין זה מסלף דברים המצדקים, אלא מחליף דברים המצדקים של תורה, בדברי הבאי של עצמו, ואיך אפשר לסלף דברים המצדקים של תורה, דהרי אם משנה בהם מדעתו נגד קבלת חז"ל אפילו קוץ כל שהוא, אין זה דברי תורה אלא דברי עצמו. **ורגיל** אני לפרש מה דאיתא בילקוט פרושת מצרע (רמז תקנ"ו) במעשה דהאי רובל, הוציא לו ספר תהלים מלך, והראה לו פסוק זה (תהלים לד יג-יד) 'מי האיש החפץ חיים וגו', נצר לשונך מרע וגו', דלכאורה למאי נפקא מינה אם הנה ספר מלך או לא.

אולם מדה זו הנצר לשונך מרע, אין לו להאדם להשתמש בו בכל מקום ובכל

לְכֵן בְּעוֹדֵנוּ חֵי צָרִיף שִׁיתְעוֹרֵר וּיִתְקַן מַעֲשָׂיו, כְּדֵי שִׁיזְכֶּה וְיִשְׁיֵג לְקַחַת לוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְעוֹלִם הַעֲשִׂיהָ טָרָם שִׁימּוּת, שְׂאָם נִצְחוּ הַיָּצֵר הָרַע וּמַת בְּלִי תְשׁוּבָה בַּהֲכַרְחַת אִישׁ אַחַד יִקַּח הַנֶּפֶשׁ הַהִיא וְהוּא נִשְׁאָר רִיקָם מִמֶּנָּה, לְכֵן יִלְךְ וְיִשָּׁב לְבִיתוֹ, דְּהִינּוּ יִלְךְ מִדְּרָף הָרַעָה שִׁיִּצֵּר הָרַע מִתְעַהוּ לְלַכְתּ בָּהּ, וְיִשָּׁב לְדְרָף טוֹבָה וְיִשְׁרָה שֶׁהִיא גּוֹרֶמֶת לוֹ לְהִשְׁיֵג נֶפֶשׁוֹ.

וְזֶהוּ וְיִשָּׁב לְבִיתוֹ, דְּהִינּוּ נֶפֶשׁוֹ הַמְּיוֹכֶנֶת לוֹ, פֶּן יָמוּת בְּמַלְחָמָה, דְּהִינּוּ שְׂמָא יִנְצְחֵנוּ יָצֵר הָרַע בְּמַלְחָמָה וְיָמוּת בְּלִי תְשׁוּבָה, וְאִזּוֹ אִישׁ אַחַד יִחַנְכֵנוּ, יִזְכֶּה בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ וְהוּא נֶאֱבָדָה מִמֶּנּוּ, לְכֵן בְּעוֹדֵנוּ חֵי יִתְעוֹרֵר וְיִשָּׁב לְבִיתוֹ:

חֲלוּל הַכֶּרֶם שֶׁנִּטַּע רֹמֵז לִקְנִיַן הַרוּחַ

וּכְנַנְדָּר מִי שֶׁזָּכָה בְּנֶפֶשׁ וְעִדּוּן לֹא זָכָה בְּרוּחַ שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַיִּצְיָרָה, מְכַרְיָזִים הַמְּלַאכִּים וְאוֹמְרִים מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נִטַּע כֶּרֶם וְלֹא חֲלוּל, כֶּרֶם רֹמֵז לְרוּחַ שֶׁהוּא מִיִּצְיָרָה, דְּמַלְת 'הַכֶּרֶם' בְּמַלּוּי ה"י כ"ף ר"ש מ"ם עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיא רֹחַם מְעוֹלָם יִצְיָרָה, וּמְכַרְיָזִים הַמְּלַאכִּים וְאוֹמְרִים כָּאֲשֶׁר הַכְּרִיזוּ עַל הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁפָּתְבְּנוּ.

מִי הָאִישׁ הַשּׁוֹטֵה שֶׁמִּפְּרֵי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֶּרֶם נִטּוּעַ, שֶׁהוּא הַרוּחַ שֶׁמְעוֹלָם הַיִּצְיָרָה כָּאֲמֹר, וְלֹא חֲלוּל, דְּהִינּוּ אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְפַדּוּתוֹ לְקַחַתוֹ לְהַתְעַנֵּג, יִלְךְ וְיִשָּׁב, דְּהִינּוּ יִלְךְ וְיַעֲבֹר מִדְּרָף שֶׁמִּתְעַהוּ בָּהּ יָצֵר הָרַע וְיִשָּׁב לְבִיתוֹ, דְּהִינּוּ יִשׁוּב וְיִתְקַן עַד שִׁיזְכֶּה לְהַחֲזִיק בְּבֵיתוֹ שֶׁהוּא הַרוּחַ, דְּכָל הַנֶּפֶשׁ רֹחַם נֶשְׁמָה נִקְרָאִים 'בֵּית', שְׂאָם יִתְעַצֵּל חִישְׁנָן פֶּן יָמוּת בְּמַלְחָמָה, הִיא מַלְחָמַת יָצֵר הָרַע שֶׁנִּלְחָם עִמּוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ עֶכּוֹב שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְרוּחַ, וְאִישׁ אַחַר יִחַלְלֵנוּ, דְּהִינּוּ אִישׁ אַחַד יִפְדֶּה הַרוּחַ הַהוּא וְיִזְכֶּה בּוֹ וְנֶאֱבָד מִבְּעָלָיו:

לְקִיחַת אִשָּׁה אַרוּסָה רֹמֵז לִקְנִיַן הַנֶּשְׁמָה

וּכְנַנְדָּר מִי שֶׁזָּכָה בְּנֶפֶשׁ וְרוּחַ וְלֹא זָכָה עִדּוּן בְּנֶשְׁמָה, מְכַרְיָזִין הַמְּלַאכִּים וְאוֹמְרִים

אִף עַל גַּב דְּכָל אַחַד יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ רֹחַם נֶשְׁמָה, מְכָל מְקוֹם אֵינוֹ מִשְׁיֵג אוֹתָם כִּי אִם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שִׁיִּסְגֹּל, שִׁיְהִיָּה זֶהִיר לְקַיֵּם תְּרִי"ג מִצְוֹת בְּסוּר מְרַע וְעוֹשֶׂה טוֹב, זֶהוּ הַעֲקָר שִׁיְחוּלוֹ עָלָיו נֶפֶשׁ רֹחַם נֶשְׁמָה שְׁלוֹ הַמְּיוֹכְנִים לוֹ מִיּוֹם יִצְיָרָתוֹ, וּבִלֹּא קִיּוּם הַמִּצְוֹת אֵינוֹ מִשְׁיֵג הַנֶּפֶשׁ רֹחַם נֶשְׁמָה שְׁלוֹ.

וְאֶכְשֶׁר דַּעַל זֶה אֲמַר בְּתוֹכָהּ (דְּבָרִים כ"ח טו) 'וְהָיוּ חֲטִיף תְּלָאִים לָךְ מִמֶּנְדָּר', 'חֲטִיף' הֵם נֶפֶשׁ רֹחַם נֶשְׁמָה שֶׁהֵם הַחַיִּים הָאֲמַתִּיִּים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל אַחַד נִזְדַּמְנוּ לוֹ מִשְׁעַת יִצְיָרָתוֹ, אִם יִיטִיב אֶת מַעֲשָׂיו יִזְכֶּה לָהֶם וְיִבְאוּ לוֹ, וְאִם לֹא יֵשׁיֵג אוֹתָם לְעוֹלָם. וְזֶהוּ שְׂאֲמַר 'וְהָיוּ חֲטִיף תְּלָאִים לָךְ מִמֶּנְדָּר', דְּהִינּוּ כִּינּוֹן שֶׁלֹּא הַכְּשִׁרְתַּם מַעֲשֵׂיךְ, גַּם 'חֲטִיף' הִרְאוּ לָךְ נִשְׁאָרוֹ 'תְּלָאִים' וְלֹא תִזְכֶּה לָהֶם:

חֲנוּךְ בֵּית חֵדֶשׁ רֹמֵז לִקְנִיַן הַנֶּפֶשׁ

וְזֶהוּ שְׂרָמְזָה הַתּוֹרָה בְּכָאן, וְדִכְרוּ הַשְּׁטָרִים, הֵם הַמְּלַאכִּים הַמְּכַרְיָזִים בְּכָל יוֹם, וְאוֹמְרִים מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֵדֶשׁ וְלֹא חֲנָכוּ, בֵּית חֵדֶשׁ הִיא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מְעוֹלָם הַעֲשִׂיהָ, 'נֶפֶשׁ' גִּימַטְרִיא 'זֶהוּ בֵּית'.

וּפְרוּשׁ אֲשֶׁר בָּנָה, דְּהִינּוּ כְּכַר בְּנוּיָה נֶפֶשׁוֹ מִשְׁעַת יִצְיָרָתוֹ, וְהָיוּ כְּאֵלוֹ הוּא בְּנָאָה דִּיִּצְיָרָתוֹ גְּרָמָה בְּנִינָה, אֲכָל עִדּוּן לֹא זָכָה לְדוֹר בְּתוֹכוֹ, דְּאֵינוֹ זָכָה לְדוֹר בְּתוֹכוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְצָרִיף הָאָדָם שִׁיתְעוֹרֵר וְיִבְיָן וְיִפִּיר, וְכִי יֵשׁ שְׁטוּת שֶׁמֶאֱבָד טוֹבָתוֹ בִּירוֹ יוֹתֵר מִזֶּה, שֶׁהָרִי בֵּיתוֹ בְּנוּי וּמִשְׁכָּלָל וְנִכּוֹן וּמְזֻמָּן לוֹ, וְהוּא עוֹזְבוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְדוֹר בּוֹ, אֵין לָךְ שׁוֹטֵה וְכִסִּיל וְכַעַר יוֹתֵר מִזֶּה.

וְזֶהוּ נְמִי שְׂאוֹמְרִים הַמְּלַאכִּים הַמְּכַרְיָזִים בְּהַכְרֹזָתָם, שֶׁפּוֹנְתָם קֹף הִיא, מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֵדֶשׁ וְלֹא חֲנָכוּ, דְּהִינּוּ מִי הָאִישׁ הַשּׁוֹטֵה שֶׁעוֹשֶׂה דְּכָר כְּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית בְּנוּי וּמִשְׁכָּלָל וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְדוֹר בּוֹ, וְכֵן נְמִי מַלְת הָאִישׁ עִם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיא 'שׁוֹטֵה', דְּהִינּוּ שֶׁהָאִישׁ הַעוֹשֶׂה הַדְּבָר הַזֶּה שׁוֹטֵה הוּא.

לפניך, דייש להתבונן על מה שאמר והגיון לבי, וכי הלב שיך בו הגיון, והלא אין הגיון אלא בפה, והלב אין בו רק מחשבה. אלא הפונה שיהיה הלב פנוי מפל מחשבה אחרת, ואינו מחשב כי אם בדברי תפלה המוציא מפיו דוקא, וכיון שעשה פן נחשב עליו כאלו לבו ממש הוא ההוגה והמוציא דברי תפלה. וזה שאמר 'יהיו לרצון אמרי פי', ואותם אמרי פי הם 'הגיון לבי' ממש, אין מערב בהם שום מחשבה אחרת כלל, וכזה אני מבטח שלא תחזר תפלתי ריקם:

המחשב מחשבות זרות בתפלתו כעובר ע"ז

והנה המחשב מחשבות זרות שהם של הכלי העולם בשעת התפלה ואינו נותן לבו לתפלה שמתפלל, עליו כתיב (ירמיה ב יג) 'אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים אשר לא יכלו המים'.

ואפשר דזה נרמז בתורה בפרשת ויהי אם שמע' (דברים יא יג-טז) ששם נזכרה התפלה בלב, דכתיב (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם', ואומר פשקמימו עבודה בלב ולבכם נכון הרבה עמה, אז גם אני ונתתי מטר ארצכם' וכו' (שם פסוק יד), ואחר כך אמר (שם פסוק טז) 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם', אדסמיה ליה קאי דהינו התפלה, דהינו 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם' ולא יהיה מכון לתפלה רק תחשבו מחשבות זרות של הכל וריק שהם בורות נשברים כאמור, דכזה נחשב עליכם כאלו אתם עובדים עבודה זרה, וזהו (שם) 'סרתם ועבדתם אלהים אחרים' חס ושלום:

לא יחשב בתפלתו אפי' מחשבת מצוה

וזה שאמר כאן לא תטע לך אשרה, לך אשרה עם כללות אותיות אשרה במלוי שהם י"א גימטריא 'מחשבה זרה', דהינו לא תחשב שום מחשבה בשעת התפלה. והמחשבה בשום אפן שתהיה לא תחשב אותה, אפלו מחשבה

ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה, אשה הינו הנשמה שהיא מעולם הבריאה, ועולם הבריאה עצמותו אל שדי, והוא גם כן ה"א ראשונה, וזה נרמז במלת אשה שהיא ראשי תבות אל שדי ה', שהיא ה' ראשונה שבשם. עוד, 'הנשמה' עם הכולל גימטריא 'אשה פה'.

ומכריזים המלאכים ואמרים כאשר הכריזו בנפש ורוח כמו שכתבנו, מי האיש השוטה שיודע ומפיר שיש לו נשמה נכונה ומזמנת משעת יצירתו, ואינו משתדל להביאה אליו כדי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, וזה שאמר אשר ארש אשה ולא לקחה, היא הנשמה כאמור, 'לך מעצת יצר הרע שמשעיהו ועושה לו עפוב שלא לקחתה לו לאשה, וישב לביתו ויעשה תקון כדי שיזכה בביתו זו אשתו היא הנשמה, ואם יתעצל חוששין פן ימות במלחמה זו מלחמת יצר הרע, ואיש אחר יקחנה ויזכה בה ותאבד מבעליה:

לא תטע לך אשרה כל עין אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך. ולא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלהיך (כא-כב)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

יהיה לבו פנוי מכל המחשבות בעת התפלה

אפשר לרמז על המחשבה בשעת התפלה שהיא פוסלת התפלה, דעקר התפלה במחשבה תלויה, כמו שגאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם', וצריך האדם לזהר עד מאד לפנות מחשבתו עד שתהיה פנויה כי אם לתפלה דוקא, דעל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים עח לו-לז) 'ונפתהו בפייהם וכלשונם כזבו לו, ולבם לא נכון עמו' וכו'. ועוד אמר דוד המלך עליו השלום (שם ט טו) 'יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי

אלמים מבטן אמם, מחמת שהבורא יתברך אינו משפיע בהם כח הדבור.

וכשיאמין האדם זאת באמונה שלמה, שהדבור שלו נמשך מפת העליון, ובשעה שמדבר דבריו נקשר הדבור שלו עם הכל פיו בשרש העליון, כמו הנקשר בחבל אדם, ואדם אחר אוחז בראש החבל השני, ואם יעזב האדם האוחז בראש החבל את החבל, אזי יפול האדם הנקשר בראש החבל מצד השני לארץ.

ככה הוא ממש בארץ אלפי אלפים הבדלות בבורא יתברך, שהאדם נקשר אצלו בשרש העליון עם הדבור שלו והכל פיו, כמו הנקשר בחבל. וכשחס ושלום יעזבו הבורא יתברך ויסלק השגחתו מעליו, אזי חס ושלום יפול ואין תקומה לו רחמנא לצלן.

וכשיאמין זאת האדם באמונה שלמה, בודאי יקשר נפשו ורוחו ונשמתו וכל הדבור שלו בבורא כל העולמים בקשר אמין וחק, ולא יפסיק לעולם מלהתדבק בבורא יתברך. ואפלו בעסקו בעניני ארציות וגשמיות כנ"ל, יקשר מחשבתו בקשר אמין וחק בשרש העליון.

וזהו מאמר הפתוב ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך. ועשית, רצה לומר להיות לך עשיה והתחברות בפעל. על פי הדבר, בשעה שהדבור הוא על פיך. להאמין באמונה שלמה אשר יגידו לך, שכל זה שאתה מדבר ויש לך כח הדבור, הוא מה שנמשך אליך מבורא כל העולמים, ומדבור הקדוש הכל העליון הקדום.

ותבת 'יגידו' משמעו לשון המשכה, מלשון נגיד ונפק. וזהו אשר יגידו לך, שכל זה ממשיכים לך מן המקום שהוא אשר יבחר ה', דהינו משרש העליון, מבורא כל העולמים שהוא מקומו של עולם כנ"ל:

של תורה או של מצוה, וזהו שאמר כל עין, דהינו כל מחשבה שתהיה אפלו של מצוה השמר לך והתרחק ממנה בשעת התפלה, וזה שאמר אצל מזבח ה' אלהיך, היא התפלה שהיא במקום קרבן.

ועוד דקדק ואמר אשר תעשה לך, משום דעל ידי התפלה האדם בונה מזבח ממש למעלה, וזהו אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך, כלומר דע לך שעל ידי התפלה אתה בונה ועושה מזבח, ואם אתה פוסל אותה במחשבות זרות הרי נטעת אשרה במקום המזבח ויבטלת המזבח, לכן השמר לך מן המחשבות בשעת התפלה:

ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום שהוא אשר יבחר ה' ושמרת לעשות ככל אשר

יורוך (י"ב)

באר משה

רבי משה אלקמים בריעה מסו'ניץ זיע"א
כאשר יאמין באמונה שלמה שכל דבורו קשור במקום עליו, בודאי יתקשר לבורא ולא יסיח דעתו

הנה ידוע ומזכר בספרים, דכח הדבור שבאדם נמשך לו מדבור הקדום, ומחבל הקדוש העליון וכמו שכתוב 'מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש וגו' הלא אנכי ה' (שמות ד יא).

ומחייב האדם להאמין זאת באמונה שלמה – שמצד עצמו אין לו שום כח ויכלת לפצות ולצפצף בשום צפצוף קול, מכל שכן להמשיך הקול לבחינת הדבור בחתוף אותיות ותבות, כי אם מה שהבורא יתברך משפיע בו הכח הדבור, מדבור הקדום ומשכינת כבודו יתברך, הכל העליון הקדוש. פי באמת הלא מצינו פמה אלמים יש בעולם שהם

ולא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלקיך (טז כב)

יד דוד

רבי יעקב דוד מאמשינוב זיע"א
על האדם לחשב דרכו בכל עת ולא לצעד
בדרך אחת תמיד

אמר אדמו"ר שהפשט הוא כף: שאם יבוא לו אדם דרך אחד להתנהג בו תמיד, ומחמת כן יהיה ההרגל נעשה טבע בו, ולא יוכל להטות עצמו מזה הדרך בשום אופן אפילו שרופה. על כן כתב בו הפתוב לא תקים לך מצבה, רצה לומר לעשות לך תקומה בהנהגה אחת, ותהיה תמיד במצב אחד, ושלא לזוז ממנה עד שתחשוב בה תחלה, ותתבונן בזה הדרך היטב. כי כן שנה ה' אלקיך דבר זה. **ולא** מיבעיא בדבר הרשות, בנדאי צריך לשום עיניו ולבו שיהיה הדבר לרצון לפני ה', אלא אפילו בדבר המצוה גם כן, לא יעמד אדם תמיד במצב אחד ובכונה אחת, כי הפונה הזאת אולי רצויה לפניו רק היום, אבל לא ליומא אחר רצון לפני ה'.

רק צריך האדם ללכת מחיל אל חיל וממדרגה למדרגה, ולעבד הקדוש ברוך הוא בכל כחו, כי לכך נוצרת לחשב תמיד חשבונות של מצוה, לחשב היום מה שעשה אתמול אם טוב, ולמחרת לחשב מה שעשה היום אם טוב, ולקבל על עצמו לעשות טוב יותר:

וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה', ושרת בשם ה' אלקיו ככל אחיו הלויים העמדים שם לפני ה' (יח ו-ז)

יודאים בשוה

רבי ראובן מד'ארנובצה זיע"א
צדיק גדול מיחד יהודים ומקשר עולמות בעת
עסקו בדברים גשמיים כשם שאר צדיקים

מיחדים בעסקם בתורה ותפלה
וכי יבא הלוי מאחד שעריך כו'. רצה לומר הלוי הוא הצדיק הגדול הדבוק תמיד בהבורא ותברך לשון חבור ולינה, ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' ושרת בשם ה' אלקיו ככל אחיו הלויים העמדים שם לפני ה', רצה לומר הצדיק הגדול המיוחד שבדור.

וזוהו שאמר מאחד שעריך ובא בכל אות נפשו, רצה לומר שהצדיק הגדול, אף בתאוות הגופניות פאכילה וכדומה גורם יחוד ונתקשר בעולמות עליונים, כמו שאר אחיו הצדיקים העומדים ה' בתורה ותפלה בבית הפנסות ובית המדרש הנקרא לפני ה', כמו כן הצדיק הגדול אף בתאוות נפשו הוא עובד ומשרת בשם ה', ויהבן היטב:

חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות (יח ח)

אור הגנוז לצדיקים

רבי אהרן מד'עליחוב זיע"א

על האדם להשתוקק לקב"ה כיון שהוא חלק
אלוק ממעל

חלק כחלק, פרוש כיון שהוא באמת 'חלק' אלוה ממעל, יתנהג עצמו 'כחלק' - להשתוקק תמיד לדבקות השם ותברך שהוא הכל.

בספר תניא (פרק מט) כי בפנים הפנים לפנים, כמו שהקדוש ברוך הוא צמצם אותו הבלתי תכלית לברא העולמות, והכל בשביל אהבת האדם. וביצת עסקו בתורה ומצות מצמצם שכינתו ושורה אצלו, פמה דאת אמר 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו', על אחת פמה וכמה שראוי לאדם לחוס על כבוד ה' וליראה ממנו - שלא יהיה הצמצום כל כך אם לא יהיה בדבקות גדול.

אלא ראוי לאדם גם כן להניח ולעזוב כל אשר לו מנפש עד בשך ולהפקיר הכל

לכל עון ולכל חטאת כשיהיה ביד האדם איזה עון וחטאת, בכל חטא אשר יחטא רצה לומר עון וחטא כזה שנוחשב לחטא גמור שנופסל לעדות בעברה, מה שאין פן שיש עונות שאינו נפסל כמבאר בשלחן ערוך הלכות עדות.

על פי שני עדים או שלשה עדים יקום דבר, רמזו או שיקרא שתי פעמים קריאת שמע, דהינו בשחרית וערבית, או על פי שלשה, דהינו מי שאינו מניח תפלין שתי זוגות ביחד ומניח תפלין דרבינו תם בפני עצמו, אזי צריך לקרא עוד הפעם קריאת שמע, ממילא הנה שלשה עדים (או שלש פעמים קריאת שמע, הוא עם קריאת שמע שעל מותו, ואם תלמיד חכם אינו צריך, והוי רק שני עדים).

והנה שתי פעמים ע"ד גימטריא נצ"ח ישרא"ל, שעל ידי הקריאת שמע שהוא חרב פיפיות מהמזיקין ואמות העולם, ושלש פעמים ע"ד גימטריא בר"ה ה' חילו (והוא סוד רכ"ב אלקים) ופעל דינו תרצה מחץ מתנים קמיו וכו', תן לחכם ויחכם עוד ופטטא דאורייתא טבין:

לא תחוס עינך נפש כנפש עין בעין וגו' (יט בא)

שמועה טובה

רבי חיים שלמה מקוסוב זיע"א

כאור המסורה על דרך העבודה

מסורה: ולא תחוס עינך, נפש כנפש, עי"ן בעין, פי עי"ן בעין נראה אפה ה' וצננך עמד עלהם (במדבר יד יד), פי עי"ן בעין יראו (שעיה נב ח).

על פי מה שהורה רבנו רבי אלימלך זיע"ע בהנהגת אדם הנדפס בסוף הספר נעם אלימלך וזה לשונו: וצריך להתפלל להשם יתברך שגבא על האמת וכו', לכן צריך האדם להתחרט מאד על עונותיו ולהתבודד עצמו

בשביל לדבקה בו יתברך בדביקה חשיקה חפיצה, ולא יהיה שום מונע לא גוף ולא נפש ולא ממון ולא אשה וכנים, שנקרא פזור הנפש. אלא יעבד את השם יתברך על ידי צמצום הנפש לעבודת השם יתברך ולדבקותו עד כלות הנפש ממש, להשתפף אל חיק אמה היא השכינה.

וזהו שנקמר חלק כחלק, פרוש בין שהאדם הוא חלק אלה משכינתא קדישא, ראוי הוא תמיד להשתפף נפשו אל השכינה כמו תשוקת החלק אל הכל. לבר ממכריו על האבות, פרוש שיהיה דבוק גם בדבקות יותר עליון, שהוא על האבות כו', ומפרש בפנים:

לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת (יט טו)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

יש להרהר בתשובה קדם קריאת שמע כדי שיהיה כשר לעדות

הנה בעשות האדם איזה עברה, והעידו בו שעבר העברה ההוא ולא שב ממנה, אזי נפסל לעדות כפודע, והנה הם מנויים אחת לאחת בשלחן ערוך חשן משפט. והנה אל יאמר האדם מה לי אם אהיה פסול לעדות, אל יאמר כן, שהנה קריאת שמע שאדם קורא בכל יום הוא עדות על מצאותו יתברך ואחדותו, ולזה אותיות ע"ד הם גדולים בקריאת שמע להורות שנה עדות.

והנה כשאדם עובר עברה שנופסל על ידה לעדות על פי דת ודין תורתנו הקדושה, כשאינו שב בתשובה גם הקריאת שמע שקורא אינה נחשבת למצוה בין שהוא פסול לעדות, על כן צריך להרהר בתשובה קדם קריאת שמע. **וזהו** מה שנקמו לא יקום ע"ד אחד, רצה לומר ע"ד שבאח"ד דהינו קריאת שמע, דעקר היחוד הוא באח"ד, לא יהיה קיום לע"ד הנה,

כי ימצא חלל באדמה אשר ירדו אליהו נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הכהו, ויצאו זקניו ושפטיה ומדרו אל הערים אשר סביבת החלל, והיה העיר הקרובה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל (כא-א-ג)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
כאור ענין עגלה ערופה בדברי הרמב"ם במורה נבוכים

ענינה של עגלה ערופה מבאר בפשטות הפתובים: כי ימצא חלל באדמה וגו' נפל בשדה לא נודע מי הכהו, ויצאו זקניו ושפטיה (סנהדרין גדולה) ומדרו גו' והורדו זקני העיר ההיא את העגלה גו' וכל זקני העיר ההיא גו' ירחצו את ידיהם גו' וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה גו'.

ומבאר הטעם בדבר (מורה נבוכים ח"ג פ"מ) — פדי שיתפרסם המארע שהיה חלל וגו' נפל בשדה, אשר על ידי זה יהיה נקל יותר למצא את הרוצח כו', ועוד (וגם זה עקר) — פדי ש'ישמעו ויראו גו' (פמוכא בנוגע לכמה ענינים), הינו, לשלל מלכתחלה את האפשרות ד'חלל וגו' בשדה.

כאור ענין עגלה ערופה בעבודת ה'

וכאור הענין בעבודת ה'. חלל במוכן ריחני הוא זה שנפסקה דבקותו בהקדוש ברוך הוא, שהוא מקור חייתו, וכמו שנאמר 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום' (דברים ד ה).

והגורם לזה הוא להיותו נמצא בשדה — 'נפל בשדה' — מקומו של 'עשו וגו' איש שדה' (בראשית כה כז), שמתנפל לאותם שנמצאים 'בשדה' (ולא באהלה של תורה ויחדות) לנתקם חס ושלום מדבקותם באלקים חיים מקור חייתם ולהפילם תללים רחמנא

קדם אור היום שאז עת רצון לככות על גלות השכינה פעמים הרבה עד אין חקר ויבכה בדמעות, וגם ביום לפעמים תבורד וכו', ככה יעשה לא פעם ולא שנים ולא מאה פעמים, עד אשר ירחמו עליו מן השמים וכו', ואז השם יתברך ברב חסדיו יאיר עיניו באור תורתו הקדושה ויבין וישפיל תכן הדבר לעשותו ולקלמו, עד כאן לשונו.

וזהו 'פי עין בעין נראה ה' ויבנה עמד עליהם' - מסך המבדיל, והתקון ולא תחוס עיניך מלככות עד אין חקר ואז 'עין בעין יראו', השם יתברך ברחמי יאיר עיניו באור תורתו לעבדו באמת ביראה ובאהבה:

מי האיש הירא ורך הלכב ילך וישב לביתו (כ ה)

מהר"ש מבעלזא

רבי שלום מבעלזא זיע"א
פרוש מחדש בסטור

מי האיש הירא ורך הלכב ילך וישב לביתו. פ"ש רש"י ז"ל: רבי יוסי הגלילי אומר הירא מעברות שבדוד. הקשה רבנו הקדוש מרנו מרנו הרב שלום ז"ל מבעלזא, דאם הוא ירא מעברות שבדוד אם כן הוא בעל תשובה וצדיק גמור הוא, אם כן למה לא ילך למלחמה, דהלא מצינו שאנשי מלחמת מדן היו כלם צדיקים. **והרין** דהנה על תכת ילך הטעם הוא טיפחא, שהוא מושף למעלה, ולפי זה הפרוש הוא כפ', מי האיש הירא ורך הלכב, רצה לומר שהוא ירא מעברות שבדוד, ממילא הוא צדיק גמור, על כן אמר הפתוב ילך, רצה לומר שהוא ילך למלחמה בין שהוא צדיק, והתורה הקדושה מבטיחה לו וישוב לביתו בשלום, ודברי פי חכם חן ושפתים ישק:

ומתחלת חֲדָשׁ אֱלוֹל מִתְחִילִים אַרְבָּעִים יָמִי רְצוֹן עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁאֵז עֲלֶה מִשֶּׁה לְקַבֵּל לוחות אחרונות, וכשעלה משה למרום מצא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹתֵב אֶרְךָ אִפְסִים אַף לְרַשָּׁעִים, אָמַר לוֹ מִשֶּׁה לְמָה וְכוּ', אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְבֹא שְׁעָה שֶׁתִּצְטַרֵּף וְכוּ', עַד שֶׁאָמַר לוֹ בְּיוֹם כַּפּוּר וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כַּדְבָרֶיךָ. **וְלָכֵן** נִקְבְּעוּ אֵלָיו הַיָּמִים מֵרֵאשִׁי חֲדָשׁ אֱלוֹל וְהִלָּאָה לִימֵי תְשׁוּבָה, וּמְרַמֵּז בַּפְּסוּק 'אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי' (ש"ש 1 א) רֵאשֵׁי תְבוֹת אֱלוֹל וְסוֹפֵי תְבוֹת ד' יוֹדִין כְּגֹנֵד אַרְבָּעִים יוֹם עַד יוֹם כַּפּוּר. וּנְפִתְחוּ שַׁעְרֵי רַחֲמִים וְהִאָּרְהַ מִשֶּׁם ע"ב שֶׁהוּא שֵׁם הַחֲסֵד וְכוּ גַם כֵּן ד' יוֹדִין נִמְשָׁף עַל יִשְׂרָאֵל.

באור המשנה נותנין לכתולה י"ב חדש ולאמנה שלשים יום

לָכֵן הַחֲדָשׁ הַזֶּה מְסַגֵּלֵת לְתִשׁוּבָה מִכָּל חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵי אֲבֵי מוֹרֵי זְקֵנֵי אִישׁ אֱלֹקֵי צְדִיק יְסוּד עוֹלָם הֵרֵב מִמְּפָרְסֵם רַבִּי נַחֲוִים זִי"ע עַל הַמִּשְׁנָה (כתובות 11) נוֹתְנִין לְכַתּוּלָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ וְלֹאֲלֻמְנָה שְׁלִשִׁים יוֹם, שֶׁמְרַמֵּז בַּדְּבָרֵי קִדְשֵׁם שֶׁהַצְּדִיקִים שְׁלֵא טַעְמּוֹ טַעַם חֲטָא כָּל־ל - כַּכַּתּוּלָה שֶׁמְעִינָה חֲתוּם וְאִישׁ לֹא יִדְעָה, לָהֶם נוֹתֵן י"ב חֲדָשׁ, רְצָה לוֹמַר כָּל הַשָּׁנָה עוֹבְדִים עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ וּמְבָרִים הַכֹּל וּמְאִירִים בְּכָל הַעוֹלָמוֹת, אֲבָל לְאוֹתָם שֶׁטַּעְמוֹ טַעַם חֲטָא וְהֵם בְּדַמְיוֹן אֲלֻמְנָה שֶׁכָּבַר הִיָּתֵה לְאִישׁ, אֵין לָהֶם אֵלָא שְׁלִשִׁים יוֹם מִכָּל הַשָּׁנָה, וְהוּא חֲדָשׁ אֱלוֹל כְּנ"ל.

באור המשנה מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב

וְכֵן יֵשׁ רֵמֵז בַּמִּשְׁנָה דְּמִסְכַּת שְׁקָלִים (פ"ה מ"ה) מִי שֶׁאֲבָד מִמֶּנּוּ חוֹתְמוֹ מִמְּתִינִין לוֹ עַד הָעֶרֶב, כִּי הָאָדָם נִבְרָא בְּצֵלֶם אֱלֹקִים, וְזוֹהוּ חוֹתְמוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְכֹאשֶׁר עוֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי ה' חֵס וְשְׁלוֹם אֵזִי סוֹר מִמֶּנּוּ הַצֵּלֶם אֱלֹקִים וְנִעֲשֶׂה כְּדַמוֹת בְּהִמָּה

לְצַלֵּן - חָלַל וְגו' בַּשָּׂדֶה, אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְהַחֲלִישׁ בָּהֶם אֶת הַעֲנָן ד'וְאֹתָם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם גו'.

וְעַל זֶה בָּאָה הַחֲרָאת הַתּוֹרָה - וַיֵּצֵאוּ זְקֵנֵיךָ וְשַׁפְטִיד גו', שְׁזוּהוּ מִתְּפַקְדֵם וְחֻצְרֵיֹתֶם שֶׁל זְקֵנֵי וְשׁוֹפְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־ל, כּוֹלֵל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שְׁבִירֵי־שִׁלְמִים, לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתְּלוֹי בָּהֶם לְחֵמֵן הַמַּצָּב וְלִשְׁלַל מִכָּל וְכָל אֶת הַמִּצִּיאוֹת דְּחָלַל וְגו' בַּשָּׂדֶה. וְכַמְדָּגֵשׁ גַּם בְּהַכְרֹזְתָם יִדְעוּ לֹא שֶׁכִּפוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה - לֹא רֵאִינוּהוּ וּפְטְרוּנוּהוּ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וּבְלֹא לְרִיחָה'.

דְּהֵינּוּ, שְׁזוּהֵי חוֹבְתָם שֶׁל זְקֵנֵי הָעִיר לְלוֹוֹת כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַיּוֹצֵא מִהָעִיר (אֵל הַשָּׂדֶה) וְלַהֲסַפִּיק לוֹ צִידָה לְדָרֶךְ - מְזוּזָה, זוֹ תּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת מְזוּזָה, וְכֵן לְבוֹשִׁים - מִצּוֹת וּפְדֻאֵי־תָא בְּתַנָּא דְּבֵי אֱלִיהוּ רַבָּה עַל הַפְּסוּק 'כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסִּיתוּ' - 'אִם רֵאִיתָ אָדָם שֶׁאֵין בוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה הַכְּנִסְיָהוּ לְבֵיתְךָ וְלַמְדֵּהוּ קְרִיאַת שְׁמַע וְתַפְלָה כו' וְזוֹהוּ בְּמִצּוֹת לְפִי שֶׁאֵין לָךְ עָרִם בְּיִשְׂרָאֵל אֵלָא מִי שֶׁאֵין בוֹ תּוֹרָה וּמִצּוֹת], כְּדֵי לְחַזְקוֹ וְלַהֲגִן עֲלָיו מִכָּל הַסַּכָּנוֹת הָאוֹרְכוֹת לוֹ בְּהִיּוֹתוֹ 'בַּשָּׂדֶה' (חֵלֶק ל ע' 223):

חדש אלול

עטרת ישראל

רבי ישראל מבאהאפאלי זיע"א

בחדש אלול שבים בתשובה קדם חזרת ימי השנה למקורן

בַּעֲבוּר שֶׁבְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה חוֹזְרִים כָּל הַיָּמִים לְמַקּוֹרָן וְכוּ מִמְּשִׁיכִים הָאָרֶה וְחִיּוֹת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, לָכֵן צְרִיכִים מִקְּדָם לְתַקּוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁעֲבַר מִכָּל סִיג וּפְגָם, שְׁלֵא יִבְאוּ הַיָּמִים בְּכִיסוּפָא קָדָם מְלָכָא. **עַל** כֵּן תִּקְנוּ חו"ל לְתַקּוּעַ שׁוֹפָר גַּם בַּחֲדָשׁ אֱלוֹל, כִּי שְׁלִשִׁים יוֹם בַּשָּׁנָה חָשׁוּב שָׁנָה,

מכל סיג ופגם. אף יראה האדם בעצמו להיות משופטי נפשו ולעשות גדרים וסיגים לשמר את עצמו מהמעשים המכערים ומן הדומה להם.

וכל אדם חייב לומר בשבילי נבכר העולם, ואיך יתכן לבא לפני מלך עולמים ברוך הוא לבקש מחילה וסליחה וכפרה אם עוד טמאתו בו, והוא ככהמה ממשי רודף אחר כל תאות הבחמיות, אפלו בעת הלמוד והתפלה לבו כל עמו ופונה דעתו לכל השטותים שבעולם, והרי הוא משתף שם שמים ודבר אחר וכאלו ממליך עליו אלקים אחרים, ואם בלבבו יבין כל זאת ושב ורפא לו.

הרמז בפסוקי הפרשה

ובזה נבאר הפרשה שפטים ושטרים כו', על פי דברי קדשו של הרב הגאון צדיק יסוד עולם רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע שאמר שהאדם צריך לתת לעצמו 'שפטים ושטרים' - היינו השגחות לפקח עיניו על דרכיו ולתקן את כל מעשיו בתשובה שלמה ולקבל על עצמו קנסות וענשים כמו שטרים שמשגיחים עליו לכל יעשה דבר מכער וכדומה.

בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך, פרוש בחדש אלול אשר השם יתברך נתן לך לפתח כל שערי רחמים לקבל תשובת השבים. לשבטיה, פרוש פנדע מקדמונים זללה"ה שאמרו שיש שערים למעלה כמנין השבטים, היינו י"ב שערי רחמים, שכל שבט יש לו שער בפני עצמו, וכמפורש בנבואת יחזקאל בסופו בשערי העיר ירושלים שנגראו על שם השבטים.

ושפטו את העם, פרוש הממנים הללו אשר תתנו להם פנ"ל, משפט צדק, פרוש ינהיגו אפלו לאותם שהם במדרגה פחותה שנגקראים בשם 'העם' סתם. ב'משפט' היא עמוּדא דאמצעייתא, רצה לומר דרך המצועע

ממש, וכמו שנגמר (תהלים מט כא) 'אדם ביקר ולא יבין נמשל בבהמות נדמו'.

והתורה אמרה הנפש החוטאת היא תמות, אבל השם יתברך מרב רחמי ורחמי ורחמי הרוצה בתשובה ממתיין לו אולי ישוב, ונותן לו זמן עד הערב, ואם לא ישוב באותו יום עד ערב נותן לו זמן עד ערב שבת לתקן כל מי השבוע ביחד. גם עד ערב ראש חדש לתקן כל החדש. וגם עד ערב ראש השנה לתקן כל השנה, ואזי מתזירין לו חותמו ונתתם לחיים.

דברי תחנה והתעוררות שיאמר האדם ויתחנן לפני בוראו בימים אלו

לכן אנחנו מפילים תחנונינו לפניו יתברך בחדש הזה: רבנו של עולם אתה יודע האמת שאין בנו כח לשוב אליך בלב שלם כראוי, כי השאור שבעסה מעכב והיצר הרע בוער בקרבנו תמיד, והוא בעל תחבולות להדיחנו ממקום הקדשה, ואין בנו כח לעמד נגדו וכל כחות האדם חלושים נגדו, וכל מה שאנחנו מתחזקים לעשות רצון אבינו שבשמים הוא מתגבר עלינו כפלים עד שמביא אותנו אל כל התאות והבלי עולם השפל הזה להרחיקנו מעבודתך, לכן חוסה על עמלק וצעה למענה והושיענו.

ומי האיש החפץ חיים ישים אל לבו איך שהוא מתפס ברשת היצר הרע ופונה אל כספו וזהבו להרבות לו הון ועשר בביתו, ומטריד בזה מחו ולבו יומם ולילה, ואינו מפנה מכל צד להסתפל על עצמו איך שהוא מתעה בדרך ומקשר בכל השטותים, וכממשא כבד יכבד עליו לעשות אפלו שעה אחת עבודתו יתברך ללמד או להתפלל בכונה או לומר תהלים - אפלו בחדש הזה שהוא מוכן לתשובה.

לכן יבכה במר נפשו ויבקש רחמים להוציא ממאסר היצר הרע ולהשיבו בתשובה שלמה, והשם יתברך שומע תפלת כל פה ויקבל תפלתו ברצון וישלח עזרו מקדש לטהרו

והנה זה בא ללמד ונמצא למד, דכמו כּאן דפרט הפתוח עשרה דברים שהם נגד עשרה פתוחין דמסאבותא ואת כלם כוללת עבדת הלמוד, כן להבדיל בקדשה – כל המצוות ועניני ירחא שביעא הפל נכלל בלמוד של מסכתות הללו ראש השנה יומא וספּה, ועל כן כל בעל נפש מחיב לגזל מעותותיו הספורות ולקבוע למוד מסכתות הללו בימי אלול שהוא הקנה לירחא שביעא, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו (תרי"ה):

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

שבע שבתות מראש חדש אלול עד אחרי סכות - כנגד שבעה רעי ישראל

'פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי וגו' (שיר השירים ה ב) שבעה יודיין, הרמז לשבע שבתות שמראש חדש אלול עד סוף סכות. שבעת רעי ישראל שבעה אשפיזין, כלם היו דופקי בתשובה, החל מהאבות ויוסף שמחייב את הרשעים לשוב בתשובה, עד דוד המלך שהקים עולה של תשובה (פרשת נצבים תשנ"ה ד"ה השבת מסייעת):

שבת קדש • שנה בערב שבת

משמרת שלום

רבי שלום מקונינינוב זיע"א

כבוד שבת הוא לישן בערב שבת

שמעתי שזקני סבא קדישא מורנו הרב מרדכי זי"ע מלעכוויטש הי"ה מדקדק מאד לישן שינת הצהרים מעט בערב שבת קדש, שגם זה הוא מפקוד שבת קדש שיהיה לו דעת צלולה לקבלת שבת:

הוא אשר בחר בו ה' כּאשר אמרנו בזה פּמה פּעמים. ו'צדק' היא מלכותא קדישא, רצה לומר שיקבלו עליהם על מלכות שמים שלמה.

והזהיר הפתוח לא תטע לך אשרה כל עין אצל מזבח ה' אלקיך, פּרש הזהיר, בעת עסקך בלמוד או בתפלה שהם נקראים מזבח, פי לית זבחה ליצר הרע בר במילי דאורייתא, שלא יהיה לבך פונה להבלי עולם ושטותיו, פי זה משתף שם שמים ודבר אחר. וזהו אשרה כל עין, בחינת עבודה זרה הנמשך מחטא עין הדעת אצל מזבח כ"ל.

צדק צדק תרדף. פרוש על דרך מאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) מצוה גוררת מצוה, ורצה לומר אם תהיה מקבל עליך מלכות שמים למטה תגרום עלית המלכות למעלה עם כל הנשמות. למען תחיה, שתהיה נכתב לחיים עם כל הפתוח לחיים. וירשת את הארץ גו' וכמאמר הפתוח (ישעיה ס כא) 'ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ' אמר:

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

על כל בעל נפש ללמד בחדש אלול מסכתות ראש השנה יומא סכה שבהם נגזו כח הימים טובים של חדש תשרי

לא תלמד לעשות וגו' לא ימצא כף מעביר בנו ובתו באש (יה י). משמע שהם שני לאוין, והלמוד הוא עברה בפני עצמה, ולא עוד אלא שעבדת הלמוד גדולה שמביאה לידי מעשה, וכך הוא הפרוש, 'לא תלמד', וכשלא תלמד ממילא 'לא ימצא כף', ומפלל לאו אתה שומע הן, וכמו להבדיל תלמוד תורה כנגד כלם (פאה פ"א מ"א), שהלמוד כולל ומקיף את העשייה.

שִׁלְחַן הַטְּהוֹר

רבי יצחק אייזיק מקומארנא זיע"א

מנהג כל הצדיקים בשנה בערב שבת

מן הראוי לישן בערב שבת בצְהָרִים וְכַף מְנַהֵג כֹּל הַצְדִּיקִים. וְאָמַר הַצְדִּיק רַבִּי מִשֶּׁה לֵיב – מִי שֵׁישׁ לוֹ נִשְׁמָה כְּשֶׁרָה יִשָּׁן בְּעָרֵב שֶׁבֶת:

אַבְקַת רוֹחַלִּים

בשם רבי אברהם מסלונים זיע"א

לכל הפחות לשכב בעינים סגורות | הדבר

תקון וסגלה לשמירה

עוֹר הִיָּה אוֹמֵר לָהֶם [בעל יסוד העבודה] – לְהַקְפִּיד עַל שִׁנַּת צְהָרִים בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וְגַם אִם לֹא יָכוֹל לִישֹׁן, לִשְׁכַּב כִּף בְּעֵינָיו סְגוּרוֹת חֲצִי שָׁעָה לְהַרְגִיעַ אֶת הָרֹאשׁ לְכַבֹּד שֶׁבֶת (וּמִכְבוֹד קֹדֶשׁת אֲדָמוֹר מִהֲרָא זי"ע בְּהִיּוֹתוֹ בַּטְּבִירָא שְׁמַעְתִּי שְׁגַם זֶה תַקּוּן לִפְגָּמִים הַנּוֹצְרִים אוֹ סְגִלָּה לְשִׁמְרָה בְּעֵינָי זֶה, זֹאת אֵינִי זוֹכֵר בְּדִיק אִיךָ אָמַר):

דְּבַרֵי תוֹרָה

רבי חיים אלעזר ממזנקאטש זיע"א

באור דקדוק לשון הצדיקים ששינה בערב

שבת היתה צריכה להכתב בעשרת הדברות

אָמְרוּ הַצְדִּיקִים רַבּוֹתֵינוּ וַיֵּל בְּשֵׁם רַבְּנוּ הַגָּדוֹל הָרַב הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב דָּב בְּעַר זי"ע הַמְּגִיד מִמְּעוֹרְרִיטְשׁ כִּי אָמַר – בְּהַפְלָגַת מַעֲלַת וְצָרְף הַשִּׁינָה בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ – כִּי תְמוּהָ בְּעֵינָיו מִדּוּעַ לֹא נִכְתַּב בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב שְׁצָרִיכִין לִישֹׁן בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ. עַד כָּאֵן שְׁמַעְתִּי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשֵׁמוֹ – מִדּוּעַ לֹא נִכְתַּב זֶהוּ בְּעֵשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת שְׁצָרִיכִין לִישֹׁן בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ.

וְלִדְעַת הֵישׁ אוֹמְרִים: יִפְּלֵא לְכַאוֹרָה עוֹד יוֹתֵר, וְכִי לֹא דִי שִׁבַּח מַעֲלָתוֹ אִם הִנֵּה

נִכְתַּב בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְלָמָּה צָרִיף דוֹקֵא שְׁיִהְיֶה כְּתוּב "בְּעֵשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת", אוֹלָם יֵשׁ לוֹמֵר בְּפִשׁוּט, כִּינֵן שֶׁהוּא הִכְנֶה לְצָרְף שֶׁבֶת קֹדֶשׁ כְּדִי שְׁלֹא יִשָּׁן בְּשֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַסְּעוּדָה וְהַזְמִירוֹת וְקוֹדֶם לְקֹדֶשׁ בְּהַלְמוּד, וְכֵן אֲחֵרֵי הַסְּעוּדָה שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְדָּם וּמִתְנַמְנֵם בְּלִי דַעַת כְּבִהְמָה בְּלִיל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר אִזּוּ הוּא הַעֲבוּדָה הַנּוֹחֶמֶדָה בְּיוֹתֵר בְּנֵעַם קֹדֶשׁת שֶׁבֶת וּבְעֲבוּדָתוֹ. וְלִהְיוֹתִיק מִחוּ וְכּוֹנְתוֹ. וְכִשְׁיִשָּׁן בְּעָרֵב שֶׁבֶת אִזּוּ יִהְיֶה גְעוֹר מִחוּ וְיִפְּלֵא לְבִיל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ.

[וְשִׁמְעֵתִי כְּכֹר מֵאֲבִי אֲדוֹנֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי הַקְּדוֹשׁ

זי"ע מֵהַ שְׁפָסַר בְּשֵׁם זְקֵנֵי הָרַב

הַקְּדוֹשׁ הַמְּפָרֶסֶם מִהֲרָא מְדוּזִיקוּב זי"ע שְׁהִיָּה מְדַחָה וּמְגַבֶּה אֶת מִי שֵׁיִשָּׁן בְּלִיל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ בְּהַסְּעָדָה וְאִין פֶּאֵן מְקוּם לְהַצְרִיף. וְיָדוּעַ שְׁאִין בְּכֻלָּל זֶה הַצְדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים רַבּוֹתֵינוּ בְּעַלִּי מְדַרְגָּה בְּאֵמַת שְׁהִיָּה לָהֶם עֲלִית נִשְׁמָה וְדַבְּקוֹת בְּעַת סְעוּדַת שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וְלִהְיוֹמֵן עִם נְדָמָה כְּאֵלוֹ יִשְׁנִים אִזּוּ, וְאֲנַחְנוּ בְּעֵינֵינוּ נוֹכַחֵנוּ לְדַעַת בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא יִשְׁנֵנוּ כֻּלָּל אִזּוּ רַק הֵיוּ בְּדַבְּקוֹת מִמֶּשׁ וְכוּ').

לָמָּה אָמַר הַקְּדוֹשׁ הַגָּדוֹל דְּתְמוּהָ בְּעֵינָיו מִדּוּעַ

לֹא נִזְכַּר בְּעֵשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת כְּנִי, יֵשׁ לְבָאֵר שְׁפִיר כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב בְּאֵמַת הוּא נִזְכַּר, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר וַיִּהְיֶה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ' (שְׁמוֹת טו ה), וְכִינֵן דְּלְמִדּוּ מִזֶּה רַו"ל כֹּל הַכְּנוֹת לְשֶׁבֶת קֹדֶשׁ – גַּם הִרְחֹקִים מִנְּחִיצוֹת, כְּגוֹן הַשְּׁחֹזַת הַסְּכִינֵן, שְׁגַם בְּסְכִינֵן שְׁאִינוּ חַד יְכוּלִין לְחַתֵּף וְלֶאֱכַל וְכִיּוֹצֵא, מְכַל שְׁכֵן הַשִּׁינָה בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא לְמַעַן יִהְיֶה עַר בְּדַעַת צְלוּל בְּלִיל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ (וְכִמוֹ שְׁנֵאֲמַר לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם, וְכִמוֹ שְׁאֲמְרוּ מִתְנַה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנִי, וְשֶׁבֶת שְׁמָה, וְאֲנִי מִבְּקָשׁ לְתַנְה לְיִשְׂרָאֵל לֶךְ וְהוֹדִיעֵם).

וְאִם כֵּן הַשִּׁינָה בְּעָרֵב שֶׁבֶת בְּוֹדָאֵי בְּכֻלָּל

וְהִנֵּה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ וְגו', עַל כֵּן

בערב שבת, וגם מה שנתנו סמך לערוב תבשילין זכרהו מאחר שצאת להשפיעו רק כשחל יום טוב בערב שבת ולא בכל ערב שבת) וזה פשוט (מהדורא תשיעה אות יג):

רק התמיה מדוע לא נזכר בעשרת הדברות פנ"ל. (ואין לומר שהוא נזכר בכלל זכור את יום השבת' [בעשרת הדברות] דשם הינו זכרהו על היין, וכן בכל יום לזכרו, ולא להכנה

ארצות גאוני הדורות

מתקן בחייו ויפתחו לו שערים עליונים, עד כאן דברי מהרח"ו ז"ל. ואחר זמן ראיתי שפן כתב הרב של"ה במוסריו, עין שם.

סכת ביאת היסורים

ואפשר לסיים הכתוב לפי דרכו ז"ל, שפטים ושטרים נתנו לך בכל שעריך כמו שכתב הרב ז"ל, לשבטיהם הם היסורים כמו שכתב בשוחר טוב על פסוק (תהלים כג ד) 'שבטיהם ומשענתיהם המה ונתמני' שבטיהם אלו יסורים, וצריך להתישב ולדון על היסורים למה באו. וזה שאמר שפטים וכו' לשבטיהם אלו יסורים, אשר ה' אלהיה נתן לך שזו מדת רחמי פאשר ייסר איש את בנו להעיר לב נרדם לשוב בתשובה.

ושפטו את העם הם אבריו, כמו שאמרו פרק ג' דנדרים (לב): 'עיר קטנה' זה הגוף ו'אנשים בה מעט' אלו האברים. וישים שפטים השכל הטוב והישר ונשמת שדי, ושפטו את העם הם אבריו, משפט צדק אם חטאו, ליסרם ולסגפם.

לא תטה משפט לא תבקש סגרוך, פי הגם שאין אדם רואה חובה לעצמו, אם יסתפל היטב בעיון ישר ודין האמת לא תכיר פנים לא תלך אחר מראית העין פטענת נחש הקדמוני ותאנה לעינים, ולא תקח שחר דזמנין עושה עברה ומצליח וזה שומד סטרא אחרא, ולפי האמת הוא לזמן מועט, ובחון לשון הדיקה

שפטים ושטרים נתנו לך בכל שעריך אשר ה' אלהיה נתן לך לשבטיהם ושפטו את העם משפט צדק. לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחר כי השחר יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים (טז יח-ט)

נחל קדומים

בני חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
הנחית האברים לעבודת ה'

פרש רבנו מורנו הרב רבנו חיים וויטאל ז"ל דיש לאדם פמה שערים, שער הראות, שער השמע, שער הריח, שער הדבור, שער המשוש, וצריך שיעשה אדם בעצמו דין על כל עניניו ויפקח עיניו, וזה שאמר שפטים ושטרים נתנו לך לשון יחיד ולכל אדם מישראל דבר, וזהו שפטים ושטרים נתנו לך בכל שעריך שפל אדם יגדר גדר בכל שעריו, כגון שלא יביט בעצרות, ולא ישמע דברים האסורים, ולא יריח ריח ערוה ועבודה זרה, ולא ידבר דבור אסור, ולא ילך לעברה, ולא יגע לערוה, ולזה אמר לשון יחיד 'תתן לך בכל שעריך'.

ואז נאמר עליו (ישעיה כו ב) 'פתחו שערים' מדה כנגד מדה, ויזכה שיפתחו לו שערים של י"ש עולמות. ומכאן לרקיע פמה מקטרגים וכמה מלאכי חבלה, והשבועה רקיעים כמה שערים לכל רקיע וכמה שומריין, וכשהעלה הנשמה אם זכאה פותחין, ואם לאו דוחין אותה ונוצלים השערים בפניה, ומי שישפיל

להכריע את עֲצֻמָּךְ וּלְהַטוֹת הַכַּף מֵאַזְנוֹיִם לְצַד אֶחָד, וּתְרַצֶּה חֲלִילָה לְהַטוֹת אֶת עֲצֻמָּךְ לְצַד הַיָּצָר הָרָע, אִם בֶּן תִּהְרַס מִשִּׁפְט צָדֵק.

וְזָהוּ לא תטה משפט ולא תכיר פנים, הינו היצור הרע נקרא מלך זקן, והיצור טוב הוא ילד מספן (קה"ד ד יא), ותרצה לשא פנים לזקן אני אומר לך לא תכיר פנים, ולא תקח שחד שהיצור הרע משחד אותך בדברים טובים ונחומים, אכל ושתה לאמר לך, והיצור טוב הוא עני, אין לו לשחד אותך כי כל דרכו בהקפה, היום לעשותך ולמחר לטל שכרן.

לא תטה משפט לא תכיר פנים (טו יט)

קול קול יעקב

רבי יעקב המבורגר זצ"ל

אסור נטילת שחד על 'שודא דדיינא'

ויש לְדַקְדַּק בֵּינוֹן שְׁאֹמֵר 'לא תטה משפט' תו לא צריך לומר 'לא תכיר פנים'. ונראה לי כן, על פי מה שאמרנו בגמרא דכתבות (עיי"ש פה), אתמר שני שטרות היוצאין ביום אחד, רב אמר יחלקו, ושמואל אמר שודא דדיינא, ופרש רש"י 'שודא דדיינא' למי שנואה דין שהוא אוהבו יותר, ותוספות מפרש במסכת בבא בתרא (לה): לאיזה שירצה הדין יתן ואין צריך לתן למי שהוא אוהבו יותר. ויש בזה שני דעות אי מתר לקח שחד על דין זה, יש רוצין לומר דמתר לו לקח שחד, ויש אומרין ביון דקיימא לן כל דין שנוטל שכר דינו בטל, לפיכך אסור לקח.

ועל פי זה נראה לפרש כן פרוש הקרא, לא תטה משפט ולא תכיר פנים, רצה לומר אם באו לפני הדין שני שטרות היוצאין ביום אחד לא תכיר פנים לתן למי שאוהבו יותר אלא יתן הדין למי שירצה, ואף על פי כן אני אומר לך לא תקח שחד על דין זה באותן שאוסרין.

דאמור רבנן 'שעה משחקת לו', 'שעה' דיקא כלומר זמן מועט.

כי השחד יעור עיני חכמים, כמה גדולים מאד טעו ביצור הרע ונתעוררו, ויסלף דברי צדיקים שמעו בעיניו דברי חכמים ונראה לו שהם מקלקלים. צדק צדק תורה שבכתב ושבעל פה תרדף, למען תחיה דרשעים בתייהם קרויים מתים, וירשת את הארץ החיים.

בבד יום טוב

רבי יום טוב ליפמאן מאיישיטווק זצ"ל

יראה אדם את עצמו כבינוני וכמצנה אחת מכריע לכף זכות

אמרו רז"ל (קידושין מ:), לעולם יראה אדם עצמו ואת כל העולם כלו כאלו חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצנה אחת אשריו שהכריעו והכריע את כל העולם כלו לכף זכות. והנה שני היצרים נקרא 'שפטים', כמו שאמרנו רז"ל (ברכות א:): צדיקים יצור טוב שופטן, רשעים יצור הרע שופטן, בינונים זה וזה שופטן.

והנה אם האדם מחזיק עצמו לחציו זכאי וחציו חייב, אם בן הוא בינוני ויש לו שני שפטים יצור הרע ויצור טוב, וכך היא המדה שמתחזק אדם עצמו בינוני כדי שיכריע את עצמו כל פעם לכף זכות, כיון שהוא שקול.

וזהו שפטים ושטרים תתן לך פרוש שמתחזק את עצמו כבינוני שיש לך שני שפטים, וגם בכל שעריך פרוש כל העולם בלו שמתחזק שהם חצים וזכאין וחצים פנ"ל, ואז אם תעשה מצנה אחת אשריך שתכריע את עצמך ואת כל העולם כלו לכף זכות [וכו.].

ושפטו את העם אלו האברים משפט צדק. והנה אמרתי לך שמתחזק את עצמך בינוני כאלו אמה שקול ואם בן צריך אמה

מי מנוחות

רבי רפאל בירדוגו זצ"ל
אסור הטית דינו של רשע

ועוד ירמוז 'לא תטה משפט לא תכיר פנים' כמאמר רבותינו ז"ל (ילקוט"ש מלכים רמו רכו) שאסור להסתפל בךמות אדם רשע, ולזה אָמר לא תטה משפט אפלו של אותו שמזקק אתה עליו לא תכיר פנים, וכן פרש רש"י בפסוק (שמות כג ו) 'לא תטה משפט אבינך', שאפלו אותו שהוא אבינך מן המצות לא תטה משפטו.

המנועות מלהביט בפניהם של בעלי הדינים

ועוד ירמוז 'לא תכיר פנים' כמו שראיתי כתוב בספר אור החיים למהר"ח אבן עטאר זלה"ה, שהגיד על הרב אדוני זקני אבי אמי כבוד מורנו הרב משה בירדוגו זלה"ה שהיה נוהג שלא להסתפל כלל בפני בעלי דינים כי אם ראיה המכרחת, ושהיה מרגיש שאם היה מסתפל באחד היו מסתמין טענות שפנגודו, ופרש בזה אמרו 'שמע בין אחיכם' וגו' (דברים א טו), ענין שם. ויותר נראה לרמוז זה בפסוק לא תכיר פנים שההפך נאמרת על ההסתפלות הרב.

צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך (טו כ)

חומת אָנך

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
נתינת צדקה בזריות חשובה כשתי נתינות

אפשר לרמוז 'צדק צדק תרדף' כמו שכתבו חכמי המוסר דנתינת הצדקה מהרה חשובה כשתי צדקות. וזה רמז צדק צדק, וְחָשַׁב לָךְ שְׁמִי צְדָקוֹת אִם תִּרְדֹּף וְתִמְהַר נְתִינָת הַצְּדָקָה, דְּהִזְרִיזוֹת לְבַד מְצוּה פּוֹנֵי עֲצָמָה, לְמַעַן תַּחֲיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְיִרְשֶׁת לְעוֹלָם הַבָּא.

פרח לבנון

רבי יהודה פריץ זצ"ל

על ידי הטית הדין מסתלקת השכינה מישראל ואין הנשמה רוצה לחזור לגוף האדם

איתא במפרשים על פסוק (ויקרא כו יא) 'ונתתי משפני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם', שכל לילה הנשמה עולה למעלה ושוב אינה רוצה לחזור בגוף האדם, בטענת שהיא חלק אלוה ממעל והאדם מלא עברות, ולולי שרואה שהקב"ה יש לו דירה בפתחונים פדכתיב (שם טו טז) 'השכן אתם בתוך טמאתם', ומעפה יש לו קל וחמר לנשמה.

ובסנהדרין (ד), אָמר רבי שמואל בר נחמני אָמר רבי יונתן, כל דין שדן דין אמת לאמתו משרה שכינה בישראל, שנאמר (תהלים כב א) 'אלהים נצב בעדת אל כקרב אלהים ישפט', וכל דין שאינו דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר (שם יב ה) 'משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה'.

זהו שאמר צדק צדק תרדף לדון דין אמת לאמתו, שבוזה גורם שהשכינה תשרה בישראל ויש לנשמה קל וחמר, ובוזה תחיה ותאריך ימים, מה שאין כן אם לא תדין דין אמת ואז גורם שתסתלק השכינה מישראל, וליפא קל וחמר לנשמה וצריך אתה למוות, ובשביל זה צדק צדק תרדף למען תחיה.

לראש יוסף

רבי יוסף ברבי זצ"ל

נתינת צדקה על מנת לקבל פרס

יובן על פי מה שאמרו רז"ל בגמרא (ר"ה ד). האומר סלע זה לצדקה בשביל שיתיה בני או בשביל שאהיה בן עולם הבא הרי זה צדיק גמור, ונהו שאמר צדק צדק תרדף אפלו למען תחיה או למען וירשת את הארץ ארץ החיים, דהיגו עולם הבא.

עולת שלמה

רבי שלמה בדיחי זצ"ל

רמז לשלשת האמירות שחייב אדם בכל יום

'צדק צדק תרדף' רמז לאדם שיתנהג בכל יום במדות אלו, שהם האותיות של תבת 'צדק', צ' אמינים, ד' קדושות, ק' ברכות.

לא תטע לך אשרה כל עין אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך (טו כא)

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלוניקי זצ"ל

אסור נטיעת עץ במקום המזבח אף בזמן הזה

יש לך צדק מה צריך לומר 'אשר תעשה לך', הוא ודאי במזבח אשר יעשה הוא האסור ולא במזבח שלא יעשה. ונראה לי במה שכתב בספר התנוף (מצוה תצב) דאסור זה של 'לא תטע' נוהג אף בזמן הזה שאין מזבח, וזה שאמר אצל מזבח ה' אלהיך ולא תאמר דוקא מזבח הבנוי ועומר, אלא אשר תעשה לך אשר אתה עתיד לעשות אף על פי שעכשו אין שם מזבח.

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע (יז ח)

נפתלי שבע רצון

רבי נפתלי הירץ גינצבורג זצ"ל

הרוצה לזכות בכתרה של תורה צריך לשתק כשרבו גוער בו

בדרך פשוטו יבאר על דרך גמרא דברכות (ג:) על פסוק (משלי ל ג) 'כי מיין אף יוציא דם', כל מי שרבו כועס עליו פעם ראשונה ושותק, זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור. ומיין אפים יוציא ריב', כל תלמיד שרבו כועס עליו פעם ראשונה ושותק, זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות.

ומיין חלב יוציא חמאה', במי אתה מוציא חמאה של תורה, במי שמקיא החלב שינק משדי אמו.

נמצא מי שרוצה לזכות בכתרה של תורה צריך לזה שני דברים, האחד שיהיה סבלן, הגם שרבו כועס עליו צריך שישתק, ועל ידי זה זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור, ואם הוא סבלן כל כך ששותק גם פעם שניה פאשר רבו כועס עליו, זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות, הא לך תדא. ועוד צריך להיות נגע בתלמודו עד שיקיא החלב שינק מאמו, ואז זוכה להבחין בין נגע לנגע, דהיינו דברים החמורים.

ומאחר שנפלא ממך הדבר ונגעלם, שאין אתה יודע להבחין בין דם לדם, מורה הדבר שהספה מצדך הנה, שלא היה שותק לרבו כשכעס עליו. ולזה פונת הפתוב מה שאמר כי 'פלא ממך דבר בין דם לדם בין דין לדין, לכאורה תבת 'ממך' מיתר, והנה לו לומר 'כי יפלא דבר', ירצה בזה 'ממך' הוא הדבר, תבת 'ממך' דיקא, שאתה הוא הספה לזה שנפלא ממך הדבר.

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך (כו יז טו)

פרי העץ

רבי יהודה מודנן זצ"ל

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

ויש לך צדק לשון 'אשר יבחר ה' אלקיך', כי מאין גדע את מי בחר ה' להיות למלך. ויש לפרש על פי מה שכתב בספר ישמח משה פאן לפרש הפסוק (קהלת י ד) 'אם רוח המושל יעלה עליך מקומך אל תנח', והוא פי מי שהוא מנהיג ישראל יש לו כח אשר מה שהקב"ה גוזר הוא מבטל, ולזה אמר

ועם כל זה 'את מספר ימיו אמלא' (שם פסוק כ) רצה לומר שיאריך ימים ושנים והיגו לטובת זרעיהם, ועל זה 'לא תהיה משפלה ועקרה בארצך' (שם) כי אם בנים ובנות תלד ובכנ יאריכו ימים, עיני שם.

וזאת תורת המסורה, למען ילמד אחרים ליראה את ה', ובכחות זה 'ארץ ימים על ממלכתו', מאן מלכי רבנן (גיטין סב.), אם כי השלימו עצמם בנעוריהם.

לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר (יט טז)

עוד יוסף חי

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

תקוני תשובה לעני ולעשיר

נראה לי בס"ד לרמוז, דידוע שתקון העונות הינה על ידי שלשה אלה, שהם קול צום קמון, ואלו הם כללות דרכי התשובה פנודע, אמנם העני לא יוכל לקיים כל השלשה אלו מפני שהוא עני ואין לו קמון, ויספיק לו להשלים תקון התשובה שלו בתרי מגו תלתא בלבד, שהם קול וצום, אמנם העשיר שיוכל לקיים שלשתם אינו מספיק לו בשתיים, אלא צריך להשלים כל השלשה שהם קול צום קמון [וכו].

ובזה יובן בס"ד רמז הכתוב כאן, לא יקום עד אחד באיש, 'עד' רוצה לומר קשוט, מלשון 'יתנצלו בני ישראל את עדיכם' (שמות לג ט), וכן 'ואעדף עדי' (יחזקאל טז יא), והכונה הוא על התקון שהוא עדי וקשוט של הנפש ושל הגוף, והם שלשה עדיים, דהינו שלשה קשויים ותקונים, שהם קול צום קמון, ולעשיר צריך לו כל השלשה, וכן לעני יספיק לו

אם רוח המושל יעלה עליך פרוש שאפה מנהיג ישראל, 'מקומך' זה הקב"ה שהוא מקומו של עולם, 'אל תנח' לגזר אינה גזרה לא טובה חס ושלום, אלא תבטל אותה, ודפח"ח.

וזו שאמר שום תשים עליך מלך ושוב אשר יבחר ה' אלקיך כל אשר יבחר ה' לעשות הינה תלוי רק בו, כי הקב"ה גוזר וצדיק מבטל, וכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

למען ילמד ליראה את ה' (יז ט)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפוביקעל זצ"ל

הצדיקים מאריכים ימים בשביל ללמד את ורעם דבר ה'

במסורה, למען ילמד ליראה את ה', למען יאריך ימים על ממלכתו' (פסוק ט).

ונראה לי על פי מה שפרש התתם סופר (פר עקב ד"ה למען, הקדמה פתוחי חותם לשו"ת ח"ב ד"ה וזה נראה) הפסוק 'הויתרך ה' אלקיך בפרי בטןך' (להלן כח יא) על פי מה שכתב הרמב"ם לבנו הגאון רבי אברהם זי"ע אשרי מי שחותר ימיו במהרה, דאם האדם השלים את עצמו בעולם הזה, אין לו מנוחה, על כן הוא מספן להיות בעולם השפל הזה, עד כאן דבריו. והנה עינינו רואות כי הצדיקים השלמים והתמימים גם הם נובחו בשיבה טובה אם כי השלימו עצמם בימי נעוריהם, כי אין זה למענם, כי ה' יתברך יאריך ימיהם ושנותיהם לטוב ורעיהם ותלמידיהם, וזהו קאמר 'הויתרך ה' אלקיך לטובה' ישאריך בזה העולם 'בפרי בטןך' למען אשר ילמד את בנייהם, ודברי פי חכם חן.

ובזה פרש בספר הקדוש עצי חיים (פר' משפטים ד"ה לא תהיה) את הפסוק 'ועבדתם את ה' אלהיכם' (שמות כג כה) הינו שישלימו נפשם,

חדש, רצה לומר מי שהתחיל לחדש גופו שנקרא בית, והתחיל לחדשו ברוח נכון אשר בקרבו, ורוחו ונשמתו אליו יאסף מחדש, כי החוטא חומס נפשו ואין לו נשמה, וכשהוא שב בתשובה ומתקן עותו ובנה בית מחדש ולא חנכו במצות פראוי ונכון, ילך וישוב לביתו המיחד, שהוא בית ה' שממנו תצא תורה ודבר ה', ויהא ערום ביראת ובמצות ה' אלהיו, פן ימות במלחמת היצר, כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ואיש אחד יחננו, הינו שיחננו את גופו בגלגול.

ומי האיש אשר נטע כרם, בכרם ה' צבאות, ולא חללו, שלא נתן פדיון נפשו פראוי במתנות אביונים בצדקה ורב להושיע לזולתו, ילך וישוב לביתו לחשב חשבונות של מצנה מה שפגד לאביונים כי הוא דמר עוקבא (כתובות סז), פן ימות במלחמת היצר בחמה שפוכה, ואיש אחר יחללנו, שיבוא ממונו ליד אחר ויעשהו חלין, ויעזב לאחרים חילו ולא ברכה אחריו.

ומי האיש אשר ארש אשה יראת ה' שהיא הנשמה הטהורה, ולא לקחה בלקוחין, לקח טוב שנתן לנו אלהים חיים, ילך וישוב לביתו וגו'. ויספו השטרים כלל דמילתא, וידברו אל העם החוטאים, מי האיש הירא מעברות שפגדו, ישב מיד וינחם ה' על הרעה, כן נראה לי דרך רמז בפירוש זה, עד כאן לשונו.

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר
בעיני ה' (כא ט)

שמע יעקב

רבי ישראל יעקב אלגאזי זצ"ל

העושה רצונו של מקום אינו בא לידי הריגת שונג

ויתכן שיברר הכתוב, אחר שהחריד עלינו את כל החרדה על עסקי שפיכות

בשנים שהם קול צום, אבל עדי אחר מן שלשה זה לא יספיק לברו.

וזהו שאמר לא יקום עד אחר באיש רוצה לומר עדי אחר שהוא תקון אחר בלבד מן השלשה לא יקום להועיל לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא האדם, אלא רק על פי שנים עדים לפני שהם קול צום, או שלשה עדים לעשיר שהם קול צום וממון, יקום דבר יהיה קימה לאדם בתשובה הנקראת דבר כמו שכתוב (הושע יד ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.

והיה קרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם (כ ב)

תוצאות חיים

רבי חיים בוסקוביץ זצ"ל

רמזי תוכחת מוסר של המשוח מלחמה

יש רמז נפלא ותוכחות מוסר בפסוקים האלה, וראוי להעתיקם מבעל המחבר ספר 'אורי וישועי', וזה לשונו:

ונגש הכהן ודבר אל העם ואמר אליהם, שמע ישראל מוסר אביך ואל תטש תורת אמוך, אתם קרבים היום למלחמת ה' על אויבים שהיא היצר הרע, אל ירד לבבכם, כי שתי לבבות יש לכם, בקום זה נופל זה, לכן לא כתיב לבכם, אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם מפני אמות העולם והשטן המונין אתכם לומר מה שעם יש במצות אלהיכם ומה דונדף מדוד (ע"פ שה"ש ה ט), אל תירא ואל תחת, כי ה' אלהיכם החלך עמכם, זה מחנה ארון ברית ה' שהיא התורה, להלחם לכם בשבילכם, להלחם עם אויבים ולהושיע אתכם, דאגוני מגנא ואצולי מצלא.

ודברו השוטרים אינו נטורי קרתא הרודים בעם, לאמר מי האיש אשר בנה בית

מנושאי הפרשה

מצות בעור דם הנקי' – הלא דמו של הרוצח אינו נקי

צרוך המז

רבי אברהם ב"ר יעקב סבב

על ידי הריגת הרוצח עולה נפש הרוג למעלה ופוסקת לקטרג על ישראל

לא תחוס עינך עליו ובערת דם הנקי מִיִּשְׂרָאֵל טוב לך (י"ט א). אמר ויבערת הדם הנקי מִיִּשְׂרָאֵל, להורות על מה שרבי אלעזר אומר בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה וכו' (יבמות ז:). וכן בקצאן אם יראו הדיינים באומדנא דמוכח ובאמתלאות מוכיח שהוא רוצח, אף על פי שלא יהיו להם עדים ברורים, הם יכולים להורגו לפי צרף השעה ולפי הדמיון, אף על פי שגנאה שהוא דם נקי, ולכן לא אמר ואתה תבער דם החיב, אלא ואתה תבער דם הנקי'.

או שרמו בזה סוד גדול מסתרי התורה בענין התרוגים, כי התרוג ששופכים דמו פנים הולך נע ונד בארץ ואינו עולה למעלה ונפשו ירצה לו, לפי שאולי במרירות נפשו אמר דברים לא כן בשעת התריגה, וזה שאומרים בתעניות על יאשיהו גחין עליה ירמיהו וכו', כי אולי אגב צעריה אמר דברים לא כן, ושמע שאמר צדיק הוא ה' פי פיהו מריתי וכו'. עד שגנאה שרב התרוגים אגב צעריהו יתהרוו בלבם או יאמרו בפייהם כלפי שמיא, עד שלזאת הסבה נשמתם אינה עולה למעלה במהרה, ומיני מדות הדין שהם הנלכים עני נפש פוגעות בהם, ולכן אמר (תהלים כב כא) 'הצילה מתרוב נפשי מיד קלב חיידתי'.

דמים, לאשר יפלא בעיני כל רואה כי הנה כי כן דגדול עון שפכות דמים כל כך, אם כן למה לא יציל הוא ותברך את האדם מבא בדם נקי בשוגג, דבשלמא על המזיד הוא יתברך אינו מציל את האדם מבא בדם נפש, דאם כן לא היה שקר ועגש ולא בחירה, אבל על השוגג יפלא.

אכן התשובה לזה אינה צריכה לפנינו, דגמירי (יבמות זט: חולין ה:) אין הקב"ה מביא תקלה על ידי הצדיקים, והורג נפש דם נקי בשגגה לא בא לידי שגגה זו אם לא קדם לו עון מזיד, אבל לאדם שטוב לפריו באמת לא יזדמן לו שגיאה חס ושלום.

אשר על דרך זה שמעתי באומרים לי בשם הרב פמהר"ם גאלאנטי ז"ל, הוא היה אומר על מה שאמרו פרק קמא דמכות (ט:) דבעבר הירדן אף שהיו מקומות מועטים היו בו שלשה ערי מקלט כמו בכל ארץ ישראל, וטעמא אמר בגמרא משום דבגלעד נפישו רוצחים. והדבר קשה להלמו, כי מה ענין רוצחים הנפישו בעבר הירדן דהו מזידים, לערי מקלט שהן הנה היו להורגי בשגגה. אבל הפונה לומר, דכיון דבגלעד נפישו רוצחים במזיד, הוא הנותנת שיהיו הרבה הורגי בשגגה, כי מחמת שפכר חטאו במזיד להרג אינו מציל הקב"ה אותם מהשגגות, שאם לא היו הורגים במזיד היה הוא יתברך מצילם מבא בדם נפש בשגגה, ומשום הכי בעינן ערי מקלט טובא, והוא פפתור ופרח.

איך שיהיה שפתנו אתנו כי בזמן שהאדם מישאל עושה רצונו של מקום, צדקתו תצילהו מבא בדם בשוגג, והוא מה שאמרו ואתה תבער דם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', כי על ידי שתעשה הישר בעיני ה' אתה בעצמך תבער מבא בדם נקי.

לא ישפכו דם נקי, ונמצא שבהריגת הרוצח אתה גורם לבער שלא יהיה עוד שפכות דם נקי בישראל, ולזה לא אמר 'אתה תבער דם החיב'. (ענף דם)

משיבת נפש

רבי יוחנן לוריא זצ"ל

כל זמן שהרוצח בחיים אין דמו של הנהרג נבלע בארץ

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך. תרגומו אישדי דם זכאי. רבים מתמיהים שהעקר חסר בתורה. ושמעתי אומרים (עין פירוש הריב"א ואמרי נרעם), כל זמן שהרוצח בחיים אין דם הנהרג מבליע בארץ, אלא רשומו נכר כל זמן חיות של רוצח, וכשנעשה נקמה מן הרוצח נבלע לגמרי, ועליה קאי שנבער דם הנקי של נרצח שלא ירחיח עוד, וזה כשנהרג הרוצח.

ונראה דבריהם ממה שנאמר (בראשית ד י) 'דמי אחיד צעקים אלי מן האדמה', הינו שמתים ואינו נבלע. ועוד ראיה מדמו של זכריה שהעלה הרתיחה עד שהרג נבוזראדן וכו' ועשה נקמה בישראל. ועוד מופת לשעומד הרוצח אצל הנרצח אחר ימים רבים, יחזרו הדמים לזוב מן הפצעים כאלו תרגוהו בו ביום. ברוב המפליא פלאות מתורתו.

אבן שלמה

רבי שלמה זלמן ארנר זצ"ל

ההורג נפש מישאל נתנים מצותיו לההורג ויוצא נקי מנכסיו

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך. לעניית דעתי יש לומר דדם הרוצח נקרא 'דם נקי', והוא כדאיתא בפסחים (כ:) 'דיבעל השור נקי' (שמות כא כח) הינו שציצא נקי מנכסיו. והנה נכסי

ולכן אמר בקין (בראשית ד י) 'קול דמי אחיד צעקים אלי מן האדמה', ובאמרו 'מן האדמה' נראה שלא עלו למעלה, כי הדם הוא הנפש, והולכים נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר, עד שינקמו נקמתו ויהגו לרוצח. עד שלזאת הסבה צותה התורה לא תחוס על הרוצח, והחומל עליו עושה רע להרוג, שהולך נע ונד ודמיו צועקים אלי מן האדמה. והוא 'לא תחניפו את הארץ' (במדבר לה לג), ואמר (שם) 'לארץ לא יכפר כי אם בדם שפכו' וכמו שפרשתי במקומו.

ואז כששופכים דם הרוצח, מיד עולה נפש ההרוג למעלה, ובזה מבערים אותו מן הארץ, שהולך וצועק ואומר 'אל נקמות ה' ובזה גורם רע ליושבי הארץ אחר שאין עושין דין, וכששופכים דם הרוצח מיד מתבער אותו דם ההרוג מן הארץ.

ולזה אמר בקאן לא תחוס עינך עליו ובערת דם הנקי מישראל, כי זהו דם ההרוג שנשפך על לא חמס בכפיו והולך נע ונד בארץ, ובשעת הנקמה עולה מן הארץ ואינו שואל דין פנגד ישראל, וזהו טוב לך כי בנקמה כמו שעושין טוב להרוג, פן עושים טוב לכל ישראל, וזהו סוד עגלה ערופה כמו שנפרש שם בע"ה. ולכן תמצא שכתב גם כן שם 'ואתה תבער דם הנקי' וגו'.

מדרש תלפיות

רבי אליהו הפהן האייתמרי זצ"ל

על ידי הריגת הרוצח יתראו הנשאים מלשפך דם נקי בישראל

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך (כא ט). פשוטן של דברים לעניית דעתי, שבהריגת הרוצח, הנשאים ישמעו ויראו ולא ישפכו דם, ובזה תבער הדם הנקי מישראל, שעוד

על ידי התעוררות בתשובה מתפייס דמו של ההרוג כיון שלא נשפך דמו בחנם

וְאֵתָהּ תִּבְעַר הַדָּם הַנָּקִי מִקֶּרְבֶּךָ. כִּכָּר טָרְחוּ לְפָרֵשׁ מִה' דָּם נָקִי. אַף בִּזְהֵר הַקְדּוֹשׁ כִּי דָמוֹ שֶׁל הַנִּרְצָח מִתְרַעַם עַל זֶה שֶׁנִּשְׁפָּךְ, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְעוֹרְרִים בְּתִשׁוּבָה עַל יְדֵי כָּף וְעוֹשִׂים הַיָּשָׁר, נִתְפַּיֵּס הַדָּם מִתְרַעְמָתוֹ, כִּי דָמוֹ לֹא נִשְׁפָּךְ בַּחֲנָם כִּי הִבִּיא אֵיזָה תּוֹעֵלָת.

וְזֶה עַל יְדֵי זֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה הַיָּשָׁר תִּבְעַר שֶׁהַדָּם לֹא יִהְיֶה דָּם נָקִי, כְּלוּמַר חֲנָם בְּלִי שׁוּם תּוֹעֵלָת, כְּמוֹ 'וַיְבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי' (שמות כא כח) שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (פסחים כ:.) יָצָא פְּלוּגֵי נָקִי מִנְּקִסְיוֹ מִבְּלִי שׁוּם הִנָּאָה.

ישראל הן המצות ומעשים טובים שעשה, אבל כשהורג נפש וממזעט הדמות, ולא חס על זה ולא הניחו לעשות פרות, בדין הוא שנוטלין מן ההורג פרות שלו, דהיינו מצות ומעשים טובים שלו וינתנו להורג, על כן ההורג זה יצא נקי מנקסיו, שאין לו עוד שום מצוה ודבר טוב, לכן נקרא דמו 'דם הנקי' שנקי הוא מנקסיו.

מקרא מפורש

רבי יצחק יהודה טרונק מקוטנא זצ"ל

מעשי צדיקים

לפטרונים, והשתמשו בהם לשומרי ראש בעלי אגרופים אשר היו מגנים עליהם, עושים שפטים ביריביהם, ומטילים חתתם על אנשי העיר. **בראש** החבורה הזאת עמדו אז שני אחים עולים יוצאי רומניה, אברהמל'ה וליבל'ה, שהיו נודעים בשם "האחים", "די ברוךרליך". על גבורתם האגדית ואמץ לבם הכביר, היו בני צפת מספרים עלילות שונות גם עשרות שנים לאחר מותם.

חבורות אלו מלאו תפקיד מפקפק של שכירי חרב, מי שחפץ לסדר חשבונות עם יריביו או להתגונן בפניהם, בקש את עזרתה וחסותה של אחת החבורות. הללו בחרו להם משום מה את יום ל"ג בעומר במירון, לשם "סדור החשבונות".

"השאבאב" היו מתכוננים ליום זה, מתנפלים שם על קרבנותיהם ועל יריביהם, ומכים אותם מכות רצח, לעתים קרובות הפך המקום הקדוש למערת פריצים ולשדה קרב.

שפטים וטורים נתן לה בכל טעריה אשר ה' אלקיך נתן לה לשבטיה ושפטו את העם מטפס צדק (טז יח) **שטף** העליה מחוץ לארץ לארץ ישראל בימים ההם, השתפר בגלים אדירים לצפת, כשהוא גורף עמו גל עכור של אנשים מפקפקים, שנסחפו בזרם העליה, הללו התאקלמו במהירות בחיי הארץ, והתערו בתושביה.

הם התרועעו עם הערבים דרי הארץ, למדו שפתם ונמוסיהם, חסו אורחות חיהם, ואף קראו לעצמם בערבית "שאבאב", שמשמעותו, צעירים גבורים ונועזים, דגמת החבורות שהיו קימות בין הערבים בשם זה. **היו** אלו אנשים פשוטים, ריקים מתורה ומחכמה, קלי דעת וקלי מעש, אשר הצטינו בחוסנם הגופני ובאמץ לבם, מהם פרשים זריזים ונועזים, מזינים בנשק קר וחס, מוכנים ומזמנים להשתמש בו בכל עת מצא.

בבדידותם, אהבו הללו לחסות בצלם של "עסקני צבור" מסימים, שהיו להם

הפּרת פּניו ענְתהּ בוּ על מְזימת הרַצח שְׁבִלְבוּ, הַטִּילָה פּחַד מְוֹת על הַרְבֵּנִית, מְרַב אִימָה הַתֹּאבְנָה לֹלָא יְכַלֵּת לִזְזוּ מִמְקוּמָהּ.

היא נִסְתָּה אָמְנָם לְקֹרָא לְעִזְרָה, אֲךָ הַפּחַד נִטַּל מִמֶּנָּה אֶת כְּשֵׁר הַדְּבֹר, גַּם לְאַחַר הַתֹּאמְצוֹת רַבָּה, לֹא עָלָה בְּיָדָהּ לְהוֹצִיא מִגְרוּנָהּ, אֲלֵא אֲנָקוֹת קְטוּעוֹת וְחִלוּשׁוֹת.

יש לְהֵינִחַ כִּי הָאִימָה וְחֹסֶר הָאוֹנִים שְׁגָלְתָהּ הַרְבֵּנִית, הַצִּילוּהָ מִמְּוֹת, לְאַחַר שֶׁהֲרוּצַח נֹכַח לְדַעַת שְׁאִין בְּכֹחָהּ לְהַפְרִיעוּ מִלְּבָצַע מְזֻמוֹתָיו, לֹא שֶׁת לְבוּ אֵלֶיהָ, וּמָהָר לְעֵלוֹת בְּמִדְרָגוֹת הַעֵץ הַמּוֹבִילוֹת לְסַפְרִיָּהּ.

חריקת הַמִּדְרָגוֹת תַּחַת צַעְדֵי הַכַּבְדִּים, עוֹרְרָה אֶת רַבֵּי שְׁמוּאֵל מִמַּחְשְׁבוֹתָיו הָעֲמֻקוֹת, עַד הִכִּי וְהִכִּי נִפְרָצָה הַדֵּלֶת, וּבִפְתַח הַיְזוּקָה דְמוּתוֹ הַחֲסוּנָה וְהַמְאִמָּת שֶׁל אַבְרָהָמֶלְ'הּ, כְּשֶׁפָּגְיוֹן אָרָךְ תַּחֲבוּ בְּחִגּוּרָתָהּ.

רבי שְׁמוּאֵל הִבִּין כִּי הַבְּרַנֵּשׁ זֹמַם לְרַצְחוֹ נֶפֶשׁ, אֲךָ הוּא לֹא אֵבֵד אֶת עֲשֵׂתוֹנוֹתָיו. הַרְגָלוּ רַב הַשָּׁנִים לְקַבֵּל כָּל אָדָם בְּאַהֲבָה וּבְסֶבֶר פְּנִים יְפוֹת לֹא בְּגֵד בּוּ גַם הַפַּעַם, הוּא קָם מִכֶּסֶּאוֹ, צָעַד לְקִרְאתוֹ כְּשִׁחִיּוֹךְ שֶׁל אִשָּׁר שְׁפוּף עַל פְּנָיו, וְקֹרָא לְעַבְרוֹ בְּמֵאוֹר פְּנִים, "בְּרוּךְ הַבָּא, הָא, הָא, אֹרַח כְּזֶה, אֹרַח כְּזֶה".

הרוצח שֶׁהִשְׁתַּעֲשַׂע בְּלְבוּ בְּרַעִיוֹן שִׁירָאָה אֶת קַרְבָּנוֹ רוֹעֵד מֵאִימָה וּמִתְחַנֵּן עַל נֶפֶשׁוֹ, הַפְתַּע מִסְקֵלַת הַפְּנִים הַבְּלָתִי צְפוּיָהּ, הָאֲהֲבָה הַכִּנָּה וְהַטְּבָעִית שֶׁשִּׁפְעָה בְּדַבְרֵי רַבֵּי שְׁמוּאֵל, כְּבִשָּׂה אֶת לְבוּ הָאֲכֹזֵר וְהִבְיָאָה אוֹתוֹ בְּמִבּוּכָהּ.

הוא נִשְׂאָר בְּמִקוּמוֹ נְבוֹן, כְּשֶׁרָגַשׁוֹת בְּלָתִי מִכָּרִים לוֹ מִצִּיפִים אֶת לְבוּ, לְאַחַר שֶׁהִתְאוּשָׁשׁ מִמְּבֻכָתוֹ אֲמַר לְרַבֵּי שְׁמוּאֵל, כִּידוּעַ לָךְ אֲנִי נִמְנָה עִם יְרִיבִי, מִזָּה זְמַן גְּמֵלָה בְּלִבִּי הַהַחְלָטָה לְרַצְחֶךָ נֶפֶשׁ, וְאָמְנָם לְמַטְרָה זֹו בְּאֵתִי אֵלֶיךָ.

תּוֹפְעָה מְבִישָׁה זֹו נִמְשְׁכָה עֲשָׂרוֹת שָׁנִים, בְּהִיוֹתִי יָלֵד הַסְּפֵקָתִי עוֹד לְהִכִּיר אֶת אַחֲרוּנִי הַשְּׂאֲבָא, וְלִרְאוֹת אֶת תַּעֲלוּלֵיהֶם וְהַתְּנַפְלוּיוֹתֵיהֶם שֶׁשָּׁמוּ אֶת הָעִיר כְּמִרְקָחָהּ.

כמוֹן שְׁגַם חֲבוּרַת הַמְּשֻׁכִּילִים אֲשֶׁר בְּצַפַּת שֶׁהַתְּנַגְדוֹ וְהַפְרִיעוֹ לְכָל הַקְּדוֹשׁ וְהַיָּקָר, הַבְּטִיחוֹ לְעַצְמָם אֶת חֲסוֹת הַשְּׂאֲבָא וְעִזְרָתָם כְּנֶגֶד הַצְּבוּר, הַמְּשֻׁכִּילִים הַלְלוּ וְהַשְּׂאֲבָא תְּבָעוּ לְעַצְמָם גַּם חֵלֶק נִכְבָּד מֵעֲגַת הַצְּדָקָה, וְלֹא הִסְתַּפְּקוּ בְּמָה שֶׁמֵּאִיעַ לָהֶם.

כאשר נֹכַחוּ לְרְאוֹת כִּי רַבָּה הַנְּעִרְץ שֶׁל צַפַּת **רבי שמואל הלך** זַצ"ל לֹא נַעֲנָה לְחַבְיַעְתָּם, וּמִחֲלַק אֶת סְכוּמֵי הַצְּדָקָה הַרְבִּים שֶׁעָבְרוּ תַּחַת יְדָיו בְּהִגִּינוֹת וְלֹא מִשׁוֹא פְּנִים, יָרְדוּ לְחַיָּו, הַתְּנַפְלוּ עָלָיו בְּחֵרוּפִים וּבְגֵדוּפִים, וְאִף לֹא נִרְתְּעוּ מִלְּנָקוּט נִגְדוּ מַעֲשֵׂי אֱלִימוּת.

אברהמ'לה רֹאשׁ הַשְּׂאֲבָא, שׁוֹדֵד וְרוּצַח יְדוּעַ לְשִׁמְצָה שֶׁהִפִּיל חֲתָתוֹ עַל כָּל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר נִמְנָה עִם יְרִיבָיו שֶׁל רַבֵּי שְׁמוּאֵל, הַתְּפָאָרוֹתוֹ הַפְּקַמְבִּית כִּי מְנוּי וְגִמּוֹר עִמּוֹ לְרַצְחוֹ נֶפֶשׁ, עוֹרְרָה חֲרָדָה עִמָּקָה בְּלֵב בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, אִם כִּי רַבֵּי שְׁמוּאֵל הַרְגִיעֵם כִּי בַעֲזָה"י לֹא יֵאָנָה לוֹ כָּל רַע.

היה זֶה בְּאֶחָד מִלֵּילוֹת הַחֲרָף הַגְּשׁוּמִים וְהַחֲשׁוּכִים, כְּשֶׁעָרְפַל סְמִיר, עָרְפַל צַפַּתִּי טְפוּסִי, מִמֵּלֵא רְחוּבוֹתֶיהָ וְסִמְטָאוֹתֶיהָ הַצְּרוֹת שֶׁל צַפַּת. הַשְּׁעָה מְאַחֲרָת, וְרַבֵּי שְׁמוּאֵל הַשְּׁתַּחֲרָר מַעֲמַל יוֹמוֹ וּמִטְרָדוֹתָיו, לְאַחַר שֶׁבִיתוֹ הַהוּמָה הַתְּרוֹקוֹן מֵאַחֲרוּנֵי הַמִּבְּקָרִים, וְעָלָה לְחֹדֶר סַפְרָתוֹ שֶׁבְּקוּמָה הַעֲלִיוֹנָה, לְעַסֵּק שָׁם בַּתּוֹרָה מִשׁוֹשׁ חִיָּו.

רעייתו הַרְבֵּנִית שֶׁהִתָּה לְבָדָה בְּקוּמַת הַכְּנִיסָה וְהַתְּכַוְנָה לְנַעַל אֶת הַדֵּלֶת וְלַעֲלוֹת עַל מִשְׁכְּבָהּ, כְּאִשָּׁר אַבְרָהָמֶלְ'הּ הַתְּפָרֵץ לְפַתַּע לְבִיתָהּ. הוֹפְעָתוֹ הַפְּתָאוּמִית שֶׁל הַרוּצַח, אֲשֶׁר

שפטים ו**שטרות** תתן לה ככל שיעריך אשר ה' אלקיך נתן לה לטבטיך ושפטו את העם משפט צדק (טו יח) **בשמעו** שתלמידיו המבהקים, **רבי שרגא פיבל מגניצא ורבי זושא מפלוזקא** זצ"ל קרבו לדרכי החסידות, חשש **רבי יעקב מליסא** זצ"ל, שמא יעזבו את למוד הנגלה ויעסקו אך ורק בחסידות, הוא כתב קובלנא עליהם לרבם, הרה"ק **רבי שמחה בונם מפטיסחא** זיע"א, ובקש הימנו להשפיע עליהם שלא יבלו את כל זמנם בדברי חסידות, כי אם יעסקו גם בדבר הלכה.

ביותר הדגיש, כי חבל על מחו הגדול של רבי שרגא פיבל, שזכה למח כשל אחד מהגאונים, אם לא ינצל כדבעי את מחו המיוחד ללמוד הלכה. רבי בונם הביא לידיעתם את מכתבו של רבם הגאון מליסא, באמרו כי הצדק עמו, לכן יעז להם הרבי שיקבלו על שכמם משרת רבנות.

בעיר שעפס זקוקים היו באותו הזמן לרב, מששמע על כך הרה"ק רבי נתני, התן הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא זיע"א שהתגורר במאקובא הסמוכה, המליץ לאנשי שעפס לקבל את רבי שרגא פיבל כרב ואלוף לראשם.

הוא אף הטעים את דבריו באמרו, כתוב 'שפטים ושטרות תתן לה ככל שיעריך אשר ה' אלקיך נתן לה', כלומר, תמנה עליך שפטים אשר נותנים לה יראת שמים, וזה אשר ה' אלקיך נתן לה'. על רבי שרגא פיבל נתן לומר כי הנו שופט כזה, שמשריש יראת שמים בלב כל אחד ואחד. (אמונת משה)

תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח יג) **היה** זה בימי חרפו, בשנים בהן התגורר הרה"ק **רבי יצחק מאדוויל** זיע"א בעיר

אולם זו היא הפעם הראשונה בחיי שידי רפו, והגני חסר אונים לבצע החלטתי. הוא נכנס לחדר הספרייה וישב, ורבי שמואל פתח אתו בשיחה ערה וממשכת, הדברים הרשימוהו והשפיעו עליו במדה מרבה, עד כדי שהוא הציע לרב את תמיכתו ועזרתו.

הברנש הפתע כאשר עצתו לא נתקבלה, והסתלק לו כלעמת שבא. ברדת רבי שמואל לחדר המבוא, מצא את הרבנית כשהיא מתעלפת למחצה ואפופה פחד מות, בעמל רב עליה ביזו להרגיעה, לשכנעה כי לא יאנה לו כל רע.

סח לי הרב ישעיה הלוי הורביץ, כי שמע מפי חמותו שהיתה בתו של **רבי שמואל הלר** כי באחד הימים נכנס לביתם קלב שחור משנה בגודלו ובלתי מפר, ורביץ לו במנוחה מתחת לשלחנו של רבי שמואל.

בני הבית נסו לגרשו החוצה, אף הוא לא זז ממקומו, ורבי שמואל רמז להם שיניחוהו לנפשו. כשחזר הקלב על מעשהו במשך כמה ימים, הבינו כי דבר סתר יצוק בכף, והפצירו ברבי שמואל לגלות להם הדבר.

הוא נסה להתחמק מתשובה, אך בגי ביתו לא הרפו ממנו, וכאשר נלאה לשאת את הפצרותיהם, ספר כי גלו לו מהשמים שאותו פלוני אלמוני אשר כה הרבה להציק לו בחייו, ומת לפני זמן קצר, קבל עונשו על כך בעולם העליון, נשמתו תתגלגל בכלב שחור, וירביץ תחת שלחנו בהכנעה.

במשך זמן רב היה הקלב נצב מדי יום ביומו עם עלות השחר בפתח ביתו של רבי שמואל, ועם פתיחת הדלת נכנס פנימה, ורויץ במנוחה תחת שלחנו של רבי שמואל במשך כל היום, עד שבאחד הימים נעלם כלעמת שבא, ולא נראה יותר. (הרב המנהיג והרופא)

דאיהו לא חזי, מזליהו חזי ונקשרו למקום זה, עד שלא יהיה ביכלתם להפרד ממקום הקדוש. (רזא דעובדא)

בפרץ מלחמת העולם השנייה, היה בולנא אדם שכנה "מגיד עתידות", הפליטים הרבים שהגיעו לויילנא מחסרי כל, רחוקים מבני משפחותיהם כשאינם יודעים מה ילד יום מהרו אליו, לשמע מה עובר על משפחתם, ומה יארע בעתידם.

באחד הימים, פגש הרה"ק רבי אברהם אביגדור נחום מסטריקוב זיע"א את אחד מידידיו, כשהוא עומד בתור המשטרף בפתח ביתו של מגיד העתידות, בראותו את הרבי, נסה הידיד לשכנעו להצטרף אליו, לשמע מפי ה"מגיד עתידות" את שלומם של בני משפחתו, ואת העתיד לעבר עליהם.

לאחר הסביו הרבים כי הדבר מתר ללא כל נדנד אסור, פנה אליו הרבי ואמר: "ראה נא ידידי, הכל אני מבין, אולם, כיצד זה מסתדר עם דברי רש"י בפרשת שפטים על הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', המפרש, 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקר אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו', והוא סרב לפנות אל אותו "מגלה עתידות". (ביטאון האיחוד גליון ט"ז)

לא תסיג גבול רעף אשר גבולו ראשונים בנחלתך (וי יד) **אחד** מחסדי הרה"ק רבי יעקב אריה מקאוולא זיע"א, מצא שנים רבות את פת לחמו משכירת בית המרוח של עירתו, מאת הפריץ המחוזי. יום אחד נחרד לשמע שהגיע יהודי

נדבורנה, בעת עומדו להתחיל בעריכת סדרא קדישא של ליל פסח, שלח את משמשו להביא מים לנטילת ידים.

בימים ההם היו בארות המים בחוץ, ולעתים היתה באר מים חיים אחת במרכז העיר, עבור כלל תושבי העיר. משעבר זמן רב, והלה לא שב עם המים, שלח הרבי מראדוויל את זוגתו הצדקת, לראות על מה בושש המשמש לבוא.

הרבי המתין לרבנית עד בש, אף משחלף הזמן והיא לא שבה, יצא בלית בררה בעצמו החוצה, לראות פשר הדברים. הוא ראה והנה עומד קהל גדול צפוף ליד חלונו של יהודי אחד, והכל מקשיבים האף הוא אומר מהגדה, גם המשמש והרבנית עומדים בין האנשים.

קרב גם הרבי מראדוויל לשמע ולהבין על מה התאסף במקום קהל כה רב, ושמע את היהודי אומר דף אחד מהגדה כגון 'מה נשתנה' וכו', ואחריו דף ממגלת איכה ישבה בוד', והיתה שמחה גדולה בין כל השומעים, על ה"סדר" המגונה.

יהודי זה שלא הבין פרוש המלות, נתן לכורך לקראת החג את ההגדה של פסח וכן גם את הקינות ומגלת איכה כדי שיכרכו. אבל הכורך הלז שהיה ככל הנראה לץ יליץ, התחכם, וכרך דף אחד מההגדה ודף אחד מקינת איכה, בהגיע ליל הסדר אמר היהודי באמת ובתמימות כפי הסדר המופיע לפניו.

אחר מעשה, אמר רבי יצחק שכל הפמליא של מעלה באו לשמוע אמירת ההגדה של יהודי זה, האומר בתמימות לשם שמים. לכן כל אחד כשנגש אל החלון כדי לשמוע את ההגדה הנפלאה הזאת, לא היה מסגל לסור מהמקום בשום אופן, מחמת הקדשה הנשגבה ששרתה במקום. מובן שאף על גב

כל דברי הרבי לא הועילו להוכיחו כי טענותיו הן שווא ושקר, כאשר ראה כי הלה עומד בתביעתו, אמר לו, שמע נא, הבית וגם החצר לא ישארו אצלי, וגם לא אצל יורשי, כאשר אני אורישים לקהל. ובכן אם תטל חלק מחצרי, הנה גוזל את הרבים.

אבל האיש הנלוז, אטם אֶזְנָיו כחֹרֶשׁ, ולא חפץ לשמע, הוא באחת, כי חלק גדול מחצר הבהו, הוא אֶחָזְתוּ. כראות רבי צדוק כי דבריו לא הועילו, נֶאֱלָץ לְמֹסֵר חֵלֶק גָּדוֹל מִחֲצָרוֹ לְאוֹתוֹ אֵלִים, שְׁמַהֵר לְהִרְחִיב אֶת שְׁטָחוֹ עַל חֲשֻׁבוֹן חֶצֶר הַבְּהוֹ, כְּשֶׁהוּא בּוֹנֵה קִיר אֲבָנִים לְאַרְךָ כֹּל הַמִּתְחַם.

לא עברו ימים מועטים, והאיש האלים חלה את חליו אשר מת בו, במוצאי שבת קדש בתוך השבוע למיתתו אחר חצות לילה, קרס לפתע הקיר החדש שבנה האיש מסיג הגבול על חשבון שטח חצר הבהו, ולא נשארה בו אפלו אבן.

ויהי עם בקר יום ראשון, נתפרסם בכל רחבי העיר שהנפטר האלים בא בחצות הלילה, ותהם כל לובלין, כאשר שומר ביתו העיד כי הוא עצמו ראה את הנפטר ובידו גרזן, והוא מפיל את כל הקיר, עד היסוד.

כאשר שמעו זאת הלכו הכל לחצר הרבי, החצר נתמלאה אנשים שהביטו בהשתוממות על המחזה הנפלא. במקום בו עמד בעבר הקיר, נראו פעת ערמות אבנים לארץ כל החצר, מה שהפליא ביותר הנה, שכל הלבנים מן הקיר ההרוס, מנחות היו בחצרו של הבהו, הנה זה לאות שמפיל הקיר עמד בחצר השניה, ולא בחצרו של רבי צדוק. (איצו הסיפורים)

אל הפריץ, ושכר ממנו בעסקת חבילה את כל בתי המרזח שבבעלותו, כאשר בכונתו להחזיק בכלם לבדו.

מששמע החוכר כי אותו יהודי נוסע אף הוא להסתופף בצל רבי יעקב אריה, נסע אל הרבי, ושח לפניו את צרתו, אודות מטה פרנסתו שנשבר. הרבי נחרד לשמע, ושלח אחר מסיג הגבול שיבוא לפניו.

החסיד הגיע, אף טען כי אין ביכלתו לסגת עתה מכל העסקה, רק לזאת גאות הוא, לתת לחוכר הקודם את דמי חזקתו. הרבי בקשו שוב ושוב, אף הלה בשלו, הוא נכון להשיב את הדמים שהפסיד בדמי החכירה, ותו לא.

משראה הרבי כי הלה עומד במריו על אף כל הפצרותיו, ומסרב בעזות לשמע לכל הנאמר לו, גער בו בחריפות ואמר, "צא מכאן שייגעץ, אעשה אותך תל עפר". וכן הנה, באחזותיו החלו פורצות שרפות, ובנוסף ארעו לו נזקים שונים ומשניים, עד שנעשה עני ואביון רח"ל. (כתבי ר"י פראנער אות תקסב)

לא תסיג גבול רעה אשר גבלו ראשנים בנחלתך אשר תנחל בארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך להשתה (וי יד) **כאשר** החל הרה"ק רבי צדוק הבהו מלובלין זיע"א להנהיג את ענתו, רכשו עבורו החסידים חצר רחבת ידים, בה הקימו בית מדרש מרוח, אשר נקרא על שמו עד היום הנה, השוכן במקוץ לובלין המעטירה.

חצרו של הבהו החדשה, עמדה בשכנות לחצר איש אלים, שכל יושבי לובלין הכירוהו היטב, בקר אחד הופיע השכן בבית המדרש, ויבא על רבי צדוק בעלילות דברים ובטענות סרק, כי חלק מחצר הבהו שיו לו כפיכול.

ואֲשֶׁר יָבֵא אֶת רַעְיוֹ בַּיָּעַר לְחַטֵּב עֵצִים (יט ה)

בימים ההם הָיָה מִפְּרֶסֶם הַגָּבִיר הַחֲסִידִי, שְׂנוֹדֵעַ גַּם כְּתַלְמִיד חָכֵם מוֹבָהָה, ר' יַעֲקֹב אֲנָגְלָמֵן חֲתָנוּ שֶׁל הַחֲסִיד הַגָּדִיד ר' לֵיִב קוֹשְׁמֵרִיק, שֶׁהִכְתִּירוּהוּ בְּכַנּוֹי "הַמֶּלֶךְ הַיְהוּדִי". הוּא הָיָה סוֹחֵר יַעֲרוֹת, וּמַגְדוּלִי הַסְּפָקִים לְשִׁלְטוֹנוֹת הַצָּבָא, אֲךָ תַּפְאֲרָתוֹ הָיְתָה עַל הַיּוֹתוֹ חֲסִיד חֲרִיף וְלַמְדוֹן, שֶׁבְּכָל רִגַע פְּנּוּי יָשֵׁב לִיד הַגְּמָרָא.

הוא נִצַּל אֶת מַעֲמָדוֹ וּקְשָׁרָיו הָאֲמִיצִים עִם בַּעֲלֵי שְׂרָרָה, שְׁלִיטִים וּמוֹשְׁלִים, כְּדִי לְסַיֵּעַ לְכָלֵל וּלְפָרֵט, וּקְנָה לוֹ שֵׁם טוֹב כְּעַסְקוֹן וּשְׂתַדְלָן. בְּאֶזְרוֹ רֵאדְזִימִין הָיוּ יַעֲרוֹת רַבִּים, פַּעַם נִסַּע ר' יַעֲקֹב אֲנָגְלָמֵן לְשֵׁם, כְּדִי לְרַכֵּשׁ יַעֲרוֹת שֶׁהִצִּיעוּ לוֹ לְקַנּוֹת.

היה זֶה בְּרֵאשִׁית יָמֵי שְׁבַת הַרְהו"ק רַבִּי יַעֲקֹב אַרְיָה מְרֵאדְזִימִין זִיע"א עַל כֵּס הַרְבֵּנוֹת בְּרֵאדְזִימִין, עֲדִין לֹא נוֹדַע שְׁמוֹ כְּרַבִּי וּכְפֹעֵל יְשׁוּעוֹת. מִתְהַלֵּךְ לוֹ ר' יַעֲקֹב בַּיָּעַר, מְבִיט אָנָּה וְאָנָּה, מְבִיט בְּעֵצִים מַעֲשֵׂה מְבִין, מַעְרִיף אֶת שְׂוִיו שֶׁל הַיָּעַר, מַחֲשֵׁב וּמְסַכֵּם.

לפתע קוֹרַע אֶת פְּתִיל מַחֲשׁוֹבָתוֹ הַמְתוּרָה, הַלּוֹחֵשׁ בְּאַזְנָיו, אֲדוֹן אֲנָגְלָמֵן, הִנֵּה הוֹלֵךְ הָרֵב הַחֲדָשׁ מְרֵאדְזִימִין. ר' יַעֲקֹב נִשְׂא עֵינָיו, וְהִנֵּה הוּא רֹאֶה יְהוּדֵי הַמִּטְוִיל בַּיָּעַר עִם מַלְוִיו, וּפְנִיּוֹ קוֹרְנוֹת בְּאוֹר שֶׁל קִדְשָׁה. כְּאֲשֶׁר קָרַב לְעֵבְרוֹ, עֲצָרוּ הַרְבֵּי, וּשְׂאֵלוֹ לְמַעֲשָׂיו פֹּה בַּיָּעַר, כְּאֵלּוֹ הָיָה מְכִירוֹ מִשְׁכָּבֵר הַיָּמִים.

ענהו ר' יַעֲקֹב בְּחֲרִיפּוֹת, וְכִי מָה זֶה בְּעֵצִים עֲנִינוֹ שְׁלִכְסֵם. "אֲכֹן זֶה בּוֹדָאי לֹא עֲנִינִי, אוּלָּם בְּכָל זֹאת לֹא מִזִּיק לְסַפֵּר, שְׂמָא תַצְאוּ מִזֶּה נִשְׁכָּרִים", ר' יַעֲקֹב חֲשַׁב קִמְעָא וְאָמַר, אֲגִיד לְכֵם הָאֲמָת, בְּדַעְתִּי לְקַנּוֹת יַעַר זֶה, עַל כֵּן בְּרַצְוִי לְהַפְּיֵרוֹ וּלְהַעֲרִיכוֹ.

שמע מָה שְׂאֵמַר לָךְ, כְּמִדְמַנִּי שְׁקוֹרְאִים לְךָ ר' יַעֲקֹב, אָמַר הַרְבֵּי, אִם בְּאֲמַת הַנֶּהָר רוֹצָה לַעֲשׂוֹת זֹאת, תָּנוּ לִי אַרְבַּע מְאוֹת גִּילְדוֹן, וְאִתָּנוּ לָךְ עֵצָה טוֹבָה אִיךָ לְקַנּוֹת אֶת הַיָּעַר בְּמִקְחַ כְּדָאִי, וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה עֵסֶק טוֹב. ר' יַעֲקֹב שָׁקַל בְּדַעְתּוֹ אִם לְהַעֲנוֹת לְהַצָּעָה אוֹ לֹא, אֲבָל בְּיַדְעוּ שֶׁהָרֵב הַחֲדָשׁ הוּא יָדִיד וְרַע שֶׁל הַרְהו"ק הַחֲדוּשֵׁי הַרִי"ם זִיע"א, נְאוֹת לְבַסּוּף, וְשִׁלְף מֵאָה גִילְדוֹן אוֹתָם הַגִּישׁ לְרַב, עַל חֲשַׁבּוֹן הָאֲרַבַּע מְאוֹת הַנְּדָרְשִׁים.

שמע בְּקוּלִי, קָרָא הַרְבֵּי, סַע בְּשִׁבִיל זֶה לְאֲרָף הַיָּעַר, אִזְ תִּרְאֶה גוֹי גְבַהּ קוֹמָה לְמַעַלָּה מִהַמְמַצֵּעַ, בַּעַל כְּתַפִּים רַחְבּוֹת. תַּתִּידַד עִם הַגּוֹי הַזֶּה, הַבְּטַח לוֹ אַחֲזוּזִים מְסִימִים, וּקְנָה אֶת הַיָּעַר. ר' יַעֲקֹב צִיַּת לְנֶאמְרֵי, נִסַּע בְּמַשְׁעוֹל עַד שֶׁפָּגַשׁ בְּגוֹי שֶׁעֲצָרוֹ וּשְׂאֵלוֹ לְפִשָּׁר מַעֲשָׂיו פֹּה, בְּהוֹסִיפוֹ כִּי הוּא מְנַהֵל הַיָּעַר.

שח לוֹ ר' יַעֲקֹב כִּי הִגִּיעַ לְבִדּוֹק אֶת הַיָּעַר בְּמִשְׁרָה לְרַכְּשׁוֹ, אָה, לְשׂוֹא הַנֶּהָר טוֹרַח, קָרָא הַמְנַהֵל, מִסְתוֹבְבִים בַּיָּעַר חוֹבְבִים רַבִּים כָּל כָּר, כְּמַעֲט כְּמַסְפֵּר הַעֵצִים, כָּל אֶחָד מְגִיעַ אֶל הַמוֹשֵׁל עִם מְתוּכָיו, עַד שֶׁהִתְבַּלְבְּלָה כְּבָר יַדְעָתוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ וְאִינוּ יוֹדַע כְּמָה לְבַקֵּשׁ.

"בין" שֶׁהֶנָּה עוֹשֶׂה רֶשֶׁם כְּאִישׁ תְּבוּנוֹת", הַחֲמִיא ר' יַעֲקֹב לְמַנְהֵל, "אֲבַקְשָׁךְ, יְדִידִי, הֵב לִי עֵצָה חֲכָמָה אִיךָ אוּכַל לְקַנּוֹת אֶת הַיָּעַר, מוֹבָן שֶׁאֲתַגְמַל אוֹתָךְ בְּסוּכּוֹם הַגּוֹן". כְּדָרְכֵם שֶׁל סוֹחְרִים, הִרְהוּ הַגּוֹי קִמְעָא וְהַכְרִיז, "אִם אֲשַׁתְּכַר אֶלְפִים גִּילְדוֹן בְּעַסְקָה, אֲגִיד לָךְ אֶל נְכוֹן מִי הֵם הַקּוֹנִים, מִיֵּהוּ הַשׁוֹכֵר, כְּמָה נוֹתֵן כָּל אֶחָד, וּבְכַמָּה יִתְרַצָּה הַפְּרִיץ לְמַכֵּר".

"נעשה" הָעַסְקָה, הַכְרִיז ר' יַעֲקֹב, וְתַקַּע כִּף כְּאוֹת לְסִגְיַת הָעַסְקָה בֵּינֵיהֶם. הוֹבִילוּ הַמְנַהֵל אֶל עַבְי הַיָּעַר, וְהִרְאֶה לוֹ

שנהלו השר והאֶכָרִים נִגַּד הַפְּרִיץ בְּעֵינָיו חִלְקַת הַיַּעַר.

טַח הַפְּקִיד וְחַפְּשֵׁי, עַד שֶׁמָּצָא אֶת הַנְּזִירֹת וְהוֹדִיעַ, בְּמִשְׁפָּט זֶה נִתְּנָה כְּבַר הַהַחֲלָטָה, הַפְּרִיץ זָכָה בְּמִשְׁפָּט, חִלְקַת הַיַּעַר הִיא רְכוּשׁוֹ הַבְּלֻעָדִי, לְשֵׁר וְלֹאֶכָרִים אִין כָּל שְׂיָכוֹת לְשִׁטַּח זֶה, וְלֹא יִכּוּלוֹת לְצוּץ בְּעֵינָיו עוֹד טַעֲנוֹת וּמַעֲנוֹת.

בְּשִׁמְעוּ מַלִּים אֱלֹהִים, נִעְתַק הַדְּבֹר מִפִּיו מִרַב הַתְּנַגְּשׁוֹת וְתִדְהָמָה, לְפָסֵק שְׂכָזָה לֹא הַתְּכוּנָה, הַבִּין כִּי הַהַצְלָחָה הַבְּלִתִּי מִשְׁעֶרֶת בָּאָה הוֹדוֹת לַפְּדִיּוֹן שֶׁנָּתַן לְרַבִּי מְרַאדְזִימִין. בְּשׁוּבוֹ לְוִוֶּרְשָׁה, סִפֵּר לְחִדוּשֵׁי הַרִי"ם אֶת דְּבַר הַמַּעֲשֵׂה וְהַעֲצָה שֶׁהֵרַב מְרַאדְזִימִין הַעֲנִיק לוֹ. **"כָּף"** בְּהַסְכַּמַּת ר' יַעֲקֹבִי קִנִּית אֶת הַיַּעַר, קָרָא הַחִדוּשֵׁי הַרִי"ם, "אֲזַ לְבִטַּח תַּצְלִיחִי". הַחִדוּשֵׁי הַרִי"ם לֹא הַפְּסִיק לְשִׁבְחוֹ עַל שְׂזָכָה לְצִיַּת לַעֲצַת רַבָּה שֶׁל מְרַאדְזִימִין, כִּי כָּל תַּבָּה הַיּוֹצֵאת מִפִּי קִדְשׁוֹ, שְׁוֹה כָּל הוֹן דְּעֵלְמָא.

בְּאוֹתוֹ מַעֲמַד הוֹסִיף ר' יַעֲקֹבִי וְהוֹדִיעַ לְחִדוּשֵׁי הַרִי"ם, כִּי בְּדַעְתוֹ לְצַרְפּוֹ לְשִׁתָּף לְעַסְקַת הַיַּעַר, יַעַן אֶחָד מֵהַסּוֹחְרִים שֶׁבִקֶּשׁ לְקִנּוֹת אֶת הַיַּעַר, סָבַר לְקַחַת אֶת הַחִדוּשֵׁי הַרִי"ם לְשִׁתָּף, עַל כֵּן אִין בְּדַעְתוֹ לְנִשְׁלוֹ מִכָּף, וְהוּא יִהְיֶה לְשִׁתָּף בְּאוֹתָם אַחֲזִיזִים כְּפִי שֶׁסָּבַר לְתַת לוֹ אוֹתוֹ סוֹחֵר.

קַבַּל הַחִדוּשֵׁי הַרִי"ם בְּקוֹרַת רוּחַ אֶת הַהוֹדְעָה, וְשִׁתָּה עִמּוֹ יִין לְבָרְכַת לְחַיִּים עַל עַסְקַת הַשְּׁתַּפּוּת. ר' יַעֲקֹבִי אֲנַגְּלָמוֹ הַצְּלִיחִי מֵאֵד בַּיַּעַר שֶׁל מְרַאדְזִימִין, וּמַעֲיִן עֲשֵׂרוֹ הַחַל נוֹבֵעַ בְּשַׁפְעַת, מֵאֲזַ נַעֲשֵׂה ר' יַעֲקֹבִי מִמְקַרְבֵּי הַרְבִּי מְרַאדְזִימִין, וְלֹא עֲשֵׂה דְבַר מְבֻלִי עֲצַתוֹ וְהַסְכַּמַּתוֹ שֶׁל רַבְּנָנוּ. (הַסְבָּא קִדִּישָׁא מְרַאדְזִימִין ע"פ אַהֵל אַהֵרן)

אֶת הָאוֹצְרוֹת הַגְּדֻלִים בּוֹ, עֲצִים בְּנֵי מֵאָה שָׁנָה וְיֹוֹתֵר, שְׁגַם שְׁנֵי אֲנָשִׁים לֹא יִצְלִיחוּ לְהַקִּיפָם, הוֹסִיף וְאָמַר, כְּשֶׁהוּא מְבַלִּיעַ חִיּוֹר שֶׁל יוֹדְעֵי דְבַר, כִּי הַסּוֹחְרִים הָאֲחֵרִים עוֹד לֹא רָאוּ אֶת הָעֲצִים הָאֵלֶּה, מִשּׁוּם כִּף הֵם מִתְמַקְחִים עִם הַפְּרִיץ.

"אֲנִי מְמַלִּיץ לָךְ לְכַל תְּשִׁתְּהָה, אֲלֵא קִנְיָה אֶת הַיַּעַר לְאַלְתֵּר, מְבִטַּח לָךְ שֶׁתַּתְּעַשֵׂר מִהַעֲסָקָה הַזֹּאת עַד בְּלִי דִי". כְּשִׁמְעוֹ זֹאת נִפְעַם הַיְהוּדִי, וְהַחִישׁ פְּעַמָּיו אֶל הַפְּרִיץ בַּעַל הַיַּעַר לְגַמֵּר אֶת עַסְקַת הַרְכִּישָׁה.

הַפְּרִיץ הַתְּלַהֵב לְרֵאוֹת שְׁסוּף סוּף יֵשׁ מִי שְׁמוּכָן לְרַכֵּשׁ אֶת הַיַּעַר בְּמַחִיר שְׁנָקֵב, פְּנָה אֶל הַלְּקוֹחַ וְשָׂאֵל, "הַהֲנָךְ מַכִּיר אֶת תְּנַאֲי הַרְכִּישָׁה, מַה מַּחִיר הַיַּעַר, כְּפֹה יֵשׁ לְשַׁלֵּם בְּעַת חַתִּימַת חוֹזָה, וּמִתִּי מוֹעֲדֵי הַפְּרָעוֹן הַבָּאִים". "כְּמוֹכּוֹ", הִשִּׁיב רַבִּי יַעֲקֹבִי, "הַמְּנַהֵל הוֹדִיעַ לִי כָּל זֹאת, וְהַנְּנִי מַסְכִּים לְכָל הַסְּעִיפִים".

"אִם כָּף", קָרָא הַפְּרִיץ, "יֵשׁ לִי תְנַאֲי נוֹסָף, אֲנִי מַחֲזִיק בְּפִסַּת יַעַר שְׂכָבֵר הִיּוֹ לִי כְּפֹה מִשְׁפָּטִים אוֹדוֹתֶיהָ, הַשְּׁקַעְתִּי בָּהּ הוֹן רַב, וְעֵדִין הַעֲנִינִים יִגְעִים וְאִינָם נִגְמְרִים, כְּתַנַּאֲי בַל יַעֲבֹר לְרַכִּישָׁה הַזֹּאת, אֲנִי דוֹרֵשׁ שֶׁתַּקְנָה גַם אֶת חִלְקַת הַיַּעַר הַבְּעִינִיתִי הַזֹּאת, וְאַתָּה תִתְּמוּדֵד וְתִסָּיִם אֶת הַמִּשְׁפָּטִים עִם אֶחָד הַשְּׂרִים וְעִם הָאֶכָרִים, כִּי אִינִי רוֹצֵה עַסְקִים נוֹסָפִים עִם הַיַּעַר הַזֶּה".

קִנְיָה אָפוּא ר' יַעֲקֹבִי גַם חִלַּק זֶה שֶׁל הַיַּעַר בְּמַחִיר אָפְסִי, וְכִנְהוּג עֲרֻכּוֹ הַצְּדִידִים חוֹזָה מִשְׁפָּטִי מְסַדֵּר וּמַחֲבִיב, וְחַתְּמוֹ עֲלָיו כְּדַת וְכִדְיוֹ. הַיִּשְׂר מְאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ, נִסַּע ר' יַעֲקֹבִי אֲנַגְּלָמוֹ הַעִירָה אֶל בֵּית הַמִּשְׁפָּט, תַּקַּע מְטַבַּע בְּיָדוֹ שֶׁל הַפְּקִיד, וּבִקְשׁוֹ לְחַפְּשֵׁי אֶת הַפְּרוֹטוֹקוּלִים מִהַמִּשְׁפָּט

מלוה מלכה

ספרים מהבעל שם טוב ורמלניווי

בין תלמידי הרה"ק **רבי ישעיה מפשעודבורז** זיע"א, נמנה גם הרה"ק **התפארת שלמה** זיע"א. באחת הפעמים בהן נסע התפארת שלמה אל רבי ישעיה לשבת קדש, לא היה רבי ישעיה בקו הבריאות, והסעודה שלישית נערכה בביתו בהשתתפות מנין מצמצם, ביניהם התפארת שלמה ורב נוסף.

הרב ההוא הבין כי יכבדו את התפארת שלמה שהיה מפרסם בנגינתו המיוחדת, לזמר את הזמירות, ומפני שנתקנא בו, החל לשורר בעצמו את כל הנגונים, עד שלא נותר זמר נוסף לכבד בו את האורח התפארת שלמה.

אחר הבדלה פנה רבי ישעיה ואמר לתפארת שלמה, אתה עדין לא זמרתי כלום, על כן תזמר עתה 'המבדיל', פתח התפארת שלמה, ושר 'המבדיל' בדבקות ומתיקות נפלאה, עד שנמס כל לב.

לאחר שסיים, תחב רבי ישעיה את ידו לתוף הקפטון, הוציא מכיסו רענדל זהב, ואמר לתפארת שלמה, האף מגיע לקפטון של שבת רענדל זהב, הלא מאותו היום בו סימנו הלכות שבת לא ארע אצלי מעולם חלול שבת, אפלו לא בשוגג.

אין זאת אלא שהגיע לבית מדרשי זה עתה אליהו הנביא זכור לטוב, והניח את הרענדל בכיס הקפטון, למען יהא לי מן המוכן במה לכבד אותך עבור הזמר 'המבדיל' המפלא. (אוצר ישראל)

איש יהודי חסיד וירא שמים ושמו ר' יחזקאל

סקאנקער, היה דר בבית הארחה, אותו חכר מהפריץ אדוני הכפר בכסף מלא, וממנו מצא את פת לחמו. לאחר כמה וכמה שנים, הודיעו האדון במפגיע כי עליו לחפש לעצמו מקום פרנסה חדש, וכי הוא מסרב להאריך את החוזה עמו, כאשר עשה מימים מימה.

לאחר ברור קצר, נודע לר' יחזקאל המפתע כי הפריץ המרשע נכגש עם ערל שווא ישראל, וכבר סכם עמו שהם ישלחו מהפנדק את היהודי, החוכר הניתק, והגוי הרשע ירש את ביתו ואת פרנסתו.

משראה ר' יחזקאל כי צרתו צרה, הלך וזמן לסעודת מלוה מלכה מאה חסידים ובראשם את הרה"ק **רבי פנחס אלימלך אלוניץ מזבארוב** זיע"א, ובקשם כי יעשו משפט חרוץ לאדון המרשע ימ"ש. אמר רבי פנחס אלימלך, מה שאנו יכולים לעשות עם אכילה ושתייה, נעשה, ואת השאר נפעל בתפלה לה' יתברך.

אחר סעודת מלוה מלכה שנערכה ברב שמחה עם כל זמירותיה, אמר רבי פנחס אלימלך, אחר שאומרים 'אזמין לסעודתא דדוד מלכא משיחא', יש להמשיך ולומר את כל השירות והתשבחות שתקן דוד מלכא משיחא, שהם מסגלים לזמר העריצים ולעקור את הרשעים.

החסידים הרבים פתחו באמירת ספר תהלים, ואחר שסיימו את כל הספר, נענה רבי פנחס אלימלך והכריז, את הרשע כבר עקרנו לגמרי. הם שבו לבתיהם בשעה מאחרת מאד, ועם בקר עברה הרנה בכפר כי האדון מת במיתה חטופה לפתע פתאום, 'כן יאבדו כל אויביו ה' ויאהביו כצאת השמש בגברתו'. (אורח לצדיק).

יומא דהילולא

כאָטור קבלוהו לרב באוהעל בשנת תר"א, התנו עמו שלא יתנהג כדרך החסידים, לא יקבל פתקאות, ולא יאריך בדרשות. כשלא עמד בזה, קבלו עליו לשלטונות עקב התנגדותם העזה לדרך החסידות, והוא נאלץ לברח מהעיר בערב ראש השנה תר"ז.

משם עבר לכהן ברבנות גורליץ, ובשנת תרט"ז עבר לדראהביטש כממלא מקום אביו הקדוש, אף גם שם לא היה לו מנוחה ונדפו אותו מאד, לימים אמר שהיו אלו השנים המרות ביותר בחייו, ביום ח"י תמוז תרי"ח נתקבל לרבנות העיר הגדולה סיגעט, שם כהן במשך כ"ה שנה, הקים בה ישיבה שהיתה הישיבה החסידית הראשונה בהונגריה כלה, בה העמיד עדרים של תלמידים מפלגים מרביצי תורה בישראל, ועשאה למבצר לתורה וחסידות.

היה מגדולי גאוני וצדיקי דורו, צדיקי הדור ואלפי בית ישראל נסעו אליו ללמד הימנו דרכי העבודה, היה מוכיח גדול ופה מפיך מרגליות, ודבריו נשמעים. (אגרא דברי הילולי)

היה אחד מגדולי מנהיגי הרוחניים של הונגריה היהודית, עמד בקשרי תשובות בהלכה עם רבים מרבני דורו, קשרי ידידות מיחדים נקשרו לו גם עם רבה של העיר חוסט הסמוכה הגאון המהר"ם שיק.

ברועה נאמן ורבן של ישראל, היה מוסר נפשו לטובת הכלל עד כדי מסירות נפש ממש, רבות נפלאות מספר איך שהיה עומד לישועתו של ישראל, ממתיק מדת הדין המתוחה, וממליץ טוב בעת צרה ליעקב. (עלים לתרופה)

אורו של רבנו זרח בשנת תקס"ח בעיר אוהעל, לאביו **רבי אלעזר ניסן הרב מדראהביטש**, בנו יחידו של **הישמח משה**. לימים ספרה אמו כי כמה שנים אחר נשואיה היתה שכולה מבנים רח"ל, שנעדרו בעודם קטנים, והיה להם צער גדול בנים.

פתאום בא מכתב מאת חותנה הישמח משה, בו כתב לאשר כי יש לה אב זקן, הרב יקותיאל זלמן שהוא זקנה, והיה אב"ד הראשון בדראהביטש, על כן תשתטח על קברו ותבקש רחמים שם, ותבטיח שכאשר תלד בו זכר, תקרא אותו על שמו, היא עשתה כאשר צוה עליה, ונולד לה רבנו.

כאשר היה בן ארבע שנים, נודע שמו **להקדוש מלובלין** על ידי פתקא ששלח אביו, והרבי מלובלין התבטא אודותיו, "הוא זורח, הוא מאיר".

עוד בימי געוריו נתפרסם כעלוי, והאב שלחו בהיותו בן י"ב להתחנך בבית הסבא הגדול, הישמח משה מאוהעל, שראה בו את יורשו הרוחני, ולא זז מחבבו עד שמסר לו רבי תורתו, מה שקבל מרבנותי הקדושים.

מלבד זקנו שנחשב עליו כרבו המבוק, הרבה להסתופף בצל צדיקי הדור, **רבי אשר ישעיה מראפשיץ**, **רבי צבי הירש מרימינוב**, **השר שלום**, **והדברי חיים מצאנז**, ועוד מצדיקי הדור.

בהיותו בן ט"ו היה לחתן **רבי משה דוד אשכנזי** בעל **תולדות אדם**. בשנת תקצ"ג עוד בחיי זקנו והוא בן עשרים וחמש בלבד, התקבל לרבה של סטרופקוב. לאחר הסתלקות זקנו הישמח משה, התמנה למלאות את מקומו ברבנות אוהעל.

צדק, הגדה של פסח עם פרוש ייטב פנים, ועוד חבורים בכתב יד.

בשהדפים את ספרו הראשון ייטב לב על התורה, חשב מחמת ענותנותו שאין צורך לכתב את שמו על הספר, אך אז אמץ לו אחד את הספר 'ייטב לב', והדפיסו עם שער משלו. מקורכי רבנו נאלצו לפרסם מודעה בעתון, בכותרת 'קושטא קאי שיקרא לא קאי', בו נאמר מי הוא באמת מחבר הספר ייטב לב. (מאורות מעולם הקבלה והחסידות)

צאצאי

בניו, ממלא מקומו בסיגעט הרה"ק רבי חנניה יום טוב ליפא בעל קדשת יום טוב, רבי אברהם אהרן אב"ד קולבסוב, רבי משה יוסף אב"ד זבורוב סטרופקוב, רבי אליהו בצלאל אב"ד טעטש.

חנניו, אחינו רבי ישראל יעקב טייטלבוים אב"ד וואלכא, רבי ברוך מגורליץ, רבי משה הורוויץ מרזודוב.

מאמרותיו

דורטי רשימות אמרו, 'ומל ה' אלוקי את לבבך ואת לבב זרעך' ראשי תבות "אלול", ואני אומר, 'הכבדתי את לבו ואת לב' גם כן ראשי תבות אלול. יש מי שנאמר עליו 'ומל ה' אלוקי את לבבך', ומסיעני לו לשוב בתשובה בחודש אלול. ויש חלילה שעונותיו גרמו שמתקנים בו 'הכבדתי את לבו', רח"ל. (ייטב פנים)

כה תברכו את בני ישראל אמור להם (במדבר) באיזה אפן תברכו את בני ישראל, אמור להם, באמירת דברי תורה. (ימי זכרון)

יסורים רבים עברו על ראשו, פעם אמר למקורביו שיש לו הרבה יסורים, מחמת שהרבה להעתיך בתפלה עבור ביאת משיח יותר מדאי, כאשר ראה כי גובר עליו החולי, אמר כי הוא לא פוחד ולא דואג, כי אפילו אם לא יקום מחליו, יש לו במה לילך. **אחת** השנים בהושענא רבא, כאשר היה רח"ל מגפת חולירע, אמר באמצע הושענות בעת חם לבבו, שכל איש אשר יש לו החולירע או פחד ממנה, יציר לעצמו את תאר צורתו, ושב ורפא לו, ותנוח דעתו ורוחו בקרבו, וכן היה כי שלח ה' דברו וירפאם. (עיר חנוך)

שנה אחת באמצע ההקפות בשמחת תורה, הפסיק רבנו באמצע הרקידה, קפל את טליתו מעל פניו, ואמר לפני העם. "אנו שמחים כי הוא זמן שמחתנו על שעשינו תשובה, ועברות נהפכו לזכיות, אבל איך נוכל לשמוח, אפשר ח"ו כתבו וחתמו בשמים גזר דיננו חייב, ובשמים אין מוחקין".

העם בשמעם את דבריו אלה געו בבכייה והמתין מעט ואחר אמר, "אל תדאגו, הגם שאין מוחקין בשמים מה שנכתב ונחתם, אבל עושין תגין על תבת חיי"ב, שהוא נוטריקון 'חסידים' יעלזו ירננו בכבוד' (תהלים קמט ה), לכן המשיכו לרקוד בשמחה". (כס שלמה)

בליל שבת קודש ו' אלול תרמ"ג באמצע תפילת ערבית באמרו התבות על כן ה' אלוקינו בשכבנו ובקומנו נשים בחקיה, יצאה נשמתו הטוהרה ועלתה למרום, לדאבון כל בית ישראל, הספידו אותו גדולי הדור, ורבים מההספידים נדפסו בספרים רבים. (זכות אבות. עיר חנוך)

השאיר אתריו לברכה את ספריו, ייטב לב, ייטב פנים על המועדים, שו"ת אבני

פרשת שופטים

המתקת הדינים

ומדוע, והלא אני חסיד גור, ובאתי רק בשליחות של גיס.

ביקש הרה"ק להרגיעו ופנה אל משמשו אשר נכח באותו מעמד, והמשמש היה רחב גרם וגבוה 'משכמו ומעלה גבוה מכל העם': אמור נא, האם גם אתה ספגת ממני גערות קשות היום ואתמול? ענה המשמש בחיוב. שאלו שוב: האם הזיק לך? השיב המשמש: חס וחלילה, הלא רואים עלי כמה אני בריא בשר, אדרבה הדברים הקשים עוד עזרו לי כי נהפכו לברכות (הסבא קדישא מראדזימין ח"ב פרק לז).

דרכו של הרה"ק רבי נחמיה מביכוב זיע"א לקלל ולפעמים גם לתת הכאות לאנשים שבאו אצלו. וזה היה כבר ידוע לכל שאם קילל או נתן הכאות לאיזה איש, אם האיש הזה היה מצפה לישועה, כבר ידע בטח כי ישועתו קרובה לבוא, או היה משמרו מאיזה צרה שלא תבוא רח"ל.

פעם אחת באו אליו על שבת קדש חבורת חסידים מעיר זולקובקע הקרובה לביחוב, ויהי תיכף במוצאי שבת קודש וימהרו האנשים לבוא לפניו לקבל מאתו ברכת הפרידה, כי דברים נחוצים היה להם לנסוע תיכף לביתם. ויהי כאשר באו לפני הרה"ק עם הפתקאות, הרים את ידו הקדושה עם קנה המקטרת, ויתן הכאה לכל אחד מהחבורה עם קנה המקטרת בלי שום הבחנה, אך לכל אחד שיכול להגיע עם הלילקע שלו, ויברכם בשלום. ויסעו לדרכם.

רחום וחנון היה הצדיק הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א ומרבה להיטיב עם ישראל. אולם יש והיה מעטף את אהבתו לכל בר ישראל, במידה של קפידה, שיש בה כדי להשפיע ישועה על הנצרך לה. לעתים היה זורק מרה וגוער ביהודים אשר באו לפניו לשחר ברכתו, אך הם ידעו כי הכל לטובתם. מי שמוכן היה לסבול בשמחה ובהכנעה את ה'בזיונות', היה הראשון להוושע. רבים וטובים היו מתייגעים להביא את הרבי לידי גערה בהם כדי להיוושע.

פעם הגיע הרה"ק לעיר אחת ויהודי נדחק והתקרב אליו בכח לקבל ברכה. אמר לו הרבי: כלך לך לארבע רוחות העולם. נחרד האיש ויתחלחל מאד, פן תשיגהו רעה בגלל אמירה זו, והתחיל לבכות. נתחייך הרה"ק מראדזימין ופירש לו: הן התכוונתי לברכה טובה, לשפע של חסדים. הלא זו ברכת יעקב אבינו 'ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה' (בראשית כח יד) לכל הרוחות ממש.

הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זיע"א סיפר מעשה שארע באיש בריתו, החסיד ר' לייבל גוטברויד מוורשה. גיסו של ר' לייבל, שהיה מחסידי ראדזימין, ביקש ממנו שיסע לראדזימין לשאול עבורו אודות שידוך. הוא לא ידע כי דרכו של הרבי מראדזימין לברך בלשון של גערה, ובבואו אל הקודש נדהם לשמוע את הרבי מדבר אליו קשות. הוא שאל את הרבי בתמימות: למה

לְשִׁבְטֶיךָ וְשִׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשִּׁפְט צֶדֶק הַבֵּיא
בספר 'זכותא דאברהם' (עמוד קנז) בשמו של
הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב זיע"א: **דברי
רש"י ז"ל 'שופטים - דיינים הפוסקים את הדין',
פירוש, דיינים אלו הצדיקים הפוסקים, אם רואים
דינים ח"ו על איזה בר ישראל הם פוסקים,
כלומר מפסיקים, מסירים את הדין ממנו. כמו
שאמרו מדודי הרבי רבי נחמיה'לי מבעכוּב זצ"ל
כשהיה רואה איזה דינים על איזה בר ישראל,
היה מקנטרו או מקלל אותו ובה היה מסיר
את הדינים ממנו. פעם אחת בעת ישבו על
השולחן הטהור בסעודה שלישית של שבת
קודש, התחיל לקנטר בדברים לאחד מאנ"ש
שישב שם, ואח"כ ציווה אותו לזמר הזמר
'דרור יקרא'. והחסיד הנ"ל השיב: הלא הרבי
יודע שאני איני יכול לזמר. ואמר לו, שיזמר
כפי שיכול. וכשהתחיל לזמר 'דרור יקרא לבן
עם בת', אמר לו בשמחה: 'מזל טוב - הנה
כבר ילדה אשתך תאומים, בן עם בת', כי
היתה מקשה לילד זה שני ימים, והוא לא ידע
מזה כי היה על שבת קודש אצלו, ועתה ב"ה
כי כבר נושעת.**

תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות

הגאון האדר"ת - רבי אליהו דוד רבינוביץ
תאומים זצ"ל, שנפטרה בתו על פניו בקיצור
ימים, התנחם והתעודד בלימוד התורה הקדושה,
אולם רעייתו הרבנית מיאנה להתנחם. פנה אליה
איפוא האדר"ת ואמר לה: **את בוכה, משום שלא
למדת מימייך גמרא, ואת נבוכה מכך שאינך
יכולה להסביר לעצמך מדוע עשה ה' לנו ככה,
אכן מי שלמד גמרא יודע שלפעמים נשארים
בקושיא, לא לכל קושיא יש תירוץ ולא כל דבר
אפשר להבין בשכלנו הדל, מי שלמד גמרא יודע
כי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, וגם**

בעת ההוא, זה כשבעים שנה, היה על הדרך
בין ביחוב וזילקובקע יער גדול, מחזיק יותר
ממיל. ויהי כבואם תוך היער באמצעותו פתאום
עמדו הסוסים ולא רצו לזוז ממקומם אף פסיעה
אחת, והחלו לנשום בתכיפות ובמהירות, ויפחדו
האנשים מאד כי הבינו שאיזה דבר יש בזה,
ותיכף נתאמת להם פחדם ויראתם, כי ראו לפניהם
עדר גדול של זאבים בעינים מתיזות ניצוצות
ובקול נהם נורא סובבים את העגלה והסוסים,
שערות ראשם סמרו מפחד גדול ונורא וארכבותם
דא לדא נקשן, ולבם דפק כהלם פעם, כי ראו
בחוש את המוות הוודאי לפניהם ולא עלה עוד
על דעתם כי ישובו לראות את בני ביתם.

**אך איש אחר מבני החבורה, בעל לב
אמיץ וחזק, התעודד ויקם על העגלה והתחיל
לצעוק בקול גדול: הניחו לנו כי אנחנו נוסעים
עתה ממקום קדוש ואין לכם שליטה אף
לנגוע בסוס שלנו, כי הרבי ר' נחמיה'לע ברך
אותנו, ובברכתו בטוחים אנחנו כי נהיה ביום
מחר בביתנו בריאים ושלימים. כה צעק האיש
בקול גדול איזה פעמים, ותיכף ראו בעיניהם
הנס והפלא, כי הזאבים החלו לרוץ ולהתפזר
מעט מעט, אלו לעבר זה ואלו לעבר השני,
ובמשך דקות אחדות נתפזר כל מחנה הזאבים
ולא נשאר מהם עד אחד, והסוסים הלכו
לדרכם הלאה, אז הבינו החסידים את הנס
שהיה להם וכי ההכאות שנתן להם רבם היה
להם לישועה גדולה. ולמחרת שמעו בעירם כי
הזאבים הרגו בלילה הזה בתוך היער הזה ששה
ערלים שנסעו בתוך שתי עגלות (מעשה נחמיה'
אות טו).**

על הפסוק (דברים טז יח): **'שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים
תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שַׁעֲרֵיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ**

אם בנקודה זו או אחרת איננו יכולים להבין את פשר הנהגתו יתברך אין בכך כדי לערער את שלוות נפשנו חלילה, וכמו שאומרים 'תיקו' הוא ראשי תיבות: 'תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות', וגם על סוגיא שלנו יהיה תירוץ כשיבוא אליהו הנביא בב"א (אהל משה' בדי נחמה עמוד 202).

על הפסוקים (דברים יז ח-ט): 'כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפַּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין גֵּגֶע לְנֹגַע דְּבָרֵי רִיבֹת בְּשַׁעֲרֵיךָ וְקִמַּת וְעִלִּית אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ. וּבָאתָ אֶל הַכְּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהָם וְדַרְשֶׁת וְהִגִּידוּ לָךְ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט', פירש הרה"ק האביר יעקב זיע"א שיש בו רמז על עניין 'תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות' לעתיד לבוא, אלא שהוסיף שמלבד אליהו הנביא יהיו עמו גם משה רבינו ומשיח צדקנו.

ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז, דהנה ידוע שהדבר שנתקשו בו האמוראים הניחו אותו בלשון 'תיקו', ומלת 'תיקו' ראשי תיבות: 'תשבי יפרש קושיות ובעיות', דהיינו, עד שיבוא אליהו עם משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ויתרץ הכל, והכי נמי כמה מחלוקות בין התנאים ובין האמוראים וכשיבוא אליהו יפרש הכל. והנה אף על פי שאנו אומרים שאלהיו יפרש, לא הוא לבדו, שהרי אליהו הוא תלמידו של משה, ואם משה אינו יודע, אליהו מנין לו. אלא פשוט הוא, שעל ידי משה ואליהו ומשיח צדקנו יתפרש הכל.

ואפשר דלזה רמז משה רבינו עליו השלום 'כי יפלא ממך דבר למשפט' ויש צדדין לכאן ולכאן, תדע מה תעשה, 'וקמת ועלית', מלת

'ועלית' גימטריא 'תיקו'. והכי פרושו: דהיינו 'וקמת ועלית', הוקים דבר שנתקשית בו ב'תיקו', דהנה 'וקמת' אותיות 'תקום' [-לשון קיום]. והכי קאמר: 'תקום תיקו'. והנה גם כן 'תיקו' הוא תרגום של 'תקום', וחזור ודרשה כפשטה: תדע, אימתי יתברר לך הדבר שנתקשית בו, עד שתקום ותעלה אל המקום אשר יבחר ה' אליך בו, דהיינו, כשיבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ויקבץ נפוצותינו אל בית קדשנו ותפארתנו, אז באותה שעה 'ובאת אל הכהנים הלוויים', הם משה רבנו עליו השלום ואליהו זכור לטוב, 'ואל השופט אשר יהיה בימים ההם' הוא משיח צדקנו, 'ודרשת והגידו לך את דבר המשפט'.

על חידושו המופלא של רבינו, שלפיו גם משה רבינו יתרץ קושיות ואיבעיות יחד עם אליהו הנביא, יש להעיר מדברי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, בספר 'קדושת לוי' (ליקוטים), אשר דקדק ושאל מפני מה לא היא משה רבינו זה שיתרץ קושיות ואיבעיות: ובהשקפה ראשונה יש לדקדק, הא זה יהיה הכל אחר ביאת הגואל במהרה בימינו אמן, ולמה יתרץ אליהו הקושיות.

וביאר שם בהרחבה שקביעת ההלכה היא לפי מה שחי באותו הדור ויודע את ענייניו: והנה מי יכול להבחין זאת באיזה מדה צריך זה העולם להתנהג שיופסק הלכה כמותו, מי שהוא בחיים והוא בזה העולם הוא יודע באיזה מדה צריך זה העולם להתנהג, אבל מי שאינו חי אינו יודע כלל באיזה מדה צריך זה העולם להתנהג בו, והנה אליהו הוא חי וקיים, ולא טעם טעם מיתה והוא תמיד בזה העולם, ולכך הוא יפשוט

שיקח ממנו דבר זה, כי אין בכוחו לסבול. גם מהחסיד ר' דוד פורקעס, מגיד מישרים דקהילת מעזבוז, נשמתו בגנזי מרומים, גם כן שמעתי, **שפעם אחת התפלל הבעש"ט בדרך בבית בכותל מזרח, וסמוך לכותל מערב היו עומדים חביות מלאות תבואה והיו רואים שהתבואה רועדת.**

וכך מובא בספר 'אביר הרועים' (אות עא): שמעתי מידידי הרב החסיד מו"ה יצחק מנחם נ"י משעדליץ, ששמע מדודו רבינו הקדוש [ה'אבני נזר' מסוכאטשוב] זצ"ל בשם החוזה הקדוש, הרבי מלובלין זצ"ל, שאמר על חמיו הקדוש הרבי מקאצק זצ"ל שהוא מהנוטרי ברית. והיה קשה ליה לרבינו הקדוש זצ"ל, הא איתא בזוהר הקדוש, דמאן דנטיר להאי את קיימא מלכו אתנטרת ליה, ואיה המלכות של הרבי מקאצק. **והשיב לנפשיה לתרץ על פי דברי חז"ל בפסוק (דברים יז טו) 'שום תשים עליו מלך', ודרשו 'שתהא אימתו עליו'. והאימה באמת היה בקאצק, כנודע שכל מי שנכנס לחדרו, יהיה מי שיהיה נפל עליו פחד ואימה גדולה שאין לשער. וסיים, שאף שהוא היה חתנו והיה רגיל לראותו תמיד בכל זה בכל עת שראה אותו היו שערות ראשו זקופים ועומדים עליו מחמת הפחד שהיה נופל עליו.**

כפתחו של מחט

סיפר הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת 'כוכב מיעקב' טשייבין, כי להרה"ק המגיד מקוזניץ זיע"א היה חסיד פשוט שהיה אופה כעכים ולחם, ומזה התפרנס. ושאל

הקושיות ואבעיות, כי הוא יודע באיזה מדה צריך העולם להתנהג.

ושמא אין זה סתירה, כי יש לומר שאליהו הנביא הוא יהיה העיקר, ולכן זה נקרא על שמו 'תשבי יתרו', אלא שמשנה רבינו ומשיח צדקנו יהיו אתו עמו בבית דין, ויחדיו יכריעו ויתרצו קושיות ואיבעיות.

מורא רבך

מסופר בספר 'שבחי הבעל שם טוב': שמעתי מהמגיד מישרים דקהילתנו, מורינו אליהו ז"ל, כשבא פעם ראשונה להמגיד הגדול דק"ק מעזריטש, סיפר לו זה המעשה ואמר: פעם אחת ביום טוב, ואין יודע אם היה זה ביום ראשון של פסח או ביום שמיני עצרת היה, והוצרכו לברך גשם או טל. ובשחרית היה הבעל שם טוב מתפלל לפני התיבה. והיו מתפללים בחשק גדול. כי כן שמעתי כמה פעמים מבחיריו [-חבורתו הקדושה של הבעש"ט] כי היה מנשא ראש כולם, והיה מתפלל בזעקה גדולה. והרב המגיד מישרים הגדול לא היה יכול לסבול כי היה חולה גדול, ויצא מבית המדרש ונכנס לבית קטן שבבית המדרש והתפלל שם ביחיד. וקודם מוסף הלך הבעש"ט למקווה ובה לבית קטן זה ללבוש ה'קיסל'. **ואמר המגיד כי היה מכיר כשהיה לבעש"ט השראת השכינה. וכשראה אותו הכיר בו כי אינו בזה העולם. וכשלבש ה'קיסל' נקמט ה'קיסל' על כתפיו. ואחז ר' דוב ז"ל המגיד ב'קיסל' לפשטו מקמיטתו, וכשנגע התחיל גם [הרב המגיד ממעזריטש] לרעוד, ואחז בשולחן שהיה שם, וגם השולחן התחיל לרקד עמו ולהרעיד. והבעש"ט הלך לו, אך הרב המגיד ממעזריטש הוסיף לרעוד עד שהוצרך להתפלל ולבקש מן השם יתברך**

הרגיש שהוא בשום אופן כבר לא יכול להמשיך, אבל בעקשנות נוראה ובכוחות על אנושיים החליט להמשיך אפילו אם יפול באמצע למטה וישבור כל עצמותיו. זה הצווי וכך הוא יקיימו, והמשיך עד לקומה השלושים.

כשהגיע להקומה השלושים, הרגיש שאין לו בשום אופן שבעולם כח להמשיך ואין לו שום כח לרדת וידע שלא יעבור כמה רגעים והוא יפול משם וישבור את כל עצמותיו, אבל החליט שהוא לא יניח החבל בשום אופן שבעולם עד שהידים שלו כבר בפועל לא יוכלו להחזיק, והנה הוא מרגיש שמתקרב הרגע הנורא שהנה הוא נופל מלמעלה למטה ושובר את כל עצמותיו. הידים רטטו מרוב מאמץ, והנה הוא מרגיש כיצד ידיו נפתחות והנה עוד רגע קט הוא נופל למטה, ועד שהוא לא נפל הגיע מאי שם נשר כביר ורב כח והגביה אותו למעלה לקומה האלף (נחלת צב" פרשת וארא).

על הפסוקים (דברים כ י-יא): **'כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם. וְהָיָה אִם שָׁלוֹם תִּעֲנֶנּוּ וּפְתַחְהָ לָךְ,** פירש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א, שהקב"ה שולח נשמה יתירה אל האדם בכדי להדריכו בדרך ישר ולהצילו מהיצר הרע המבקש להחטיאו, ועל זה בא הכתוב ומשמיענו שעל האדם לפתוח כפתחו של מחט, וזו היא השמחה עליה מבשר הכתוב, שעל ידי זה יפתחו לו כפתחו של אולם: ואומר 'והיה אם שלום'. פירוש, 'והיה לשון שמחה' היא 'אם שלום תענך', ואמר 'ופתחה', פירוש, **אין צורך אלא פתיחה לבד, ואם יפתח כפתחו של מחט הקדוש ברוך הוא יפתח לו כפתחו של אולם.**

לה: **במה אני יכול לעבוד את השם? והשיבו: אינך צריך להוסיף מאומה, רק במה שאתה עושה עד עכשיו תעבוד בזה, אלא שתוסיף חיות ויידישקייט, והוא, שהרי בין כך הנך אופה, אזי במקום לחשוב על פרנסתך, תכוון בכל אפיה שברוך השם שהקב"ה זיכה אותך לאפות לצורך יהודים ולהחיות נפשם. וכן בכל דבר וכאשר עובדים כך מתעלים מעלה מעלה לאין ערוך (דברי המוצנע' עמוד נד).**

בספר 'משפט צדק', לאחד מן הקדמונים, הביא משל נפלא: היה בנין גבוה אלף קומות, ומהקומה האלף השתלשל חבל ארוך עד למטה. הקב"ה שלח את נביאו הנאמן להורות לבני אדם שרצונו הוא שכל אחד ואחד יעלה בידיו בחבל מהקומה הראשונה עד הקומה האלף, ומי שיגיע לקומה האלף מובטח לו אושר ועושר גדול ונצחו מאין כמוהו.

כששמעו בני האדם מהצווי הזה כולם באו למגדל ההוא. חלק מהאנשים אמרו שלא שייך שאדם יעלה בידיו כזה מרחק, ולא התחילו כלל לעלות. חלק מועט מהם התחילו, אבל אחר כמה קומות נשברו וירדו. חלק מועט מהם עלו יותר גבוה, אבל ראו שאינם יכולים, על כן הפסיקו באמצע.

אבל היה אדם אחד שאמר, אם הקב"ה ציווה, בהכרח שזה אפשרי, אף שלא נראה לעינים, והתחיל לעלות. לאחר שהגיע לקומה העשירית הרגיש שכוחותיו עוזבים אותו ואין לו כח להמשיך. אבל אח"כ כשנזכר מהצווי, הבין שאם יש צווי בהכרח אפשר להגיע, ובכוחות מחודשים המשיך לטפס ולעלות. כשהגיע לקומה העשרים

הכהן הגדול

שמכניס את השָׁבִים לפני ולפנים

היכלו של הרה"ק רבי צדוק הכהן זיני"א

מאיר באור יקרות את כל השבילים והשערים הנעלמים, לבשר לכל האובדים והנדחים: שובו שובו אלי, ארפא משבותיכם, אוהבכם נדבה (חושע'ר, יומא פז).

בין כל נמי תורת רבי צדוק - חידושו ברום דרגת הנעלמות של צדיק עולם - עובר כבריו התיכון חידויו ויוקיו בתמצית יסוד היסודות של משנת התשובה בתורת החסידות, שבהרשע אדם מעשיו נתעבר ראייתו ומתמלא בתרעומת וטענת על הנהגת ה' במאורעות המיסרים אותו. והכהן הגדול משובב דרכים ונתיבות נפלאים לכל השבים, שכל שייטתו ויורכבו מכל מעשיהם, כך לא ישאר בהם שום רושם של טרונות על הנהגתו ית', אלא אדרבא, יתרצו ויתדבקו אליו, וידיקוהו בכל דרכיו, לאמר שהוא צדיקו של עולם והכל לטובה נמורה.

"צדקת הצדיק" - זהו מכון האדם לפי משנת רבי צדוק אם נתקבלה שתובתו לנטם בנדר צדיק; אם בטלה תישמתו על ה', סימן הוא שנתהרו מעשיו ותרצה. כי הצדיק - הוא המצדיק את ה'.

צדקת הצדיק המבואר

פותח שער לדופקים בתשובה

ביאור משולב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד הקדמות מופלאות | פרקי תולדות | מתירות משנה | נימוד מרהיב עין

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < צילה שתחי' בת דורה
 רונית בת ינינה יעל < בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיזו
 להצלחה רבה ומזופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של רבי נפתלי צבי יהודה ברלין - הנצי"ב

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

חייג עכשיו והגליון בדרך אליך

ארץ ישראל 04-8628888 לונדון 44-208-211-1027